

ციხეხანი

№ 28 / 26 აპრილი - 2 მაისი / 2010

VS: ვიდეოკამერები საარჩევნო უბნებზე **გვ. 12**

მარკ მალენი: იზოლაცია **გვ. 14**

ინტარვიუ ლინკოლნ მიტჩელთან **გვ. 15**

პოლონეთი ახალი პრეზიდენტის მოლოდინში **გვ. 35**

სიღარიბის შეფასება საქართველოში **გვ. 38**

შამგას ლიბერალიზმი **გვ. 30**

ჩერქეზების განოცდილი **გვ. 33**

დედამინის დღის გე-40 წლისთავი **გვ. 42**

ISSN 1987 7528

ფასი 2 ლარი

ბომბები სხინვანის თავეზე

თომას დე ვალის რეცენზია რონალდ ასმუსის წიგნზე
„პატარა ომი, რომელმაც შეძრა მსოფლიო“

გვ. 18

თელავი, ყვარალი, ლაგოდეხი

გორი, ქარალი, ხაშური

ზესტაფონი, ქუთაისი, სამტრედია

ურაკი, ქობულეთი, ბათუმი

ფოთი, სენაკი, ზუგდიდი

FM 105.5

FM 103.0

FM 104.5

FM 101.0

FM 101.9

ფოტო: თემო ბარჩხვაძე/ელენი

ნომერში:

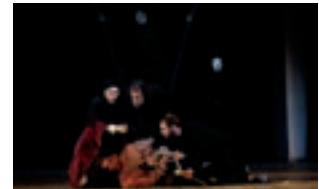
- 02 რედაქტორი
- 04 მოკლედ
- 06 ფოტორეპორტაჟი
- 07 ვრცლად
- 10 **მედია მონიტორინგი**
წინასაარჩევნო ხმა
- 12 **ორი აზრი**
ვიდეოკამერები საარჩევნო უბნებზე
ეკა სირაძე-დელიონე v.s. ლევან თარხნიშვილი
- 14 **თვალსაზრისი**
იზოლაცია მარკ მალენი
- 15 **ინტერვიუ**
პრემიატული მეგობრობა ლინკოლნ მიტჩელი
პოლიტიკა
- 18 ბომბები ცხინვალის თავზე
საუბრები ლიბერალიზმზე
- 26 სიღარიბის შეფასება საქართველოში

- ჟურნალისტური გამოძიება**
- 28 ზუგდიდში პოლიციელმა მოქალაქე მოკლა
კონფლიქტები
- 30 შამბას ლიბერალიზმი
კავკასია
- 31 მშვიდობის ფასადს მიღმა
- 33 **თვალსაზრისი**
ჩერქეზების გენოციდი
უცხოეთი
- 35 პოლონეთი ახალი პრეზიდენტის მოლოდინში
- 36 **ყირგიზეთი**
კრიზისი ყირგიზეთში

- საზოგადოება**
- 38 არჩევანის გარეშე

- 40 ახალი მედია და პოლიტიკა
- ბლოგერი პოლიტიკოსები
- 42 **თვალსაზრისი**
დედამინის დღის მე-40 წლისთავის გამო
ჯონ ბასი

- კულტურა**
- 43 სიკვდილის როკვა
- წიგნები**
- 44 ჩამორჩენილი მილიარდი:
სპორტი
- 46 წყალი და ბალახი
ქალაქში მოხეტიალე კაცის ჩანაწერები
- 48 ხომ არ გვეჩხუბა?

ბარეკანზე:

ბომბები ცხინვალის თავზე
ფოტო:
ზურა ქურციკიძე

ჟურნალი „ლიბერალი“ გამოიცემა ფონდ „ლია საზოგადოება - საქართველოს“ მხარდაჭერით.

ავტორის / ავტორების მიერ საინფორმაციო მასალაში გამოთქმული მოსაზრება არ გამოხატავს ფონდის „ლია საზოგადოება-საქართველოს“ პოზიციას. შესაბამისად, ფონდი არ არის პასუხისმგებელი მასალის შინაარსზე.

The views, opinions and statements expressed by the authors and those providing comments are theirs only and do not necessarily reflect the position of Open Society Georgia Foundation. Therefore, the Open Society Georgia Foundation is not responsible for the content of the information material.

2008 წლის აგვისტო ის წყალგამყოფია, საიდანაც საქართველოსთვის ახალი ეპოქის ათვლა დაიწყო. ხანმოკლე ომის შემდეგ რთული, დაძაბული დრო დაგვიდგა და აღარც ის იმედები და ილუზიები შემოგვრჩა, „ვარდების რევოლუციამდე“ რამდენიმე წლით ადრე და, განსაკუთრებით, შემდეგი ორი-სამი წლის მანძილზე რომ გვექონდა.

აგვისტოს ომის შემდეგ აფხაზეთისა და ოსეთის შემორიგების პერსპექტივა კიდევ უფრო ბუნდოვანი გახდა. საქართველოს ხელისუფლებას კი საკუთარი მოქალაქეების და, განსაკუთრებით, დასავლეთის თვალში რეპუტაცია შეეღაბა. ეს ამბავი უკვე იმდენად გაიცვითა, ცოტა უხერხულიც კია ისევე ამაზე ლაპარაკი. უცხოური პრესა ჩვენზე ბევრს წერს და, მოკლედ რომ ვთქვათ, კარგს – ძალიან ცოტას. ოღონდ ამ ინფორმაციაზე საქართველოს მოსახლეობის დიდ ნაწილს ხელი არ მიუწვდება, მით უმეტეს – რეგიონებში. ნაციონალური ტელევიზიები მარტო იმაზე ლაპარაკობენ, რაც ჩვენი ხელისუფლებისთვის ასე თუ ისე მისაღებია და აქა-იქ თუ „გაიპარება“ რაიმე არასასურველი. ტელეეთერში საერთაშორისო კომისიების დასკვნებიდან და ანგარიშებიდან, ცნობილი პოლიტიკოსებისა და ექსპერტების სტატიებიდან მხოლოდ მთავრობისთვის სასურველ ციტატებს კითხულობენ და ეს, ცხადია, მოსახლეობის ზოგად განწყობებზე მოქმედებს. ჩემმა ერთმა სამტრედიელმა ნაცნობმა, როცა კომპიუტერი ინტერნეტში ჩართო, მითხრა, – „თვალეები ამეხილა, იცი, აქამდე ნამდვილად მეგონა, ტალიავინის დასკვნაში მარტო ის ეწერა, რომ ომი რუსეთმა დაიწყო და ქართველებმა მოვიგეთ“.

ახლა გამახსენდა, როგორ გააშუქა პირველმა არხმა რამდენიმე თვის წინათ ცნობილი რუსი დისიდენტის სერგეი კოვალევის ვიზიტი. მგონი, საინტერესო ამბავია და იმიტომ ვყვები. კოვალევი ერთ-ერთი პატიმრის, რუსე-

თის მოქალაქის ვლადიმერ ვახანიას პროცესზე ჩამოვიდა. როგორც თვითონ თქვა, საქმეში აშკარად პოლიტიკური მოტივები იკვეთებოდა. რადგანაც მოსკოვიდან საქართველოს ხელისუფლების ვერც ერთ წარმომადგენელს ვერ დაუკავშირდა, იფიქრა, – თბილისში მოვახერხებ და, თუ პრეზიდენტს არა, ვინმეს მაინც შევხვდებიო. სერგეი კოვალევი პრესკონფერენციაზე რუსი ხალხის სახელით ბოდიში მოიხადა აგვისტოს ომის გამო და თქვა, რომ ის და მისი კოლეგები სწორედ რუსეთის მთავრობას სდებდნენ ბრალს მომხდარში. პირველმა არხმა აჩვენა ეს პრესკონფერენცია, ოღონდ გვითხრა, რომ სერგეი კოვალევის ვიზიტი მიზანი ქართველი ხალხისთვის სოლიდარობის გამოცხადება და რუსეთის ხელისუფლების დადანაშაულება იყო. დანარჩენი, რაც მან ვახანიას საქმეზე და ქართული სასამართლო სისტემის შესაძლო ხარვეზებზე ილაპარაკა, მაყურებელს არ გაუგია. ამაზე არაფერი უთქვამთ, არც ერთი სიტყვა. თანაც ეს ყველაფერი არა კერძო ტელეკომპანიამ, არამედ, საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა გადასცა.

ანდრეი სახაროვის პრემიის ლაურეატი, 80 წლის სერგეი კოვალევი, ადამიანი, რომელსაც „რუსეთის სინდისს“ უწოდებენ, საქართველოს მედიამ და ხელისუფლებამ არად ჩააგდო. სამაგიეროდ, ორი თვის შემდეგ დიდი ზარ-ზეიმით შეეგება მის კოლეგებს – ნოვოდვორსკაიას, ილარიონოვს, ბუკოვსკის და ბოროვის.

თომას დე ვალის სტატია რონალდ დ. ასპუისს ახლად გამოცემულ წიგნს შეეხება. წიგნს ასე ჰქვია – „პატარა ომი, რომელმაც შეძრა მსოფლიო“, და ის 2008 წლის აგვისტოს კონფლიქტის შესახებაა.

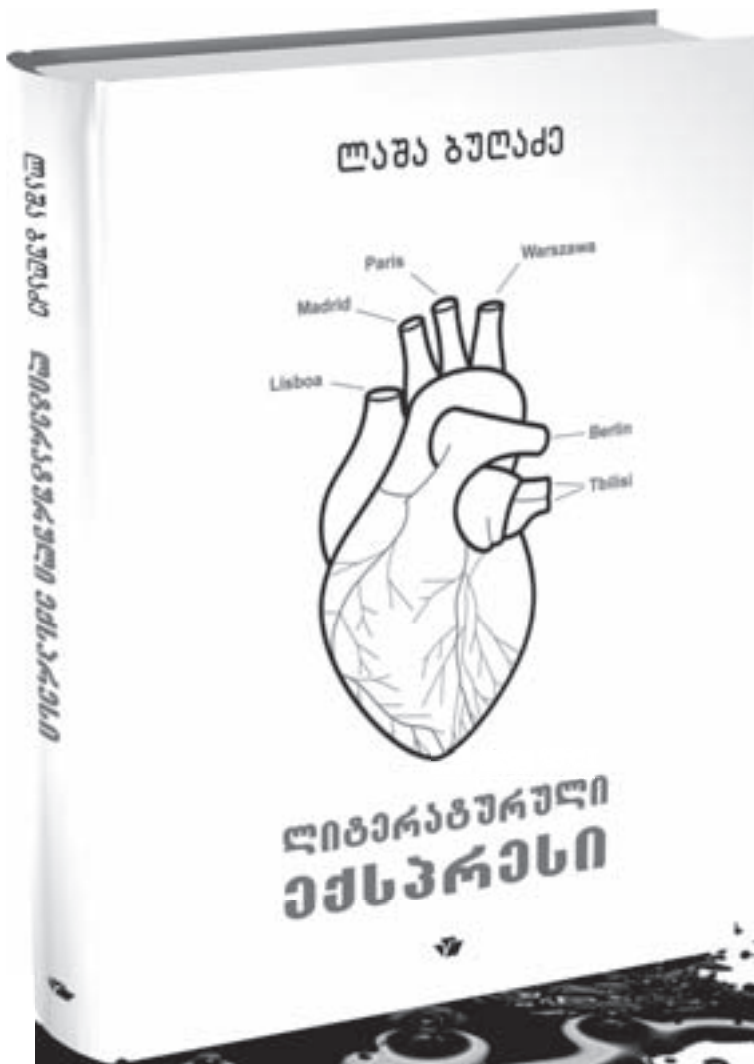
სტატია „იმედის“ იმიტირებული ომის ამბით იწყება და მოახლოებული ადგილობრივი არჩევნების თემით მთავრდება. მაინც მგონია – მაისში რომელიმე კონკრეტული ლიდერის გამარჯვებაზე მნიშვნელოვანი სამართლიანი არჩევნების ჩატარება იქნება. იქნებ ამის მერე მაინც დაიწყოს საქართველოში ახალი, უფრო მშვიდობიანი და განვითარებაზე ორიენტირებული პროცესების ეპოქა. ამას ელიან ამ ქვეყნის მოქალაქეები და ამას ელიან ჩვენგან ჩვენი დასავლელი პარტნიორებიც.

ნინო ბექიშვილი
ადამიანის უფლებების და სამართლის
განყოფილების რედაქტორი

რედაქტორი: მთავარი რედაქტორი შორენა შვერდიაშვილი / აღმასრულებელი რედაქტორი ნინო გვაიაშვილი / პოლიტიკა და საერთაშორისო ამბები სოფო ქაჯაა / კავკასია და კონფლიქტები სოფო ბუკია / ფურნალისტური გამოძიება ბესო კურტიანიძე / საზოგადოება თამარ ბაბუაძე / ადამიანის უფლებები და სამართალი ნინო ბექიშვილი / ახალი ამბები ნათია ახალაშვილი
რედაქციის: ფოტო-რედაქტორი ლევან ხერხეულიძე / გრაფიკული დიზაინი თორნიკე ლორთქიფანიძე / რედაქტორ-სტილისტი ნინო სვანიძე / კორექტორი ნინო საითიძე
გამომცემლობა: პროექტის მენეჯერი ქეთი ბაბუნაშვილი / პროექტის მენეჯერის ასისტენტი ლელა შუბითიძე / რეკლამის და გაყიდვების დირექტორი შალვა ჩუბინიძე /
მარკეტინგი და საზოგადოებასთან ურთიერთობა ნათია რუსაძე / დისტრიბუტორი ზვიად შენგელია
გამომცემლობა: შპს „ლიბერალი“. მისამართი: თბილისი 0162, ფალაშვილის ქ. 108. ტელ.: (995 32) 232235, 233731, 912326. ელ-ფოსტა: info@liberali.ge
სსსპ ბაქოშვილი: „ცხელი შოკოლადი“, „ცხელი შოკოლადი – ლიტერატურა“, „პიზნესი: ადამიანები, მეთოდები, სტრატეგიები“.
„ლიბერალის“ საავტორო უფლებები დაცულია.
ფურნალში გამოქვეყნებული მასალების ნაწილობრივი და/ან მთლიანი გამოყენება რედაქციის თანხმობის გარეშე აკრძალულია.
ბმძა: სტამბა „ფავორიტი“. მისამართი: თბილისი, ჩუბინაშვილის ქ. 50. ტელ.: (995 32) 95 19 52. www.phfavorite.ge
გამოდის კვირაში ერთხელ, ყოველ ორშაბათს. პირველი ნომერი გამოცემულია 2009 წლის მაისში. რეკომენდებული საცალო ფასი 2 ლარი.
www.liberali.ge

ახალი წიგნი

თანამედროვე
ქართული პროზა

”ლიტერატურული ექსპრესი”
ექსპერიმენტული მატარებელია,
რომელიც ევროპის სხვადასხვა
ქალაქს სტუმრობს, მგზავრები კი
ევროპელი, მათ შორის, ქართველი
მწერლებიც არიან. მოგზაურობის
ორგანიზატორების აზრით,
ლიტერატურული ექსპრესის
თითოეულ მგზავრს ქალაქიდან
ქალაქში უთავბოლო ხეტიალი
შთაგონებას მოუტანს. ასეცაა:
ზოგისთვის ეს მატარებელი ახალი
წიგნის დასაწერი იმპულსი ან უკვე
დანერილის პოპულარიზაციის
საშუალება ხდება, ზოგისთვის კი -
საკუთარი ცხოვრების გადაფასება
ან უბრალოდ, მშვენიერი ქალის
დევნა ...

**ბაკურ სულაკაურის
გამომცემლობა**

მის: აღმაშენებლის 150
ტელ: 910 954, 911 165

www.sulakauri.ge

ფასი 12.00

MAP ბოსნიას

ნატო-ს წევრი ქვეყნების საგარეო საქმეთა მინისტრების გადანაცვებით, ბოსნია-ჰერცეგოვინას ჩრდილო ატლანტიკურ ალიანსში განუერთების სამოქმედო გეგმას (MAP) მიანიჭებენ. მინისტრებმა ეს გადაწყვეტილება ტალინში შეხვედრისას მიიღეს. ნატო-ს ოფიციალური წარმომადგენელი ჯეიმს აპატურაი განმარტავს, რომ ბოსნიის

ტერიტორიაზე არსებული მთელი სამხედრო ტექნიკა ფედერალური მთავრობის საკუთრებად უნდა დარეგისტრირდეს. MAP-ის ბოსნიისთვის მინიჭება სხვა დამატებით პირობებსაც უკავშირდება. 90-იან წლებში ომის შედეგად წარმოქმნილმა ქვეყანამ ნატო-ში განუერთების განაცხადი 2009 წელს გააკეთა.

ხაზიბოუჩი სამიხი ბაქოში

ბაქოში 27-28 აპრილს რელიგიური ლიდერების მსოფლიო სამიტზე 150-ზე მეტი ქვეყნის რელიგიური ლიდერი შეიკრიბება. სამიტს დაესწრებიან საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ილია მეორე, რუსეთის კათალიკოს-პატრიარქი კირილი და სომხეთის სამოციქულო ეკლესიის მეთაური კათალიკოსი გარეგინ მეორე. გარეგინი აზერბაიჯანში ქვეყნის შიიტი მუსლიმების ლიდერის, შეიხ ულ-ისლამ ალაჰშუქურ ფაჰაზადე-სა და რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის მეთაურის მინვევით მიემგზავრება. ოთხი ქვეყნის – საქართველოს, სომხეთის, რუსეთისა და აზერბაიჯანის რელიგიური ლიდერები ცალკე შეხვედრასაც გამართავენ.

ახშეხიბაიხი უხითიხითობა

სომხეთში მმართველი კოალიციის მოთხოვნას – შეჩერდეს თურქეთთან ურთიერთობის ნორმალიზებაზე გაფორმებული შეთანხმების პარლამენტში რატიფიცირების პროცესი, ქვეყნის პრეზიდენტის მიმართვა მოჰყვა. სერჟ სარგსიანი საკუთარ ვებგვერდზე გამოქვეყნებულ მიმართვაში აცხადებს, რომ პროცესის გაგრძელების საკითხს მაშინ განიხილავენ, როდესაც დარწმუნებული იქნებიან, რომ „ანკარაში არის ხელმძღვანელობა, რომელიც მზადაა ისევ ჩაერთოს ნორმალიზების პროცესში“. თუმცა, მიმართვაში ნათქვამია, რომ ოქტომბერში ხელმოწერილ შეთანხმებას სომხური მხარე უკან არ გამოითხოვს, მხოლოდ ამ დოკუმენტების რატიფიკაციის პროცესი შეჩერდება. ამასთან, სარგსიანმა აშშ-ს, საფრანგეთისა და რუსეთის პირველ პირებს ამ ურთიერთობის დარეგულირებაში მონაწილეობისთვის მადლობაც გადაუხადა. ოქტომბერში ხელმოწერილი შეთანხმების რატიფიკაციის პროცესი ორივე ქვეყნის პარლამენტებში აქამდეც შეფერხებული იყო.

ჩანაწიხი ნაბეზიხი

ერთ-ერთი კერძო ბრიტანული კომპანიის თანამშრომლებმა, ლინგვისტიკის ექსპერტებმა ისაბელ პიკორნელიმ და დონალდ რეიფილდმა ტელეკომპანია „იმედის“ ხელმძღვანელის, გიორგი არველაძისა და მისი მოადგილის, ეკა წამალაშვილის ცნობილი სატელეფონო საუბრის ჩანაწერის ავთენტურობა დაადგინეს. ხმოვან-ლინგვისტური ექსპერტიზა ადგენს საუბართან თავსებადია თუ არა ზოგადი ლექსიკური კავშირები. ლინგვისტურ დასკვნაში წერია, რომ ჩანაწერში ფიქსირდება სამი ადგილი (როცა ნახსენებია სააკაშვილი), სადაც მცირე შეუსაბამობა შეინიშნება, რაც შესაძლოა მსუბუქ ჩარევებზე მიუთითებდეს, ნაშლის (ამოჭრის) მიზნით. ორივე ექსპერტი ადასტურებს, რომ ზოგიერთი ადგილი, შესაძლოა, ამოჭრილი იყოს, მაგრამ ჩანარების ან დამატებების არანაირი კვალი არ არსებობს. ლინგვისტური დასკვნის გარდა არსებობს ტექნიკური დასკვნაც, რომელიც მოგვიანებით გახდება ცნობილი. სოზარ სუბარი აცხადებს, რომ ექსპერტიზის დასკვნაზე დაყრდნობით, მომზადდება სარჩეული პროკურატურაში შესატანად, რომელზეც ხელს ყველა მსურველი მოაწერს.

ბაჟიანობა სხივები

სტრასბურგის სასამართლომ დე ფაქტო სამხრეთ ოსეთში მცხოვრები ხუთი მოქალაქის საქართველოს წინააღმდეგ შეტანილი სარჩელი განხილვიდან მოხსნა. ამის მიზეზი სასამართლოს ოფიციალურ ვებგვერდზეა განმარტებული – ადვოკატებმა სასამართლოს ოფიციალურ არც ერთ მიმართვას არ უპასუხეს. სტრასბურგის სასამართლომ მიიჩნია, რომ ადვოკატებს მოსარჩელეთა საქმეების გაგრძელება აღარ სურთ. მოსარჩელები საქართველოს 2008 წლის აგვისტოში გატაცებაში, ქონების განადგურებაში, მათი ოჯახების წევრების მკვლელობასა და სხვა დანაშაულებებში სდებდნენ ბრალს. ეს 5 საქმე ერთ საქმედ იყო გაერთიანებული. სასამართლო კიდევ შვიდი ასეთი სარჩელის განხილვას გეგმავს. თუმცა, არ არის გამოცხადებული, მათაც წინამორბედების ბედი გაიზიარონ. ევროპის ადამიანის უფლებათა სასამართლოში საქართველოს წინააღმდეგ ე.წ. სამხრეთი ოსეთის სულ 3300 მოქალაქეს აქვს სარჩელი შეტანილი.

საქართველოს ჰიოტეხსი

საქართველოს საგარეო უწყება ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის (PACE) მონიტორინგის კომიტეტის თანამომხსენებლის დევიდ ვილშაერის მოსკოვში ბორის ჩოჩიევთან შეხვედრის გამო შემოფოტებას გამოთქვამს. ვილშაერს „წინასწარ ჩამოყალიბებული, მიკერძოებული პოზიცია აქვს რუსეთ-საქართველოს ომთან დაკავშირებული რეზოლუციების იმპლემენტაციის საკითხებზე, რასაც მის მიერ მოსკოვში გამართული შეხვედრაც მონშობს“, – ნათქვამია განცხადებაში.

საგანგებო განცხადებაში ასევე ნათქვამია, რომ „ეს ქმედება პირდაპირ ეწინააღმდეგება საერთაშორისო სამართლის მთავარ, ანუ ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის პრინციპებს და ხელყოფს ევროპის საბჭოს სტატუსს, ისევე როგორც საპარლამენტო ასამბლეის ყველა იმ რეზოლუციას, რომლის შესრულების შეფასებაც დაავალებული ჰქონდა ასამბლეის მონიტორინგის კომიტეტს“. თბილისი მოუწოდებს ევროპის საბჭოს ხელმძღვანელობას, დაგმონ ეს ნაბიჯი. ვილშაერისა და ჩოჩიევის შეხვედრა მოსკოვში სამხრეთი ოსეთის ე.წ. საელჩოში გაიმართა ასამბლეის საგაზაფხულო სესიის მოსამზადებელი ვიზიტის ფარგლებში.

ჩისხვენი

133 000 მონაცემი გაასწორა საარჩევნო სიებში ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ.

1,7 მილიარდი აშშ დოლარი იზარალეს ავიაკომპანიებმა ისლანდიაში ამოფრქვეული ვულკანის გამო.

25 პროცენტით გაიზარდა საქართველოს საგარეო ვალი ბოლო ერთი წლის განმავლობაში და 3 მილიარდ 521 მილიონ 775 ათასი დოლარი შეადგინა.

340 800 მომხმარებელი ჰყავს საქართველოში სოციალურ ქსელ Facebook-ს.

სიტყუბი

„ჩაატარეთ [რუსეთმა, ყაზახეთმა, გაერო-მ, ეუთო-მ] რეფერენდუმი, გახადეთ ქვეყანა საპარლამენტო და გამოიყენეთ ჩემი უფლებამოსილებანი, რათა ქვეყანა სამართლებრივ ჩარჩოებს დაუბრუნდეს“.

ყურმანბეკ ბაკიევი
23 აპრილი, მინსკი

„სიტუაცია, რომელშიც პოლონეთი, უკრაინა, საქართველო არიან, საკმაოდ სერიოზულად შეიცვალა. რუსული პრივილეგიებული ინტერესების კონცეფცია ცოცხლდება“.

ანდრეი ილარიონოვი
16 აპრილი, რადიო „სვობოდა“

„საქმე ეხება არა მხოლოდ საქართველოს, როგორც მოკავშირის მიტოვებას. არა, რუსეთი ამერიკას სთხოვს, დაუბრუნოს ის გავლენის სფერო, რომელიც საბჭოთა კავშირის დროს ჰქონდა“.

მიხეილ სააკაშვილი
23 აპრილი, ჟურნალი Time

„მე არ ვიცი, რა ტრიალებს მის თავში [გია გაჩეჩილაძის]. ძალიან ბევრი შოუ აქვს დადგმული და შეიძლება კიდევ რაიმე შოუს დგამდეს“.

ლევან გაჩეჩილაძე
22 აპრილი, თბილისი

ფოტორეპორაჟის ავტორი: მარიკა

ველისციხე წყალდიდობის მოლონში

სოფელ ველისციხის ერთ ნაწილს წალეკვის საფრთხე ჭერამის წყალსადენის დაზიანებამ შეუქმნა. სოფელში გამოცხადებული ორდღიანი საგანგებო სიტუაცია მესამე დღეს განგაშმა შეცვალა, რადგან კოკისპირულმა წვიმამ წყალსადენზე შემკეთებული სამუშაოები შეაფერხა. ველისციხის ხევისპირა უბნის მოსახლეობამ სახლები დატოვა და ღამდამოხრით ზოგი მათგანი სოფლის ცენტრში, თეატრის შენობასთან იკრიბება, ნაწილი კი ნათესავებთან სხვადასხვა ქალაქებსა და სოფლებში გაიხიზნა.

ბიზნესური შავი სპიჯები

საქართველოს პრეზიდენტი ამბობს, რომ საქართველოში არაერთხელ დაუკავებიათ რუსეთიდან შემოსული გამდიდრებული ურანი.

საერთაშორისო სააგენტო Associated Press-თან ინტერვიუში საქართველოს პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა კიდევ ერთხელ გაიმეორა ის, რაც ვაშინგტონის ბირთვული უსაფრთხოების სამიტზე, 50 ქვეყნის ლიდერის წინაშე გამოსვლისას განაცხადა. მისი თქმით, გასულ თვეს საქართველმა სამართალდამცავებმა გამდიდრებული ურანის საქართველოში შემოტანისა და ტრანსპორტირების მორიგი შემთხვევა აღკვეთეს.

რეგიონში არასტაბილური ვითარების შექმნაში სააკაშვილმა რუსეთი დაადანაშაულა. მისი თქმით, სწორედ ეს არასტაბილურობა აძლევს თავისუფლად მოქმედების საშუალებას, ბირთვული ნივთიერებების კონტრაბანდისტებს.

საერთაშორისო სააგენტოსთან ინტერვიუში პრეზიდენტმა სააკაშვილმა აღნიშნა, რომ რეგიონში „შავი ხვრელები“ არსებობს, რადგან საქართველო ვერ აკონტროლებს აფხაზეთისა და სამხრეთი ოსეთის ტერიტორიებს. მისი თქმით, საქართველოსთვის საუკეთესო თავდაცვა იქნება, თუკი დასავლეთი მეტად ჩაერთვება რეგიონის საქმეებში. მან ხაზი გაუსვა, რომ გულისხმობს აშშ-ს აქტიურობას ქვეყნის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და უსაფრთხოების საკითხებში, და არა სამხედრო მონაწილეობას.

ბირთვული უსაფრთხოების სამიტზე მიხეილ სააკაშვილის გამოსვლამ დღის წესრიგში დააყენა პოსტსაბჭოთა სივრცეში ბირთვული ნივთიერებების წარმოების ადგილების უსაფრთხოების საკითხი. ამ ნივთიერებების დიდი ნაწილი რუსეთის ტერიტორიაზე ინარჩუნდა.

ექსპერტები ამბობენ, რომ უკანასკნელი 20 წლის განმავლობაში იყო რამდენიმე შემთხვევა, როცა

ბირთვული ნივთიერებები მათი შენახვის ადგილების მიღმა აღმოუჩენიათ.

სამიტზე გამოსვლისას ბარაკ ობამამ განაცხადა, რომ ამ მხრივ ახალი საფრთხეები არსებობს.

„მრავალ ქვეყანაში ბირთვული ნივთიერებები, რომელთა მოპარვა შეიძლება მათი გაყიდვის და ბირთვული იარაღის შექმნის მოტივით. ვაშლის ზომის პლუტონიუმს შეუძლია მოკლას და დაასახიჩროს ასობით ათასი უდანაშაულო ადამიანი. ტერორისტული ორგანიზაციები, ისეთები, როგორცაა ალ-ქაიდა, არაერთხელ შეეცადნენ ბირთვული იარაღის დასამზადებლად საჭირო მასალის მოპოვებას. მათ ეს მასალა ერთხელ მაინც რომ ეშოვათ, ისინი მას აუცილებლად გამოიყენებდნენ“, – განაცხადა ობამამ.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროში არ გასცემენ ინფორმაციას იმის თაობაზე, თუ რა დაადგინეს გამოძიებისას – რისთვის იყო განკუთვნილი გასულ თვეს მათ მიერ დაკავებული ურანი.

„საერთაშორისო კრიზისული ჯგუფის“ კავკასიური ოფისის ხელმძღვანელი ლორენს შიტის ამბობს, რომ მისთვის საქართველოში ურანის დაკავების სამი შემთხვევა ცნობილი.

თავის წიგნზე მუშაობისას შიტისმა მოიპოვა დოკუმენტები, სადაც დასტურდება, რომ 2003 წელს საქართველოს სამხრეთ საზღვართან სომხეთის მოქალაქე ცდილობდა ჩაისრკინის კოლოფით მონაცრისფრო-მომწვანო ნივთიერების შემოტანას.

იგი საზღვრის გადაკვეთისას დააკავეს. გამშვებ პუნქტთან ამუშავდა სპეციალური მონყობილობა, რომელიც რადიაქტიული ნივთიერების არსებობის შესახებ მიუთითებ-

და. შიტის თქმით, გამოძიებისას დადგინდა, რომ გარიკ დადაიანს ეს ნივთიერება ნოვოსიბირსკიდან მოჰქონდა. რუსეთის ამ ქალაქში ბირთვული ელექტროსადგურებისთვის სანვავს აწარმოებენ.

ამავე ქალაქიდან მოჰქონდა რადიაქტიული ნივთიერება ჩრდილოეთი ოსეთის მკვიდრს ოლეგ სინცაგოვსაც. 2006 წელს მან თავის ქართველ მეგობრებთან ერთად 100 გრამი გამდიდრებული ურანი ლარსის გამშვები პუნქტიდან საქართველოში შემოიტანა. თბილისში მას უკვე ელოდა „მყიდველი“, რომელიც სინამდვილეში სამართალდამცავი ორგანიზაციის თანამშრომელი იყო.

ლორენს შიტის ამბობს, რომ ურანის ყველა ეს გადაამზადებული შემთხვევითი ადამიანები იყვნენ, რომლებმაც ამ ნივთიერების ტრანსპორტირება სოლიდური გასამრჯელოს ხაზით გადაწყვიტეს.

რუსი ექსპერტი უსაფრთხოების საკითხებში პაველ ფელგენგაუერი ამბობს, რომ ბირთვულ იარაღზე კონტროლი სსრკ-ში ძალიან სუსტი იყო და რუსეთში იგი დღესაც არ არის ძლიერი.

„საბჭოთა დროს მეც მქონდა რადიაქტიულ ნივთიერებებთან ურთიერთობა, სახლში, მაცივარშიც კი ვინახავდი“, – ამბობს იგი.

საქართველოს შს სამინისტროში აცხადებენ, რომ ზუსტად არ იციან რამდენი რადიაქტიული ნივთიერება გადის საქართველოს გავლით და როგორია ამგვარი ტვირთების მასშტაბი.

სტატიაში გამოყენებულია რადიო „ეხო კავკასიას“ ინფორმაცია.

დაუბაბაპვი შახჰეიხის მოულოდნაი შედებაბი

ორი ქვეყნის პრეზიდენტის მიერ ხელმონეროილი შეთანხმებები უკრაინასა და რუსეთში განსჯის საგანი გახდა.

ნათია ახალაშვილი

დმიტრი მედვედევი და ვიქტორ იანუოვიჩი, უკრაინა, ხარკოვი 2010

ხარკოვში რუსეთისა და უკრაინის პრეზიდენტების დაუგეგმავად გამართული შეხვედრის შედეგები ყველასთვის მოულოდნელი აღმოჩნდა. ვიქტორ იანუოვიჩმა და დმიტრი მედვედევმა ორ მნიშვნელოვან შეთანხმებას მოაწერეს ხელი. ერთის თანახმად, რუსული შავი ზღვის ფლოტი უკრაინაში კიდევ 25 წლით დარჩება. მეორე კი უკრაინას რუსული გაზის ნაკლებ ფასად ყიდვის შესაძლებლობას აძლევს.

უკრაინა რუსულ გაზს 30 პროცენტით ნაკლებ ფასად აპრილიდანვე შეიძენს და ყოველ 1000 კუბურ მეტრ გაზში, 330 აშშ დოლარის ნაცვლად, 220-230 დოლარს გადაიხდის.

შეთანხმებების შესახებ ბევრს საუბრობენ უკრაინაშიც და რუსეთშიც. უკრაინის უმაღლესი რადას საგარეო კომიტეტის წევრი ანდრეი შკილი (ტიმოშენკოს ბლოკი) ამბობს, რომ ეს შეთანხმება ქვეყნის მოქმედ კონსტიტუციას ეწინააღმდეგება, რომლის თანახმადაც, 2017 წლიდან უკრაინაში სხვა ქვეყნის სამხედრო პირებისა და ბაზების არსებობა აკრძალულია. თუმცა, უკრაინის საკონსტიტუციო სასამართლოში აცხადებენ, რომ შავი ზღვის ფლოტის უკრაინაში დარჩენის ვადა კონსტიტუციურია.

უკრაინული პოლიტიკური პარტიის „ცვლილებების ფრონტის“ ლიდერი არსენ იაცენიუკი იანუოვიჩს მოუწოდებს, რადაში რატიფიკაციისთვის „არ შეიტანოს სამარცხვინო შეთანხმება“.

„ფლოტის არენდის ფასის გაზის ფასთან დაკავშირება დაუშვებელია, ვინაიდან რუსული ფლოტის უკრაინის ტერიტორიაზე ყოფნის ვადის გახანგრძლივება უკრაინის ნაციონალურ ინტერესს ეწინააღმდეგება. ქვეყნის ინტერესებითა და ნამუსით ვაჭრობა დაუშვებელია“, – აცხადებს იაცენიუკი.

შავი ზღვის ფლოტთან დაკავშირებით გაფორმებული შეთანხმების საკითხზე უმაღლესი რადას საგანგებო სხდომის მონვევას მოითხოვს ყოფილი პრემიერი იულია ტიმოშენკო. იგი იმუქრება, რომ ამ შეთანხმების რადაში რატიფიცირებას ჩაშლის.

უკრაინელ ექსპერტთა შეფასებით, ამ შეთანხმებამ უკრაინული და რუსული პოლიტიკელების გაერთიანების შესაძლებლობა დაასამარა.

რუსი სამხედრო სპეციალისტები ამბობენ, რომ სევასტოპოლის საზღვაო ბაზას დიდი სტრატეგიული მნიშვნელობა არ აქვს – გემები ძველდება, ახლების აგების თანხები კი არ არის.

როგორც ჩანს, რუსეთისთვის ყირიმში

ფლოტის შენარჩუნება პრესტიჟის საქმეა და ამ ფულად უღირთ. გაზის საფასურის დაკლებით რუსეთს წელიწადში დაახლოებით 4 მილიარდი აშშ დოლარის შემოსავალი მოაკლდება.

ერთობლივ პრესკონფერენციაზე მედვედევემა განაცხადა, რომ „გაზზე ფასდაკლებული თანხა შავი ზღვის ფლოტის სევასტოპოლში დარჩენის არენდად ჩაითვლება“. იანუოვიჩმა ამავე პრესკონფერენციაზე შეთანხმებას „უპრეტენდენტო“ უწოდა. რუსეთი უკრაინას 2019 წლიდან ყოველწლიურად 98 მილიონ აშშ დოლარს გადაუხდის.

იანუოვიჩი არ გამორიცხავს, რომ უკრაინაში შავი ზღვის ფლოტის დარჩენის შესახებ რეფერენდუმიც ჩატარდეს, თუმცა განმარტავს, რომ ამისთვის საჭიროა, ჯერ საკანონმდებლო ბაზა შეიცვალოს.

უკრაინის პრეზიდენტმაც აღიარა, რომ ამ შეთანხმებების დროს რუსეთმა „მოუგო“. თუმცა, ამ დათმობას იმით ხსნის, რომ სხვა გზა არ ჰქონდა – ქვეყნის ეკონომიკა კრიტიკულ მდგომარეობაშია, გაზის ტარიფი კი – ევროპაში ყველაზე მაღალი. ამით იანუოვიჩმა ფაქტობრივად აღიარა, რომ ხარკოვში რუსეთმა წარმატებით გაუწია ლობირება თავის ინტერესებს, მას კი მოქმედების შესაძლებლობა არ ჰქონდა. ექსპერტები ვარაუდობენ, რომ ეს შეთანხმება უკრაინის საზოგადოებას გახლექს.

რუსეთის უმაღლესი სათათბირო ამ შეთანხმების რატიფიცირების საკითხს 27 აპრილს განიხილავს. დუმის საგარეო ურთიერთობათა კომიტეტის თავმჯდომარის, კონსტანტინ კოსაჩოვის თქმით, უკრაინისა და რუსეთის უმაღლეს საკანონმდებლო ორგანოებში რატიფიცირების საკითხის განხილვა სინქრონულად, ერთ დროს დაიწყება. უკრაინელი ხალხი 27 აპრილს გაიგებს, პრეზიდენტის მსგავსად, ქვეყნის საკანონმდებლო ორგანოც მოიტყუებს თუ არა თავს.

ქართული ბიომეტრიული პასპორტი

15 აპრილს საქართველოში პირველი ბიომეტრიული პასპორტი გაიცა. ახალი ტექნოლოგია ფაქტობრივად გამორიცხავს დოკუმენტის გაყალბების შესაძლებლობას.

ნინო ნატროშვილი

ბიომეტრიული პასპორტი ვიზუალურად თითქმის არაფრით განსხვავდება ჩვეულებრივისგან. ერთი შეხედვით შეიძლება ვერც კი შეამჩნიოთ, რომ ახალი პასპორტის მონაცემთა გვერდზე აღარ არის პასუხისმგებელი პირის ხელმოწერა, ლამინატის სტრუქტურა კი ოდნავ შეცვლილია. აბსოლუტურად უხილავია ამ პასპორტებს შორის მთავარი განსხვავება და „მეორე თაობის“ პასპორტის უპირატესობა-ელექტრომაგნიტური მატარებელი. ჩიპი, რომელზეც შენახულია ინფორმაცია პასპორტის მფლობელის ელექტრონული ფოტოსურათისა და თითის ანაბეჭდების შესახებ, პრაქტიკულად გამორიცხავს ოფიციალური დოკუმენტის გაყალბების შესაძლებლობას. სწორედ ამ ჩიპის გამო აღარ არის საჭირო პასპორტში პასუხისმგებელი პირის ხელმოწერა. ლამინატის შეცვლილი სტრუქტურა კი კიდევ უფრო დაცულია გაყალბებისგან. სამოქალაქო რეესტრის წარმომადგენლები აცხადებენ, რომ

ქართული ბიომეტრიული პასპორტი უსაფრთხოების უმაღლესი სტანდარტის შესაბამისადაა დამუშავებული და საერთაშორისო სამოქალაქო ავიაციის საზოგადოება ICAO-ს სტანდარტებს შეესაბამება. სწორედ ეს ორგანიზაცია განსაზღვრავს მექანიზმს, რომლითაც დაცული უნდა იყოს საერთაშორისო მასშტაბის დოკუმენტი.

ბიომეტრიული პასპორტი და მისი სანდოობის მაღალი ხარისხი აუცილებელი და სავალდებულო ნაბიჯი იყო საქართველოსთვის ევროკავშირის ქვეყნებთან გამარტივებულ სავიზო რეჟიმზე გადასასვლელად. ამ სიახლის დანერგვა ევროკავშირის ერთ-ერთი მოთხოვნა იყო. თავად ევროკავშირის წევრი ყველა ქვეყნის მოქალაქე 2012 წლისთვის მხოლოდ „მეორე თაობის“ (თითის ანაბეჭდების შემცველ) ბიომეტრიულ პასპორტს უნდა ფლობდეს.

ქართული ბიომეტრიული პასპორტების პროექტი, რომელზეც იუსტიციის სამინისტროს სამოქალაქო რეესტრში

2 წელიწადს მუშაობდნენ, 7 მილიონი ევრო დაჯდა. ამ თანხის დიდი ნაწილი სწორედ ევროკავშირმა დააფინანსა.

დღეს მსოფლიოში ბიომეტრიული ტექნოლოგიების „ბუმი“ ტერორიზმთან ბრძოლის, უსაფრთხოების თუ ადამიანთა იდენტიფიკაციის პროცესის გამარტივებისთვის ბიომეტრია საუკეთესო საშუალებაა. პიროვნების დასადგენად თვალის გარეს, სახის მოყვანილობას, ხმას იყენებენ. თუმცა ყველაზე გავრცელებულია თითის ანაბეჭდების გამოყენება.

ბიომეტრიული ტექნოლოგიები უკვე ეფექტურად გამოიყენება სასწავლო დაწესებულებებში, საბავშვო ბაღებში, პარლამენტების მიერ ხმის მიცემისას საარჩევნო პროცესში, ჯანდაცვისა და საბანკო სექტორებში, გასართობ დაწესებულებებშიც კი. პრაქტიკულად, ამ სისტემების გამოყენების სფერო შეუზღუდავია. ბიომეტრიული პასპორტი პიროვნების იდენტიფიკაციისა და მისი ნამდვილობის დადასტურების სრულყოფილი საშუალება ხდება. ამჟამად ახალი სისტემის გამოყენება უკვე დაწყებულია, მაგალითად აშშ-ში, დიდ ბრიტანეთში, გერმანიაში, საფრანგეთში, ავსტრალიაში, ჰონკონგში, ესტონეთში.

საქართველოში ბიომეტრიული პასპორტები ათი წლის ვადით გაიცემა. ბიომეტრიული პასპორტის აღება განაცხადის შეტანიდან ათი სამუშაო დღის განმავლობაში 100 ლარი ღირს. მსურველებს დაჩქარებული მომსახურებით სარგებლობაც შეუძლიათ: მეხუთე სამუშაო დღეს – 120, მესამე სამუშაო დღეს – 150, განაცხადის შეტანიდან 24 საათის განმავლობაში – 190, ხოლო იმავე დღეს – 205 ლარი.

ბიომეტრიული პასპორტის აღება არ არის სავალდებულო და, მათი გაცემის პარალელურად, ვადის გასვლამდე ძალაში იქნება დღეისათვის მოქმედი

პასპორტებიც. მათ კი, ვისაც ახალი ბიომეტრიული პასპორტის აღება სურთ, და ამასთან, ძველ პასპორტში შეტანილი ინფორმაცია (მაგალითად, ვიზა) ესაჭიროებათ, შეუძლიათ ერთდროულად ორივე პასპორტი იქონიონ. კანონი ერთ ადამიანზე ორი მოქმედი პასპორტის ქონას არ კრძალავს. 16 წლამდე ბავშვებზე ბიომეტრიული პასპორტი არ გაიცემა.

საქართველოში ბიომეტრიული პასპორტების ბეჭდვის სულ სამი ცენტრი იქნება. ეს ცენტრები თბილისსა და ქუთაისში უკვე ფუნქციონირებს. 23 აპრილს პირველი ბიომეტრიული პასპორტი ქუთაისშიც გაიცა. შემდეგი ცენტრი ბათუმში გაიხსნება.

ბიომეტრიული პასპორტის ელექტრომაგნიტურ მატარებელზე ჩანერილი ინფორმაცია დაცულია და მასზე ხელი ჯერჯერობით მხოლოდ სამოქალაქო რეესტრის სააგენტოს მიუწვდება. ინფორმაციის წასაკითხად აუცილებელია სპეციალური დაშვება, რომელსაც შესაბამისი ტექნიკური მომზადების შემდეგ მიიღებს სასაზღვრო უწყებაც.

ბიომეტრიული პასპორტების შემდეგ სამოქალაქო რეესტრის სააგენტომ კიდევ ერთ მნიშვნელოვან პროექტზე – ელექტრონულ პლასტიკურ ბარათებზე დაიწყო მუშაობა. ჯერჯერობით პროექტის მოსამზადებელი ეტაპები მიმდინარეობს, რაც სატენდერო წინადადებების მომზადებასა და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის დაწერგვას გულისხმობს. ელექტრონული პლასტიკური ბარათი იქნება მულტიფუნქციური ბარათი, რომელიც ერთ დოკუმენტში გააერთიანებს მფლობელის შესახებ სხვადასხვა სახელმწიფო ორგანოების – მაგალითად, ჯანდაცვის, ფინანსთა, შსს უწყებების ინფორმაციას და მომსახურებებს, პირის ელექტრონულ ხელმოწერას, რომელიც იურიდიული ძალის მქონეა და სხვა. ამას გარდა, ელექტრონული პლასტიკური ბარათით შესაძლებელი იქნება პირის ონლაინ-რეჟიმში იდენტიფიკაცია, რაც კიდევ უფრო მონანერსიერებს პიროვნების ვინაობის დადგენის პროცესს. სამოქალაქო რეესტრის სააგენტო ელექტრონული პლასტიკური ბარათების შემოღებას მომავალი წლიდან გეგმავს.

წინასაარჩევნო ხმა

„უბრალო ადამიანებმა“ და „რიგითმა მოქალაქეებმა“ სატელევიზიო ახალ ამბებში ახალი სტატუსი შეიძინეს – „ამომრჩევლები“, თუმცა ისინი სიუჟეტებში ხშირად მხოლოდ ანტურაჟს ქმნიან.

რუსუდან რუხაძე

წინასაარჩევნო პერიოდში მაუწყებლები სულ უფრო მეტად ცდილობენ, ბალანსი – პოლიტიკურ სუბიექტებს და არა ამომრჩევლებს შორის დაიცვან. საშუალო ფენა, ნეიტრალური და ახალგაზრდა ასაკის ამომრჩეველი – ეს ის სეგმენტებია, რომელთაც მედია თითქოს ვერც ამჩნევს. ხშირად მაუწყებლები „ვოქსპოპს“ მიმართავენ – ანუ ხალხის ხმას წინასაარჩევნო სიუჟეტებში გარკვეული პოლიტიკური კონტექსტის შესაქმნელად იყენებენ:

„იმედზე“ პრაიმერის შესახებ სიუჟეტში ქუჩაში რამდენიმე ადამიანი გამოკითხეს, რომელთაგან არც ერთი არ უჭერდა მხარს სოციოლოგიური გამოკითხვით მერობის ერთიანი ოპოზიციური კანდიდატის გამოვლენას. ჟურნალისტმა ისიც აღნიშნა, რომ პრაქტიკულად შეუძლებელი გახდა ისეთი ადამიანის პოვნა, რომელიც პრაიმერის ფექტურობაში იქნებოდა დარწმუნებული. რამდენიმე დღეში კი აღმოჩნდა, რომ პრაიმერის შესახებ გამოკითხვაში „ძნელად საპოვნმა“ 12 000-

მა ადამიანმა მიიღო მონაწილეობა, ხოლო მათი გარკვეული ნაწილი ჭადრაკის სასახლეში დაესწრო კიდევ შედეგების გამოცხადებას.

დაუბალანსებელი იყო „მაცტროზე“ მომზადებული სიუჟეტი იმის შესახებ, თუ რა პრობლემების მოგვარებას ითხოვს ხალხი მომავალი მერისგან. დასაქმება, მუნიციპალური სამსახურების გაუმჯობესება, სოციალური პრობლემების მოგვარება, – საერთაშორისო რესპუბლიკური ინსტიტუტის მიერ ჩატარებული კვლევის შედეგებს იმეკლიებდა ჟურნალისტი. ქუჩაში გამოკითხულნი კი ერთხმად უმუშევრობის პრობლემის მოგვარებას ასახელებდნენ. ჟურნალისტმა აღნიშნა, რომ ის გამოკითხულებიც, რომლებიც სხვა პრობლემებს ასახელებდნენ, ბოლოს მაინც დასაქმების აუცილებლობაზე ლაპარაკობდნენ.

დასაქმების დაპირებით ნაციონალურ არხებზე უკვე გამოჩნდნენ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მაჟორიტარი

კანდიდატები. ნაციონალების ვიზიტს მესტიასა და ახალციხეში, მცხეთასა და გორში ცალკე სიუჟეტები მიეძღვნა, ხოლო სხვა პარტიების წინასაარჩევნო ქრონიკა ამ არხებზე ერთ სიუჟეტში მოაქციეს. ნაციონალების ამომრჩეველიც განსხვავებულად იყო წარმოდგენილი – მადლიერი, ოპტიმისტი, საქართველოს დროებით ხელში.

„გასაკეთებელი კიდევ ბევრია“, – „ნაციონალური მოძრაობის“ წინასაარჩევნო გზავნილს იმეორებს უკვე გიგი უგულავაც, რომელიც მერობის კანდიდატად ჯერ კიდევ არ წარუდგენიათ. ლიფტების რეაბილიტაციის პროექტისადმი მიძღვნილი სიუჟეტი 78 წლის პენსიონერი ქალბატონის ამბით იწყება, რომელმაც აღდგენილი ლიფტის წყალობით, 9 წლის შემდეგ პირველად დადგა ფეხი მიწაზე. „სასწაული მოხდა, რომ ასეთი ლიფტი გვაქვს“, – აღნიშნა იმავე კორპუსის მცხოვრებმა პენსიონერმა მამაკაცმა. ქალაქის მერი კი ხალხის გარემოცვაში აძლევდა ჟურნალისტებს

მოხუც ქალთან ერთად ხელგადახვეული გამორჩეული, რომელსაც „არც მეუღლე ჰყავს, არც შვილი და სახლიც მინისძვრით დაენგრა“. ეს კადრი იმის მაგალითადაც შეიძლება გამოდგეს, რომ მაუწყებლები და პოლიტიკოსები ერთად ქმნიან გარკვეულ სტერეოტიპს იმის შესახებ, თითქოს ჯანდაცვის, ადამიანის უფლებების და საგადასახადო შეღავათების თემა მხოლოდ სოციალურად დაუცველი მოქალაქეებისთვისაა მნიშვნელოვანი.

ხშირად სიუჟეტებში, სადაც პოლიტიკოსები ადამიანების გარემოცვაში ჩანან, ხალხის ხმა არ ისმის. არავის უკითხავს აზრი, მაგალითად, არც სტამბა „თბილისელებთან“ შეკრებილი ხალხისთვის, არც პარლამენტის წინ უკანონო პატიმრების მხარდამჭერ საპროტესტო აქციაზე მისული ადამიანებისთვის, არც პრაიმერის შედეგების გამოცხადებაზე დამსწრე საზოგადოებისთვის; მით უმეტეს, რომ ზვიად ძიძიგური ამ შედეგების პრეზენტაციისას სწორედ გამოკითხულთა 80-პროცენტის

ჩვენო კომისიამდე და ჩასწორდა თუ არა აღმოჩენილი ხარვეზი.

მიუხედავად ამისა, ადამიანური ისტორიით ამბის ილუსტრირება ახალი ამბის გადმოცემის ერთ-ერთი ყველაზე ეფექტური ხერხია. „კურიერში“ გასულ სიუჟეტში, „ახალი რუსთავის“ შესახებ, ქალაქის განაშენიანების ახალი გეგმა რუსთავის მკვიდრის ვალერიან ვადაჭკორიას მონათხრობის ფონზე იყო წარმოდგენილი. ხაზგასმული იყო აღმშენებლობის შედეგები, მაინცდამაინც არჩევნებამდე ერთი თვით ადრე. საოცარი დამთხვევა ისიც, რომ გაირკვა – ქალაქის უზუცესი წევრი და უმრწემესი მერი ზუსტად ერთნაირად ფიქრობენ, რა სჭირდება რუსთავს. პასუხია – მეტი სამუშაო ადგილი.

„ბევრი ამბობს, რომ მათ უბრალოდ აღარ სჯერათ, ტყუილით ცხოვრობს ქვეყანა. ჩვენ ვცდილობთ, ხალხი დაეჯეროთ, რომ არჩევნებზე მისვლას აზრი აქვს“, – ამომრჩეველების სახელით განაცხადა ინგა გრიგოლიამ. ნიკა ივანიშვილი კი სასტუმრო „უშაში“ ჩასახლებულ დევნილებს ესტუმრა: „ესენი არიან ადამიანები და მინდა, ამ ადამიანებისთვის ხელისუფლებამ რაღაც გააკეთოს. 18 წელი აქ არავინ მოსულა“, – აცხადებდა სახალხო დემოკრატიების მაჟორიტარი კანდიდატი. ქალაქის მერმა კი „ნაციონალური მოძრაობის“ კანდიდატების წარდგენის ვადაზე ჟურნალისტს უპასუხა: „ყველაფერს თავისი დრო აქვს, მოჩქარეს მოუგვიანდესო“.

მაუწყებლებმა არჩევნებამდე დღეების ათვლა უკვე დაიწყეს. წინასაარჩევნო კამპანიის დაბალანსებულ გამოუქებას კი საბოლოოდ სხვადასხვა კრიტერიუმების ერთობლიობა განსაზღვრავს და არა – ზედმინეწვით ზუსტად დათვლილი წუთები, რომელ კანდიდატს რა დრო დაეთმო ახალ ამბებში. □

რიცხვების ორომტრიალში დაიკარგნენ თავად ამომრჩეველები. არც ერთ არხს არ უცდია ერთი ადამიანის, ოჯახის ან კორპუსის მაგალითზე მიედევნებინა თვალყური, ჩასწორდა თუ არა აღმოჩენილი ხარვეზი.

ლისტებს ინტერვიუს, შეძახილის ფონზე – „გაიხარე, შვილო“.

გაცილებით აგრესიული იყო ხალხის ხმა „იმედზე“, ზურაბ ნოლაიდელის აჭარაში ვიზიტის ამსახველ სიუჟეტში: „რა გააკეთა აჭარისთვის ნოლაიდელმა?“ „პუტინის კუკლა! ვგავარ ახლა მე ჩურჩელას, რომ ვიღაცამ მიბიძგოს და მომიყვანოს აქციაზე?!“ – ისმოდა ხმები ხალხიდან.

„კავკასიაზე“ „ალიანსის“ მაჟორიტარი დეპუტატის ვიქტორ დოლიძის წარდგენას საკუთარ ეზოში ერთადერთი ამომრჩევლის კომენტარი ახლდა: „ნებისმიერი ჩულურეთელი იტყვის, ვინ არის ვიქტორ დოლიძე... როგორც იტყვიან, ზღაპარი ადამიანია“. მომდევნო ახალ ამბავში კი, სადაც ზვიად ძიძიგური და კობა დავითაშვილი ღრმადელის მეტროსთან ამომრჩეველებს ხვდებოდნენ, მოხუცმა მამაკაცმა მათ „ლუბედ, რაკ და შუკის მოქმედება“ დაუწუნა და შეახსენა, რომ „ერთიანი კანდიდატი უნდა გყავდეთ, რომ მხარი დაგიჭირონ“. კობა დავითაშვილი კადრში

მხარდაჭერით აპელირებდა და ამბობდა, რომ რუსეთთან ურთიერთობის დარეგულირება – ეს მათი მოთხოვნაა. არც ერთი სიუჟეტის ავტორს, რომელმაც ეს შეხვედრა გააშუქა, აზრად არ მოსვლია, პრეზენტაციაზე მისული ადამიანები გამოეკითხა და გაეგო, რეალურად რას ფიქრობენ ისინი

საარჩევნო სიების მონიტორინგი პოლიტიკური პარტიების მხრიდან გასული კვირის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამბავი იყო. ამ საკითხს „მოამბე“ ცალკე რუბრიკასაც უძღვნიდა, თუმცა ისევე, როგორც სხვა მაუწყებლებზე, იქაც საუბარი მიდიოდა ძირითადად იმაზე, თუ რომელ პარტიას რა თანხა ჰქონდა ამისთვის გამოყოფილი და ვინ რა ვადაში რამდენი ხარვეზი აღმოაჩინა.

რიცხვების ორომტრიალში დაიკარგნენ თავად ამომრჩეველები. არც ერთ არხს არ უცდია ერთი ადამიანის, ოჯახის ან კორპუსის მაგალითზე მიედევნებინა თვალყური, მიაღწია ამბავმა ცენტრალურ საარ-

სტატის გამოცემა შესაძლებელი გახდა ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს USAID-ის მხარდაჭერით. სტატიაში გამოთქმული შეხედულებები ეკუთვნის ავტორს და შეიძლება არ გამოხატავდეს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

ეკა სირაძე-დელონე

სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის
საერთაშორისო საზოგადოების აღმასრულებელი
დირექტორი

ვიდეოთვალი რაც უფრო მეტ საარჩევნო უბანზე იქნება, მით – უკეთესი. ამის სასარგებლოდ მეტყველებს იმ უბნებზე ჩატარებული კვლევები, სადაც კამერები იყო დამონტაჟებული. იქ, სადაც კამერებია, დარღვევების რაოდენობა ნაკლებია და ამომრჩეველთა რაოდენობაც რეალურთან ახლოს დგას. ამის ერთ-ერთი კონკრეტული მაგალითი იყო მარნეულის მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა უბნები.

ეს იძლევა იმის არგუმენტირებულად მტკიცების საშუალებას, რომ კამერა გარკვეულწილად დარღვევების შემკვეთი ელემენტია. ამიტომაც ვუჭერთ მხარს იდეას, რომ რაც უფრო მეტგან განთავსდება კამერები, უკეთესია, ოღონდ ერთი პირობით – ეს მასალა ნებისმიერი მომჩივანისთვის ხელმისაწვდომი და გამოსაყენებელი უნდა იყოს.

ეს დიდი პრობლემა იყო საპრეზიდენტო არჩევნების დროს, როცა არც ერთი გამოთხოვილი ვიდეომასალა საჯარო არ გამხდარა. არც ერთხელ არ გადმოგვეცა მასალები.

2008 წელს ჩანერილი მასალების მხოლოდ 15-წუთიანი შუალედის ნახვის ნებართვა მოგვცეს. ამ შეზღუდვას იმით ხსნიდნენ, რომ მასალის გადაწერა დიდ დროს მოითხოვდა. ეს არგუმენტი არ არის მისაღები, რადგან, თუკი სურვილი და პოლიტიკური ნება იქნებოდა, ყველა არა, მაგრამ შესაძლებელი იყო, ეს მასალები შერჩევითი პრინციპით მაინც გამხდარიყო საჯარო. თუმცა ჩვენი მოთხოვნები საპარლამენტო არჩევნებზე არც 15-წუთიანი ლიმიტის დროს, არც ერთხელ არ დაკმაყოფილებულა. არგუმენტები, როგორც წესი, არ ჰქონდათ, უბრალოდ, კომისიაში ან სასამართლოში ამბობდნენ, რომ კადრების, როგორც დამატებითი მტკიცებულების, ნახვა საჭირო აღარ იყო.

მხოლოდ 15-წუთიანი მონაკვეთების ნახვა დარღვევებზე სრულ სურათს ვერ შეგვიქმნის. ხშირად არის ისეთი დარღვევები, რომლებიც ერთ 15-წუთიან მონაკვეთში ვერ დაფიქსირდება. მაგალითად, როცა ერთი და იგივე ადამიანი ხმას ორჯერ აძლევს. თუმცა, ზოგიერთი ტიპის დარღვევას ამ მოკლე დროშიც შევამჩნევთ. მაგრამ, უკეთესი იქნებოდა, ეს ლიმიტი თუ არ იარსებებდა.

ახლა ცეცხო კამერების შეზღუდვისას ვენეციის კომისიას იშველიებს. იგივე კომისია 2006 წელსაც გვირჩევდა, კამერების დამონტაჟებისგან თავი შეგვეკავებინა. ისიც აღსანიშნავია, რომ ეს კომისია ცალსახად არ ამტკიცებს, რომ ვიდეოთვალი უნდა აიკრძალოს. რეკომენდაციის მიხედვით, თუ ხმის ფარულობა გარანტირებული არ იქნება, მაშინ უნდა ვიფიქროთ კამერების დემონტაჟზე. ხმის ფარულობის უზრუნველსაყოფად კი საპრეზიდენტო არჩევნების დროს კაბინები სპეციალურად ნაჭრებით გადაფარეს, რომ ამომრჩევლებს თავი შეზღუდულად არ ეგრძნოთ.

შეზღუდვის შემთხვევაში, დადებითი გადაწყვეტილებით

ვიდეოთვალი სა

ბა კამერების დიდ ქალაქებში დატოვება იყო. თბილისი აუცილებლად უნდა დარჩენილიყო. თუმცა, ეს ქალაქები არასაკმარისად შეირჩა: ძირითადი აქცენტი 4 დიდ ქალაქზე უნდა გაკეთებულიყო: ბათუმზე, რუსთავეზე, ქუთაისსა და ფოთზე. ამიტომ, ჩემთვის გაუგებარია, თუ ბათუმი და ქუთაისი ამოირჩიეს, რატომ არ უნდა განთავსდეს კამერები რუსთავესა და ფოთში. რუსთავი დიდი ქალაქია, ფოთი კი – თვითმმართველი ქალაქია და მნიშვნელოვანი იქნებოდა ვიდეოთვალის დამონტაჟება.

კამერების უფრო მეტგან განთავსება და ვიდეომასალაზე ხელმისაწვდომობა, ცხადია, გამჭვირვალობას გაზრდის. ამის შედეგად ნდობის უფრო მაღალ ხარისხს მივიღებთ არჩევნებზე.

დღევანდელი პოლიტიკური მდგომარეობიდან გამომდინარე, თუ ვიდეოთვალი მთელი საქართველოს მასშტაბით განთავსდება, მხოლოდ მივესალმებით. თუმცა, გარდა ხელმისაწვდომობისა, ჩანანერი ხარისხიანიც უნდა იყოს და მისი გადამწერისას არანაირი პრობლემა არ უნდა არსებობდეს. □

საჩივრო უბნებზე

ლევან თარსნიშვილი

ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ყოფილი თავმჯდომარე

რადგან საქართველოს გარდა ასეთი ტიპის დაცვის მექანიზმი არსად არ არსებობს, იმისათვის, რომ გავაანალიზოთ საჭიროა თუ არა ახლა კამერები საარჩევნო უბნებზე, მათი დამონტაჟების მიზეზი უნდა გავიხსენოთ.

90-იან წლებში და 2000-იანი წლების დასაწყისში საარჩევნო უბნებზე ურნების გატეხვა, გატაცება, ცეცხლის მოკიდება, ბიულეტენების მოპარვა ჩვეულებრივი მოვლენა იყო. ერთი მხრივ, მაშინ კამერები ამ დარღვევების პრევენციისთვის დავამონტაჟეთ. მეორე მხრივ კი, საჩივრის განხილვისას შესაძლებელი იყო ვიდეომასალა დამატებით მტკიცებულებად გამოიმდგარიყო.

ბოლო 6-7 არჩევნებია, ის ექსცესები, რის გამოც კამერები დავაყენეთ, აღარ ხდება. რაც შეეხება ჩანერილი მასალის და-

მატებით მტკიცებულებად გამოყენებას – ამ ცვლილებების შემდეგ ორი არჩევნები ჩატარდა და ვიდეომასალის ჩვენებაზე სულ ხუთამდე მოთხოვნა მივიღეთ. უმეტეს შემთხვევაში, ეს საჩივრები არ დაკმაყოფილდა, რადგან სათანადოდ არ იყო შესებული, ან კომისიამ ან სასამართლომ ჩათვალა, რომ მტკიცებულებების გარეშეც ყველაფერი ნათელი იყო.

ევროპული სტრუქტურები და არასამთავრობო ორგანიზაციები თავის დროზე კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებდნენ კამერების საჭიროებას. მათ მიაჩნდათ, რომ შეიძლება კამერები დამინების და ზენოლის მექანიზმად ქცეულიყო. მაშინ ცესკო-მ ჩათვალა, რომ კამერების განსაზღვრულ არეალში დამონტაჟება და მისთვის დანახარჯების გაღება მიზანშეწონილი იყო.

ცესკო-ს ახლანდელი გადანყვეტილება – უფრო ვინაო არეალზე კამერების დამონტაჟება პრობლემურად არ მიმაჩნია. ალბათ, იმის დროც დადგა, ვიმსჯელოთ, მიზანშეწონილია თუ არა საერთოდ კამერების დამონტაჟება და ამაზე ფინანსების დახარჯვა. კამერების მონტაჟი, დემონტაჟი და მათი შენახვა საკმაოდ ძვირია. ამ საკითხის გადახედვისკენ ვენციის კომისია და ეუთო-ც მოგვიწოდებენ.

ვიდეოთვალის დამონტაჟების პარალელურად, საარჩევნო უბნებზე ბევრი ცვლილება განხორციელდა და ამიტომ ძნელია, განესაზღვროთ, დარღვევების შემცირებაში კამერებმა შეიტანეს დიდი წვლილი თუ, მაგალითად – ოპოზიციური პარტიების წარმომადგენლობამ კომისიებში, დამკვირვებლებმა უფლებების გაზრდამ, გასაჩივრების მექანიზმის გაიოლებამ, თუ იმან, რომ ზოგადად გამჭვირვალე არჩევნების ჩატარების ნება არსებობდა. ამას ცალკე კვლევა სჭირდება.

რაც შეეხება ჩანანერის ხელმისაწვდომობას. ჩემი აზრით, გასაჩივრების დროს ჩანანერის 15-წუთიან მონაკვეთზე მეტის ნახვა დამატებით არაფერ მნიშვნელოვანს არ იძლევა. როგორც აღვნიშნე, კამერების დამონტაჟებას ორი ძირითადი მიზანი აქვს. დარღვევების პრევენციისთვის ჩანანერის ხანგრძლივობას არანაირი მნიშვნელობა არ აქვს. მტკიცებულებად გამოყენებისთვის კი ვერ დამისახელებთ დარღვევას, რომლის დაფიქსირება შეუძლებელია 15 წუთის განმავლობაში. თუ ხმის სხვადასხვა დროს დიდი შუალედით მიცემაზე საუბარი, მაშინ მოსარჩელემ შეიძლება ორჯერ 15 წუთის ნახვა მოითხოვოს.

არ შეიძლება, ვიდეოს საჯაროობა თვითმიზანი იყოს. ზემოთ ჩამოთვლილი მიზნების შესასრულებლად მისი მთლიანად განსაჯაროება საჭირო არ არის. არასამთავრობო ორგანიზაციები კი ამბობენ, – არ გვაჩვენეს ვიდეომასალები, – მაგრამ მის ჩვენებაზე სულ რამდენიმე საჩივარი იყო შემოსული. კადრების სრულად საჯაროობის საჭიროებისთვის კიდევ ერთი არგუმენტი აქვთ ხოლმე: ამომრჩეველთა დათვლა, რაც სხვადასხვა მიზეზების გამო, აბსურდია; ასევე, შეუძლებელია მასალის ყურებით დარღვევები დაფიქსირრო. შემთხვევები იმ წუთსვე უნდა ჩაინიშნონ და მერე მოძებნონ.

არავის არ გაუზომია, არჩევანის გაკეთებისას კამერები ამომრჩეველზე ზენოლას ახდენდა, თუ – არა. მართალია, კამერები ისეა დაყენებული, რომ, წესით, უნდა გამოჩნდეს მხოლოდ ბიულეტენის გაცემის მომენტი და მისი ჩაგდების წუთი, მაგრამ არ გამოვრიცხავ, რომ ვიღაცამ საარჩევნო უბანზე კამერის არსებობა მართლაც ზენოლად აღიქვა. **■**

იზოლაცია

წინა კვირის განმავლობაში დიდი ბრიტანეთი კვლავ კუნძულად იქცა. აქ მყოფები კონტინენტზე ვერ გადადიოდნენ, კონტინენტიდან კი იქ ვერ შედიოდნენ. არადა, თითქმის ყველას დავინყებულები ჰქონდა, რომ ბრიტანეთი კუნძულია. ახლა ჰიტროუ და სხვა აეროპორტები ისევ ღიაა და ჩვენც, როგორც იქნა, დანარჩენ მსოფლიოს დავუბრუნდით. ამ ყველაფერმა საქართველოზე დამაფიქრა.

მარკ მალენი

ის, რაც საქართველოს ყველაზე მეტად აქცევს იზოლაციაში, ქართული ენაა. ქართულ ენას ერის შენარჩუნებაში ყველაზე დიდი წვლილი მიუძღვის და ერიც მას თითქმის აღმერთებს. სხვა ერებმა, რომლებმაც თავიანთი ენა დაკარგეს, დიდხანს ვერ შეძლეს არსებობა. როდესაც ლონდონში ან სადმე სხვაგან, საზღვარგარეთ ქართველების ლაპარაკი მესმის, ისეთი შთაბეჭდილება მრჩება, რომ თავისთვის საუბრობენ, თითქოს ისე, რომ სხვამ ვერაზინ გაიგოს. ქართველები ტყეებიან იმ იზოლაციით, რასაც მათ ქართული ენა ანიჭებთ.

სამწუხაროდ, ბოლო ოცი წლის განმავლობაში ქართულ ენაზე ძალიან ცოტა დაინერა ისეთი ტექსტი, რომლის ავტორიც ქართველი არ იყო. რა თქმა უნდა, გამოიცა რამდენიმე სახელმძღვანელო და სტატია, რისთვისაც ქართველი მთარგმნელები პატივისცემას იმსახურებენ, რადგან ამით საქართველო მსოფლიოს დაუახლოვეს. ზოგადად კი, 99% იმისა, რაც საქართველოში გამოიცემა, ქართველების ავტორობითაა. ეს იზოლაციის ერთ-ერთი ამკარა ფაქტორია. მსოფლიოში ბევრი დიდი იდეა, კონცეფცია და ტენდენცია, რომელსაც საქართველოში ვერ არ შემოუღწევია, ან რომლებიც საქართველოში ცუდად ესმით. ეს ართულებს ურთიერთობებს დანარჩენ სამყაროსთან, განსაკუთრებით მსოფლიოს იმ ნაწილთან, რომელიც იდეების საერთაშორისო ქსელშია ჩართული.

მე მენატრება ქართული საჭმელი, რომელიც ისეთი აღარ არის, როგორც – ადრე. წინათ საქართველოში რასაც ვყიდულობდით, ძირითადად ქართული წარმოების იყო – საქართველოში ქართველების მიერ მოყვანილი. ამის თქმა ძალიან ადვილად შეიძლებოდა, რადგან ჩვენ ვყიდულობდით უშუალოდ ფერმერისგან, ან ფერმერის მეგობრისგან. ეს სიტუაცია თანდათანობით იცვლება. ახლა უკვე ძალიან ბევრი იმპორტირებული საკვებია, მასობრივად დაფასოებული და დამუშავებული. საკვების ხარისხი გაფუჭდა. მე მენატრება ამგვარი იზოლაცია.

წყლისა და ელექტროენერჯის მიწოდება, დღევანდელთან შედარებით, გაცილებით ცუდად ხდებოდა. ყველანი საკუთარ თავზე ვიყავით დამოკიდებული. აბაზანებს წყლით ვავსებდით და სანთლებს საძინებელ ოთახში ვინახავდით. იზოლირებულები ვიყავით, მაგრამ ასეთი იზოლაცია ხანდახან გვაიძულებდა, ერთად შევეკრებოდა ვიყავით. ამის მიუხედავად, ეს იზოლაცია სულაც არ მენატრება.

ჩვენ, ვინც ქალაქებში ვცხოვრობთ, ბუნების არსებობა თითქმის დავივიწყეთ. ვულკანის ამოფრქვევამ, რომელმაც ჩვენზე ამხელა გავლენა მოახდინა, კიდევ ერთხელ დაგვარწმუნა, რომ დედამიწა მართლა არსებობს და ის ძლიერია. ის უნდა აღვიქვათ და დავაფასოთ. ეს ყველა ფერმერმა იცის, მაგრამ ქალაქის მაცხოვრებლებს პერიოდულად ამის შესვენება ნამდვილად სჭირდებათ. დედამიწის გაგება და პატივისცემა ჩვენთვის, როგორც ცოცხალი არსებებისთვის, ძალზე მნიშვნელოვანია. მიუხედავად ამისა, ზოგიერთი ჩვენგანი, ვინც ტექნოლოგიებით არის გარემორტყმული და ურთიერთდაკავშირებული, ამას ივიწყებს.

იზოლაციის შესახებ მნიშვნელოვანია იმისი ცოდნა, თუ რამდენად იზოლირებული და რამდენად ურთიერთდაკავშირებული გვინდა ვიყოთ გარკვეულ სფეროებში; რომელი სფეროებია, სადაც იზოლაცია გვინდა, და სადაც გვმართებს მეტი კომუნიკაცია? ამის ცოდნა ადვილი არაა. იზოლაცია ხანდახან უსაფრთხოა. მას შეუძლია ტრადიციები შეგვინახოს. ამავე დროს მეორე ტიპის იზოლაცია ხელს გვიშლის. ბევრი ჩვენი საზოგადოებრივი პრობლემა სწორედ იზოლაციის საკითხს უკავშირდება. რამდენად იზოლირებულნი უნდა ვიყოთ? ვულკანის ფერფლის ღრუბელმა ამაზე დაგვაფიქრა. □

ინგლისურიდან თარგმნა გიორგი ცხადაიამ

ჰიბმასუნი მეზობიობა

ინტერვიუ
ლინკოლნ მიტჩელთან

მემარცხენეებს შორის, რომელიც ამჟამად აშშ-ში დომინანტი ძალაა, საქართველოს მემარჯვენეების პროექტად განიხილავენ. ამერიკაში ის ფენა, ვინც გადანყვეტილებას იღებს, ქართულ დემოკრატიას სერიოზულად არ განიხილავს. მათთვის საქართველო სტრატეგიული მოკავშირეა.

საქართველომ პირველმა გაისროლა, ის ბევრჯერ გამოიწვიეს. ხოლო როდესაც უკვე ომი დაიწყო, რუსეთის საქციელში ბევრი დარღვევა დაფიქსირდა. საქართველომ სტრატეგიული შეცდომა დაუშვა, როცა ყველა ფსონი იმის დამტკიცებაზე დადო, რომ ეს ომი მას არ დაუნყია. უკეთესი იქნებოდა, თუ საქართველო იტყოდა, რომ ჩვენ გავისროლეთ პირველებმა, მაგრამ ჩვენ ვიყავით დიდი წნეხის ქვეშ, ჩვენს ქვეყანას საფრთხე ემუქრებოდა. თუ საქართველოს მთავრობა ამას იზამდა, მაშინ აღარ მოუწევდა მთელი წელიწადის გაფლანგვა იმის მტკიცებაში, რომ მას ომი არ დაუნყია.

როგორ შეიცვალა საქართველოს მიმართ ბარაკ ობამას ადმინისტრაციის მიდგომა?

ობამას ადმინისტრაცია მხარს უჭერდა და უჭერს საქართველოს. ამერიკამ გააგრძელა და გაზარდა საქართველოსთვის მილიარდდოლარიათი დახმარების პროგრამა. არ ვიცი, კიდევ რა უნდა გააკეთოს იმისთვის, რომ უფრო დიდი იყოს ეს მხარდაჭერა. შეიძლება ის, რომ მიჰყიდოს იარაღი? შესაძლებელია ამან საქართველოს დამატებითი პრობლემები შეუქმნას.

შეიცვალა ის, რომ პირადი ურთიერთობები ორი ქვეყნის პირველ პირებს შორის აღარ არის ახლო მეგობრული. მაგალითად, უკანასკნელ სამიტზე, ბუში რომ ყოფილიყო პრეზიდენტი, შეხვედებოდა სააკაშვილს და ეს იქნებოდა ბუშისთვის კვირის საუკეთესო შეხვედრა. ახალი ადმინისტრაციის პირობებში, ასე აღარ

ხდება, მაგრამ რა განსაზღვრავს ქვეყნის ურთიერთობებს – საერთო ინტერესები, თუ ლიდერების პირადი ურთიერთობები? მე მგონია, რომ პირველი.

საქართველოში ამ ბოლო დროს ეჭვი შეაქვთ ამერიკის მხარდაჭერაში, რაც ორმხრივი ურთიერთობისთვის სასარგებლო არ არის. აშშ-ში ფიქრობენ, რომ საქართველოსთვის ბევრი რამ გავაკეთეთ და ეს ის ხაზია, რომლისთვისაც არასდროს გადაგვიხვევია. ჩვენ არასდროს გადაგვიხვევია უკან რუსეთთან მოლაპარაკების დროს საქართველოს საკითხზე, სხვა ქვეყნებსაც ვუზუბნებით, რომ არ უნდა აღიარონ აფხაზეთი და სამხრეთი ოსეთი. ჩვენ ხელის ერთი მოსმით ვევალიყვართ ვერ მოვაგვარებთ.

2008 წლის ნატო-ს ბუქარესტის სამიტზე ევროპის ქვეყნებს საქართველოსთან დაკავშირებით ამერიკისგან განსხვავებული პოზიცია ჰქონდათ. როგორ შეიცვალა ეს სიტუაცია მას შემდეგ?

განსხვავებები ამერიკასა და ევროპას შორის რჩება, თუმცა დღეს აშშ უფრო რეალისტურად უდგება საკითხს და ხედავს, რომ ევროპელების მხარდაჭერას ვერ მიიღებს. აშშ არ აპირებს მათ იძულებას, რადგან ხედავს, რომ თუ ადმინისტრაცია თავისი პოზიციის გატანას ისევ შეეცდება და წააგებს, ეს საქართველოს დააზარალებს. ჩემი აზრით, კრიტიკულია იმისი გააზრება, რომ განსხვავებები, მაგალითად, გერმანიასა და აშშ-ს პოზიციებს შორის ლეგიტიმური ეროვნული ინტერესებისგან წარმოიშობება. ეს იმიტომ არ არის, რომ

ლინკოლნ მიტჩელი, კოლუმბიის უნივერსიტეტის საერთაშორისო ურთიერთობების პროფესორი. ამჟამად მუშაობს ყოფილ საბჭოთა ქვეყნებში დემოკრატიულ ტრანზიციასა და ამერიკის საგარეო პოლიტიკაში დემოკრატიის გავრცელების როლზე. 2008 წელს გამოვიდა მისი წიგნი „არამყარი დემოკრატია: აშშ-ს საგარეო პოლიტიკა და „ვარდების რევოლუცია““.

ბატონო მიტჩელ, შეთანხმდა თუ არა დასავლეთი იმ საკითხზე, თუ ვინ დაიწყო 2008 წელს შეიარაღებული კონფლიქტი საქართველოში?

დასავლეთი შეთანხმდა იმაზე, რაც წერია ტალიავინის კომისიის დასკვნაში. ტალიავინის დასკვნა ამბობს, მიუხედავად იმისა, რომ

ფრანგები და გერმანელები მშობრები არიან, ან არ ესმით ის საფრთხე, რასაც რუსეთი ქმნის. ეს იმიტომ ხდება, რომ ამ ქვეყნებს აქვთ მასშტაბური ეკონომიკური ურთიერთობა რუსეთთან და მათ აქვთ თავისი ინტერესების დაცვის უფლება.

არავის აქვს იმის ილუზია, რომ რუსეთი დემოკრატიული ქვეყანაა, ან რომ აშშ-ს მეგობარია. ჩვენთვის ესაა საქმიანი თანამშრომლობა და არსებობს უამრავი საკითხი, რომელზეც რუსეთთან ერთად უნდა ვიმუშაოთ. მაგალითად, სტრატეგიული ბირთვული იარაღის შემცირების ხელშეკრულება, ლოჯისტიკის საკითხი ავღანეთში... ჩვენ ვერ ვეჭყვით მათ, რომ ვიდრე საქართველოსთან არ მოაგვარებენ ურთიერთობას, არ ვითანამშრომლებთ.

უნდა ჰქონდეს თუ არა საქართველოს უფრო ახლო ურთიერთობები ევროპას-

მოკრატის განვითარებაზე, ამერიკის ხელდაც იცვლება. მაგალითად, ყირგიზეთის შემთხვევაში, ობამა გააკრიტიკეს იმისთვის, რომ იგი ლოიალური იყო ბაკიევის მიმართ.

სიმაართლე ის არის, რომ აშშ, ერთი მხრივ, ისტორიულად, მხარს უჭერდა დემოკრატის და, მეორე მხრივ, მხარს უჭერდა ისეთ მთავრობებს, რომლებიც აკეთებდნენ იმას, რაც მას სურდა. ეს არ მგონია, რომ შეიცვალოს. ამ მიდგომის პრობლემა ის არის, რომ შენ იღებ ბაკიევს, იმ ხალხს, რომლებიც ადამიანის უფლებებს ზღუდავენ, და ამის გამო, იბადება ანტი-ამერიკული უკუურეაქცია. ჩემთვის, როგორც ამერიკელისთვის, მაინც გამართლებულია, რომ აშშ-ს მთავრობა ითანამშრომლებს ნებისმიერ მთავრობასთან, მაშინაც კი თუ ეს მთავრობა არ არის დემოკრატიული, იმიტომ რომ ჩვენ გვაქვს კონკრეტული სტრატეგიული

ნატო-სგან. თუ ჩვენ თავიდანვე მოვუწოდებდით, რომ დაეცვათ დემოკრატის სტანდარტები, საქართველო დღეს უკეთესი ქვეყანა იქნებოდა.

საქართველოში ზოგიერთი „სამოქალაქო საზოგადოებას“ აიგივებს უცხოეთიდან დაფინანსებულ ორგანიზაციებთან, რომლებსაც ადგილობრივი სოციალური ბაზა არ აქვთ. როგორ შეიძლება, რომ შეიცვალოს ეს მცდარი საზოგადოებრივი წარმოდგენა?

სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების სტრატეგია, რომელიც ფოკუსირებულია ელიტური არასამთავრობო ორგანიზაციების განვითარებაზე, მნიშვნელოვანია, მაგრამ საკმარისი არაა. სამოქალაქო საზოგადოების სტრატეგია, რომელიც ფოკუსირებულია ქვემოდან განვითარებაზე (grassroots level), გაცილებით უფრო რთულია, და უფრო მეტ

ჩვენ ხელი შევეწყვეთ საქართველოს, რომ იმ არასწორ გზას დადგომოდა, რომელმაც ის 2008 წლის აგვისტომდე მიიყვანა. თუ ჩვენ თავიდანვე მოვუწოდებდით ხელისუფლებას, რომ დაეცვა დემოკრატის სტანდარტები, საქართველო დღეს უკეთესი ქვეყანა იქნებოდა.

თან? მიუხედავად იმისა, რომ ევროპა უფრო ახლოსა და ეკონომიკური ურთიერთობებისა და ინვესტირების თვალსაზრისითაც მეტის გაკეთება შეუძლია, ამჟამად ასეთი განსაკუთრებული ურთიერთობები არ ჩანს. რატომ ხდება ასე?

ევროპამ აშშ-ზე გაცილებით ადრე დაიწყო „ვარდების რევოლუციის“ ხელისუფლების კრიტიკულად შეფასება. ისინი გაცილებით ნაკლები ენთუზიაზმით უყურებენ საქართველოს, ვიდრე – აშშ. ეკონომიკური კრიზისის გამო, ევროკავშირისთვის ამ ეტაპზე ძალიან რთულია ღარიბ ქვეყნებთან თანამშრომლობა. ამის მიუხედავად, ევროპაში გამიგია, რომ საქართველო იწყებს ევროპისკენ ნაბიჯების გადადგმას. მე მგონი, აქ იაზრებენ იმ მოსაზრებას, რომ სწორედ ეს არის საქართველოს მომავალი.

ევროკავშირი განსაკუთრებულ აქცენტს აკეთებს საქართველოში დე-

მიზნები, და მათ კი რაღაც სახის რესურსი აქვთ, რომელიც გვჭირდება. პრობლემა და ორივე მხარისთვის წამგებიანი პოზიცია ისაა, როდესაც ასეთი ტიპის ქვეყანას წარმოადგენს, როგორც დემოკრატიულს, და შენს მეგობრულ პოლიტიკას ამ მიზეზით ხსნი. მაგალითად, ჩვენი ავტორიტეტი დაზარალდა იმით, რომ სააკაშვილის ხელისუფლებას ვაცხადებდით დემოკრატიულად. ამის არავის სჯეროდა აშშ-ს გარეთ.

როგორ შეუძლია აშშ-ს დემოკრატის ნახალისება ისეთ ქვეყანებში, როგორცაა მაგალითად საქართველო?

2004-2005 წლებში „ვარდების რევოლუციის“ მთავრობამ გადაწყვიტა, რომ სახელმწიფო ინსტიტუტების გაძლიერება დემოკრატის ხარჯზე მომხდარიყო. ჩვენ ხელი შევეწყვეთ ქვეყანას, რომ იმ არასწორ გზას დადგომოდა, რომელმაც ის 2008 წლის აგვისტომდე მიიყვანა. გაუაუცხოეთ იგი ევროპისგან და

დროს მოითხოვს, თუმცა ეს არის ის საფუძველი, რომელზეც გააზრებული, ძლიერი და გამძლე დემოკრატია დგას. როდესაც ხალხი არ ენდობა ერთმანეთს, არ მუშაობს ერთად, ძველი სისტემის მემკვიდრეობა მყარად დგას. ამ პირობებში ძლიერი სახელმწიფოს აშენება რთულია. ეს საბჭოთა სისტემის მემკვიდრეობაა, და თუ ამას არ მიაქცევ ყურადღებას, ვერ მიიღებ ძლიერ სამოქალაქო საზოგადოებას.

საქართველოში ბიზნესის თავისუფლებასთანაც არსებობს გარკვეული პრობლემები. ზოგი ფიქრობს, რომ საქართველოში ბიზნესები ძირითადად პროსამთავრობოა, ან მათ ემინათ ოპოზიციური პარტიების დაფინანსების. ამ ფონზე უცნაურია, რომ არსებობს ძლიერი ლიბერტარიანული ფრთა მთავრობაში, რომელიც სწორედ ბიზნესის თავისუფლებას ქადაგებს.

თუმცა, ეს არ არის მთავრობა, რომელიც ლიბერტარიანული პლა-

ტვორმით აირჩიეს. სახელისუფლებო პარტია იმდენად დიდია, რომ ძნელია ერთიანი იდეოლოგიის განსაზღვრა. პრობლემა ისეთ ქვეყნებში, როგორც საქართველოა, ის არის, რომ ბიზნესები ბუნებრივად არიან მთავრობასთან დაახლოებული. „ნაციონალურ მოძრაობას“ და სხვა პარტიებს შორის განსხვავება საქართველოში არ არის იდეოლოგიური. ისინი მხოლოდ იმით განსხვავდებიან, რომ სახელისუფლებო პარტია ძალაუფლებას ფლობს და სხვები – არა. ბიზნესებს იზიდავთ ისეთი პარტიები, რომლებიც ძალაუფლებას ფლობენ. პრობლემა იქმნება იმიტომ, რომ ბიზნესებს, რომლებსაც ოპოზიციის მხარდაჭერა უნდათ, ჩაგრავენ.

აქვე კიდევ ერთი პრობლემა, საქართველოში პარტიები არ არიან დაყოფილი იდეოლოგიის (მემარცხენეობის და მემარჯვენეობის) მიხედვით. რამდენად მომგებიანი იქნება ქვეყნისთვის ამგვარი დაყოფა?

ამ ეტაპზე პარტიები პოლიტიკური პროგრამების მიხედვით ერთმანეთისგან დიდად არ განსხვავდებიან. პოლიტიკურ საკითხებზე არანაირი რეალური დებატები არ არსებობს. პარტიული სტრუქტურა საქართველოში სუსტად არის ჩამოყალიბებული და ეს არის პრობლემა. საქართველო დემოკრატიული გახდება არა მას შემდეგ, რაც რამდენიმე გაერთიანება და „ნაციონალურ მოძრაობას“ დაამარცხებს, არამედ მაშინ, როდესაც იქნება რამდენიმე პარტია, რომელიც რეგულარულად იბრძოლებს ხელისუფლებისთვის: ერთ ნელს მოიგებს, მეორე ნელს წააგებს. ამჟამად საქართველოში არის მეოთხე ერთპარტიული სისტემა ბოლო მეოთხედი საუკუნის მანძილზე, და ნამდვილად არ სჭირდება, რომ ჰქონდეს მეხუთე.

და რატომ არ აქვთ ქართულ პარტიებს სოციალური ბაზა? მაგალითად, ევროპაში სოციალ-დემოკრატებს ჰყავთ ძლიერი მუშათა კლასის ამომრჩეველი...

ერთი მიზეზი ის არის, რომ პატარა ქვეყანაა, მეორე მიზეზი კი ის არის, რომ როდესაც საბჭოთა

კავშირი დაიშალა, არ იყო ძალიან დიფერენცირებული ელექტორატი. თუ ქვეყანაში ყველა უმუშევარია, აქ უკვე იდეოლოგიური განსხვავებები არ მუშაობს. პრობლემა ის არის, რომ ინტერესთა ჯგუფების გარეშე, ძლიერი პარტიული სისტემა არ არსებობს. არჩევნებზე ვის აძლევს ამომრჩეველი ხმას? – იმას, ვისთანაც უფრო ახლოს არის, ვისგანაც მიიღებს მხარდაჭერას. ეს ბუნებრივი პოლიტიკური აზროვნებაა. მემარცხენე-მემარჯვენე დაყოფა ისეთ ქვეყნებში, მაგალითად როგორცაა ინგლისი, საუკუნეების განმავლობაში ყალიბდებოდა.

როგორ არის ერთმანეთზე დამოკიდებული დემოკრატია და ქვეყნის ეკონომიკური განვითარება?

თუ საქართველო არ იქნა დემოკრატიული ქვეყანა, მაგალითად, ის ვერ შეძლებს ევროპასთან კავშირების გაბმას, ასევე ვერ შეძლებს უცხოური ინვესტიციების მიღებას.

და რაც უფრო მნიშვნელოვანია, მცირე ბიზნესები, მცირე პროფესიული სააგენტოები (რეკლამის, საადვოკატო, თუ არქიტექტურული...) არ ვითარდება ავტორიტარულ ქვეყნებში, ისინი ვითარდება მხოლოდ დემოკრატიულ ქვეყნებში. ვიდრე აქ დემოკრატიული ღირებულებები არ გამყარდება, ძალიან რთული იქნება ამ მხრივ წარმატების მიღწევა. ბოლო 10 წლის განმავლობაში იყო გარკვეული წინსვლა, თუმცა კვლავ დიდი გზაა გასავლელი.

როგორ შეიცვალა ბოლო დროის განმავლობაში დასავლეთში საქართველოს აღქმა?

ორივეგან – აშშ-შიც და ევროპაშიც, საქართველოს მთავრობის ახლო ურთიერთობები ბუშის ადმინისტრაციასთან უკურეაქციას იწვევდა. არა გადაწყვეტილების მიმღებ წრეებში, სადაც ესმით, თუ რა სტრატეგიული მიზნების გამო ვუჭერთ მხარს საქართველოს, არამედ შედარებით ქვედა დონეზე. დღეს სააკაშვილზე, როგორც უკანასკნელ ნეოკონსერვატორზე, მხოლოდ ამერიკის შიდა პოლიტიკურ წრეებში მსჯელობენ. მემარცხენეებს შორის, რომელიც

ამჟამად აშშ-ში დომინანტი ძალაა, საქართველო მემარჯვენეების პროექტად განიხილება.

როდესაც ერთ ჩემს მეგობარს ვუთხარი, რომ ვმუშაობდი საქართველოში, მან მკითხა: „ეს ის ქვეყანა არ არის, რომელსაც ძლიერი მემარჯვენე პრეზიდენტი, პრეზიდენტ ჯორჯ ბუშის მეგობარი მართავს?“ მე ვუთხარი, რომ ეს ასეთი მარტივი საკითხი არ არის, მაგრამ ის ასე ფიქრობდა.

რაც შეეხება მეცნიერულ წრეებს, აქ არიან ორი ტიპის ადამიანები: ისინი, ვინც ვაშინგტონის კვლევით ცენტრებში მუშაობენ და გადანყვეტილების მიღების პროცესში მონაწილეობენ. ისინი მხარს უჭერენ საქართველოს ხელისუფლებას. თუმცა, არაფერ ფიქრობს სერიოზულად, რომ საქართველო წარმატებული დემოკრატიის ქვეყანაა. საქართველოს განიხილავენ, როგორც სტრატეგიულ მოკავშირეს და მეგობარს. ბუშის ადმინისტრაციის შემდეგ, როგორც გითხარით, სწორედ ეს მიდგომა შეიცვალა.

რაც შეეხება მეორე ტიპის ადამიანებს – უნივერსიტეტის მკვლევრებს. მათ აინტერესებთ, რაზეა დაფუძნებული საქართველოსა და ამერიკის სტრატეგიული ურთიერთობები.

შეიძლება თქვენმა მკითხველმა არც დამიჯეროს, მაგრამ როდესაც საქართველოზე ვწერ, საქართველოს ხელისუფლების მხარდაჭერებისგან მესმის, რომ გაზარდონ ფული ავიღე, რადგან თურმე ვინც საქართველოს აკრიტიკებს, ყველას გაზარდომი აფინანსებს, რაც სულელური ლოგიკაა. შემდეგ ვისმენ ამერიკელი პროფესორების რეაქციას, რომლებიც თავის მხრივ მეუბნებიან, რომ საქართველოში ჩემს მეგობრებს ვიცავ; რომ სააკაშვილს ვიცავ. როდესაც ვამბობ, რომ სააკაშვილს კარგი მხარეებიც აქვს და მისი პრეზიდენტობის განმავლობაში ის ბევრ ძალიან რთულ სიტუაციაში მოხვდა, მეუბნებიან, რომ ჩემს ქართველ მეგობრებს ვიცავ. ☒

ესაუბრა გიორგი ცხადაია

კოლიჯია

ბომბები სხინვანის თავე

რეცენზია რონალდ ასმუსის წიგნისა „პატარა ომი, რომელმაც შეძრა მსოფლიო:

საქართველო, რუსეთი და დასავლეთის მომავალი“

(ნიუ-იორკი: გამომცემლობა Palgrave Macmillan, 2010)

თომას დე ვალი, ვაშინგტონი

ქართველი ჯარისკაცები გორთან, აგვისტო 2008

სამედიაციო ცენტრი

13 მარტს, საღამოს 8 საათზე ერთ-ერთმა წამყვანმა ქართულმა ტელეარხმა ქვეყანა ომში დააბრუნა. პროსახელისუფლებო ტელეკომპანია „იმედის“ ნახევარსაათიანმა გადაცემამ მაყურებლებს საშინელი სცენარი დაუხატა: რუსული ტანკები დედაქალაქისკენ დაიძრა, რათა კრემლს დაესრულებინა ის, რაც 2008 წლის აგვისტოში განუხორციელებელი დარჩა; პრეზიდენტი სააკაშვილი ქვეყნიდან გაიქცა, თუ მოკლეს; ხელისუფლებაში კი მოსკოვის ერთგული „სახალხო მთავრობა“ მოვიდა, რომელსაც სათავეში ორი ყოფილი მაღალჩინოსანი ჩაუდგა; არმიის სამი ბატალიონი რუსების მხარეს გადავიდა.

ეს ვირტუალური რეალობა იყო. მალევე სატელევიზიო სტუდიაში შემოვიდა წამყვანი და გამოაცხადა, რომ სიუჟეტი ინსცენირებულია და ტყუილის შეთხზვა იმისთვის გახდა საჭირო, რათა ყველას გაეცნობიერებინა, თუ რა რეალური საფრთხის წინაშე შეიძლება დადგეს ქვეყანა.

თუმცა, ათასობით ადამიანმა, განსაკუთრებით რეგიონებში, სადაც ინფორმაციის ალტერნატიული წყაროები ცოტაა, გულწრფელად დაიჯერა, რომ ქვეყანაში კვლავ ომი მიმდინარეობდა; დაიწყო პანიკა და გადაიტვირთა მობილური სატელეფონო ქსელები. დედაქალაქში კი, „იმედის“ შენობასთან გადაცემის გასაპროტესტებლად ხალხი შეგროვდა.

მეორე დღეს, ბოლნისის მოსახლეობასთან შეხვედრისას პრეზიდენტი სააკაშვილი მოდელირებულ ომს გაემიჯნა და განაცხადა, რომ „იმედს“ დადგმული რეპორტაჟის აღმნიშვნელი ტიტრები უნდა გაეშვა. თუმცა, მალევე, საკუთარი განცხადების საპირისპიროდ, მან სიუჟეტს მხარი დაუჭირა, როდესაც განაცხადა, რომ „ყველაზე არასასიამოვნო გუშინდელ სიუჟეტში, და მე მიხდა, რომ ხალხმა ეს კარგად გაიგოს, იყო ის, რომ იგი ძალიან ახლოსაა იმასთან, რაც შეიძლება სინამდვილეში მოხდეს და რაზეც საქართველოს მტერი ფიქრობს“.

მდგომარეობა კიდევ უფრო გაართულდა, როდესაც ვებგვერდზე www.copoka.net-ზე „იმედის“ დირექტორს გიორგი არველაძესა და მის მოადგილეს შორის, სავარაუდოდ, შემდგარი საუბარი გამოქვეყნდა. ისმის, თითქოს არველაძე, რომელიც სააკაშვილის ახლო გარემოცვის

წევრია, აცხადებს, რომ პრეზიდენტმა სიუჟეტი მოიწონა და უფრო მეტიც, ტიტრების გაშვების წინააღმდეგ გამოვიდა, რადგან „თუ ხალხს წინასწარ გავაფრთხილებთ, სიუჟეტი მთელ ხიბლს დაკარგავს“. არველაძემ და მისმა მოადგილემ ამ საუბრის აუთენტურობა უარყვეს. ქართველმა ჩინოვნიკებმა განაცხადეს, რომ საუბარი რუსული სპეცსამსახურების მიერ იყო გაყალბებული.

ამ სამი დღის განმავლობაში ისედაც ემოციურ ქართველ ხალხში ვენებათაღელვამ იმატა. და სავარაუდოდ, უახლოეს მომავალში ასეთივე ემოციური მუხტი შენარჩუნდება. არ აქვს მნიშვნელობა, პირადად მოიწონა თუ არა სააკაშვილმა ეს სიუჟეტი. არველაძესთან მისი სიახლოვის გათვალისწინებით, ძნელი დასაჯერებელია, რომ სიუჟეტი მისი სანქციის გარეშე გასულიყო. ფაქტია, ქართველმა ლიდერმა „რუსული საფრთხე“ თავისი პრეზიდენტობის ვადის დარჩენილი სამი წლის მთავარ თემად აქცია.

იგი მუდმივად აფრთხილებს ქართველებს, რომ 1921 წლის განმეორების საშემოება რეალურია. მაშინ ბოლშევიკებმა საქართველო დაიპყრეს და ქვეყნის დამოუკიდებლად არსებობის პირველი მცდელობა ჩაკლეს.

საკაშვილის რიტორიკა კიდევ უფრო გამძაფრდა მას შემდეგ, რაც ექს-სპიკერმა ნინო ბურჯანაძემ და ექს-პრემიერ-მინისტრმა ზურაბ ნოღაიდელმა რუსეთთან პირდაპირ საუბრის ტაბუ დაარღვიეს და სააკაშვილის მტერს, რუსეთის პრემიერ-მინისტრს – ვლადიმირ პუტინს შეხვედნენ.

საქართველოს პრეზიდენტი უფრო მეტ მრისხანებას ვეღარ გამოხატავს, ეს ბრავის პიკია. ორივე მხარე შეურაცხყოფელი ფრაზების გაცვლა-გამოცვლითაა გართული და ერთმანეთს მოლაღატობასა და მტრობაში სდებენ ბრალს. მათი რიტორიკა ძალიან წააგავს 1991 წლის ნაციონალისტური მღელვარებისა და 1930-იანი წლების სტალინისტური ეპოქის ენას.

რუსული საფრთხე რომ რეალურად გავშიფროთ, აუცილებლად მოგვინევს, დაეუბრუნდეთ 2008 წლის აგვისტოს ომის მოვლენებს და ძველ კითხვას: „ვინ არის დამნაშავე?“ ვუპასუხოთ. მარშალის

ფონდის ტრანსატლანტიკური ცენტრის აღმასრულებელ დირექტორს, რონალდ ასმუსს, ამ კითხვაზე პასუხი უკვე აქვს. მან ამ პასუხს მთელი წიგნი მიუძღვნა.

ასმუსისთვის 2008 წლის ომი საქართველოში რუსეთის მიერ წინასწარ დადგმული ინტერვენცია იყო, რომელიც სააკაშვილის დასაგლეთვისაქენ სწრაფვის შეჩერებას ისახავდა მიზნად. რუსეთი სჯიდა პატარა მეზობელს, რომელმაც გაბედა და მას განუდგა, რადგან დემოკრატიის განვითარების დასავლური მოდელი აირჩია: „რაც უფრო წარმატებული ხდებოდა თბილისი, მით უფრო მატულობდა მოსკოვში მტრული უფროსობა“. ასმუსი კიდევ უფრო შორს მიდის და „ცივი ომის“ დროინდელ რიტორიკას იყენებს:

ბალტიდან შვ ზღვამდე ერთიანი და თავისუფალი ევროპის მშენებლობა ბუშის ადმინისტრაციამ მისი მმართველობის ცენტრალურ ღერძად აქცია. მიუხედავად თბილისის შეცდომებისა, მოსკოვმა ის ძირითადი ცნებები და საკვანძო პრინციპები დაარღვია, რაზეც ევროპის უსაფრთხოება უნდა ყოფილიყო დამყარებული.

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ასმუსისთვის წამყვანი ევროპული ინსტიტუტი ნატო-ა, და არა – ევროკავშირი, ხოლო შეერთებული შტატების მოვალეობაა, რუსეთის მზარდი აგრესიის ფონზე, პატარა ერების უსაფრთხოების გარანტია.

ამ სტრატეგიის გამოცდის დრო საქართველოში დადგა, რადგან საქართველო მოსკოვის რევიზიონისტული დოქტრინის მამაცი გამონევეა იყო.

ეს სარისკო თეზისია, რომელიც ნატოს ავალდებულებს, დაიცვას ის ლიდერები, რომლებიც დასავლურ ღირებულებებს კი აღიარებენ, მაგრამ რუსეთთან მიმართებაში საკუთარი დღის წესრიგით მოქმედებენ. ასმუსი ასე მოქცევას ამ ურთიერთობების დეტალების შესწავლის გარეშე გვთავაზობს.

რა თქმა უნდა, 2008 წლის აგვისტოში მოსკოვმა უმოწყალოდ გამოიყენა თბილისის ტერიტორიული კონფლიქტები. რუსებმა ჯერ სამხედრო თვალსაზრისით დაამარცხეს საქართველო და შემდეგ აფხაზეთისა და სამხრეთი ოსეთის დამოუკიდებლობა აღიარეს, რითიც კიდევ უფრო დაიახლოვეს ეს ტერიტორიები.

რუსი მაღალჩინოსნები სააკაშვილის

დამცირების შესაძლებლობას ხელიდან არ უშვებენ. პრეზიდენტმა დიმიტრი მედვედევმა მას პერსონა ნონ გრატა უწოდა და განაცხადა, რომ საქართველოსთან ნორმალური ურთიერთობა მხოლოდ სააკაშვილის წასვლის შემდეგ აღდგება. ცნობილია ისიც, რომ ომის დროს ვლადიმირ პუტინმა საფრანგეთის პრეზიდენტს ნიკოლა სარკოზის უთხრა, რომ სააკაშვილის „ერთი ადგილით“ დაკიდება სურდა. ამან მოსკოვის ზრახვებთან დაკავშირებით ქართველების შიშები კიდევ უფრო გაამძაფრა;

რუსული ჯარი დღესაც დგას თბილისიდან მხოლოდ 30 მილის დაშორებით. მაგრამ იქნებ რუსებს აკმაყოფილებთ, თუ დასუსტებული ქართველი პრეზიდენტი საშინაო გარჩევებში გაიხლართე-

ნიგნი სატელიტიდან გადაღებულ ფოტოს ჰგავს.

საქართველო საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებს შორის ყოველთვის ყველაზე მიმზიდველი იყო.

საქართველომ მეც მომზიბლა. თუმცა, კავკასიურმა ენერჯიამ შეიძლება საშიში კონტურები შეიძინოს.

ქართული ენერჯია 2003 წელს „ვარდების რევოლუციის“ შთაგონების წყალობად იქცა. რევოლუციამ ქვეყნის სათავეში ქარიზმული ახალგაზრდა ლიდერი – მიხეილ სააკაშვილი მოიყვანა, მაგრამ ქვეყნის გრძელვადიანი პრობლემების გადასაჭრელად სხვა, უფრო მოსაწყენი თვისებებიც იყო საჭირო.

2004 წლის შემდეგ ორი საქართველო გაჩნდა. ერთი იყო საქართველო, რო-

ყურადღებით არ ჰქონდა შესწავლილი. მისი იდეალიზებული ნაამბობი რეალურ საქართველოს კარგს არაფერს აძლევს. ასმუსი 2008 წლის ომის მოვლენებს ისე ჰყვება, რომ სრულიად გამორიცხავს საქართველოს ხელისუფლების ბრალეულობას:

„საქართველოს პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა ყურმილი დაკიდა. თბილისში 7 აგვისტოს ღამის 23 საათი და 35 წუთი იყო. მან ეს წუთია, უბრძანა შეიარაღებულ ძალებს, რომ თავს დასხმოდნენ, დაზვერვის ინფორმაციის თანახმად, საქართველო-რუსეთის საზღვრის სამხრეთით... ჯავადან ... ცხინვალისაკენ და ასევე როკის გვირაბის გავლით რუსეთიდან საქართველოში

ფოტო: ანდრეი კოტეშინი

რუსი ჯარისკაცები, აგვისტო 2008

■ ასმუსმა უცხოური ბრენდის იმპორტირება ისე დაინყო, რომ პროდუქტი ყურადღებით არ ჰქონდა შესწავლილი. მისი იდეალიზებული ნაამბობი რეალურ საქართველოს კარგს არაფერს აძლევს. ასმუსი 2008 წლის ომის მოვლენებს ისე ჰყვება, რომ სრულიად გამორიცხავს საქართველოს ხელისუფლების ბრალეულობას.

ბა და პროდასავლური დღის წესრიგის განხორციელებას ვეღარ შეძლებს? ეს მოსკოვს საშუალებას აძლევს, სტატუს-კვოც შეინარჩუნოს და სხვა საკითხებზეც იმუშაოს – მაგალითად, აშშ-სთან ურთიერთობების გადატვირთვაზე.

მაგრამ, საქართველოს რეალობა რომ ასე მარტივი იყოს! ასმუსის წიგნის „პატარა ომი, რომელმაც შეძრა მსოფლიო“ ნაკლი ისაა, რომ ის კავკასიის ადგილობრივ რეალებს არ განიხილავს. ასმუსი ესაუბრა მაღალჩინოსნებს ბუშის ადმინისტრაციაში, ნატო-სა და ევროკავშირში. მაგრამ მას არ მოუსმენია რუსების, ოსების და იმ ქართველების აზრი, რომლებიც ხელისუფლებაში არ არიან. მისი

მელსაც პრეზიდენტი სააკაშვილი უცხოეთში არნახული წარმატებით ყიდდა, „ვარდების რევოლუციას“ კი პოსტსაბჭოურის პრო-დასავლურად ტრანსფორმაციის წარმატებულ მოდელად წარმოაჩენდა.

და იყო მეორე საქართველო – ადგილობრივ რეალებში, პრობლემებში ქრონიკულად ჩაფლული; კვლავ ნაციონალიზმისა და დაქუცმაცების საფრთხის წინაშე მდგარი, პოლიტიკური ინტრიგების მახეში გაბმული.

ასმუსმა უცხოური ბრენდის იმპორტირება ისე დაინყო, რომ პროდუქტი

მიმავალ რუსული ძალების კოლონას. მან ასევე უბრძანა შეიარაღებულ ძალებს, ალექსეითა სამხრეთი ოსეთის ბანდფორმირებების მიერ ...იმ ქართული სოფლების დაცხრილვა, რომლებსაც ქართველი მშვიდობისმყოფელები... და პოლიცია აკონტროლებდა. ეს დაცხრილვა უკანასკნელი კვირის განმავლობაში დროგამოშვებით გრძელდებოდა, მაგრამ იმ საღამოს განახლდა და უფრო ინტენსიური გახდა, მიუხედავად იმისა, რომ პრეზიდენტმა სააკაშვილმა ცალმხრივად ცეცხლის შეწყვეტის ბრძანება გასცა. ქართული მოსახლეობა და მშვიდობისმყოფელები დაიჭრნენ და დაიღუპნენ. იგი შეყოვნდა, კვლავ აიღო

ტელეფონი და მესამე ბრძანება გასცა: „მინიმუმამდე დაიყვანეთ სამოქალაქო მსხვერპლი“.

აგვისტოს ომის დაწყების ამ ვერსიის ყველა მთავარი პუნქტი მცდარია: ის, რომ პირველი აგრესიული სვლა რუსეთმა გააკეთა, რომ თბილისის თავდასხმამდე რამდენიმე საათით ადრე სამხრეთ ოსებმა ქართული სოფლები დაცხრილეს, და ისიც, რომ ქართული ხელისუფლება სამოქალაქო მსხვერპლის თავიდან არიდებით იყო დაინტერესებული.

საკაშვილის მესიჯის თანახმად, მისი ქვეყანა უპირობო მსხვერპლია. რუსეთი საქართველოს ტერიტორიის დასაპყრობად მას შემდეგ შემოვიდა, რაც ოსები, ყოველგვარი მიზეზის გარეშე, თავს დაესხნენ ქართულ მშვიდობიან მოსახლეობას.

ეს მესიჯი კარგად არის ფორმულირებული დასავლეთის დედაქალაქებისთვის, მაგრამ სიმართლისგან შორსაა.

პირველ განცხადებაში ეჭვის შესატანად – რომ რუსული სამხედრო კოლონა 7 აგვისტოს ღამის 12 საათამდე ცოტა ხნით ადრე სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიაზე შეიჭრა – მხოლოდ ქართული წყაროებიც საკმარისია.

ფაქტობრივად, ქართველმა ლიდერებმა ამის შესახებ მხოლოდ ომის მეორე დღეს განაცხადეს. 8 აგვისტოს, საქართველოს ხელისუფლებამ ნიუ-იორკში გაერო-ს უშიშროების საბჭოს მიმართა და განაცხადა, რომ რუსული ჯარი როკის გვირაბის გავლით იმ დილით – 5 საათსა და 30 წუთზე შემოვიდა, ანუ ქართული თავდასხმის დაწყებიდან 6 საათის შემდეგ.

იგივე ენერა 9 აგვისტოს პრეზიდენტის მიერ პარლამენტისთვის წარდგენილ განცხადებაში, რომლის მიხედვითაც, ქვეყანაში საგანგებო მდგომარეობა უნდა გამოცხადებულიყო.

მეორე მტკიცება, რომ სააკაშვილმა თავდასხმის ბრძანება 7 აგვისტოს, საღამოს, მას შემდეგ გასცა, რაც სამხრეთი ოსეთის მხრიდან ქართული სოფლები იცხრილებოდა, წინააღმდეგობაში მოდის ეუთო-ს სამი საერთაშორისო დამკვირვებლის მიერ მომზადებულ ანგარიშთან. ეს დამკვირვებლები, რომლებიც იმ ღამეს ცხინვალში იმყოფებოდნენ და მოგვიანებით სარდაფებს შეაფარეს თავი, ქართული სოფლების არტილერიით და-

ბომბვას აუცილებლად გაიგონებდნენ, განსაკუთრებით ღამის სიჩუმეში. მათი კონფიდენციალური ანგარიში – უკვე გამჟღავნებული საიდუმლო თბილისში მყოფი დიპლომატებისთვის, რომელიც სამი თვის შემდეგ ნიუ-იორკ ტაიმსშიც დაიბეჭდა – განმარტავდა, რომ 7 აგვისტოს საღამოს სინყნარე იყო, ვიდრე საქართველოს ხელისუფლება თავდასხმას დაინწყებდა.

რაც შეეხება საქართველოს პრეზიდენტის მიერ თითქოსდა გაცემულ ბრძანებას სამოქალაქო მსხვერპლის მინიმუმამდე დაყვანის თაობაზე, 7-8 აგვისტოს საარტილერიო დაბომბვების დროს ათობით მშვიდობიანი ოსი დაიღუპა და ის ფაქტი, რომ უფრო მეტი მსხვერპლი არ იყო, სავარაუდოდ, წინა დღეებში ქალაქის ფართომასშტაბიანი ევაკუაციით არის განპირობებული და არა ქართული არმიის გულმონყალებით.

გროზნოელებმა კარგად იციან, რომ საბჭოური ეპოქის ბომბდამშენი „გრადი“ (რუსულად სეტყვას ნიშნავს), რომელიც ქართველებმა ცხინვალის სამიზნეებზე დარტყმისას გამოიყენეს, ისეთი იარაღია, რომელიც განურჩევლად, თითქმის გარანტირებულად ასახიჩრებს და კლავს ურბანული დასახლების მშვიდობიან მოსახლეობას.

აგვისტოს ომის შესახებ ანგარიშში „ამნესტი ინტერნეიშნლ“ ასკვნის, რომ „დამკვირვებლების თქმით, ცხინვალის დასახლებულ ადგილებში გრადის მიერ 7 აგვისტოს ღამეს მიყენებული ზარალი დაფიქსირდა, სულ მცირე, ნახევარი კილომეტრის დაშორებით წინასწარ განსაზღვრული სამხედრო სამიზნეებიდან“.

ამჟამად ომის დაწყების შესახებ თითქმის სრული სიმართლე ვიცით, განსაკუთრებით კონფლიქტის შესახებ ევროკავშირის 2009 წლის დეტალური ანგარიშის შემდეგ, რომელიც ძალიან განსხვავდება დასავლურ მედიაში აგვისტოს ომზე გავრცელებული ვერსიებისგან.

ნამდვილი ვერსია მეტ-ნაკლებად ასე გამოიყურება: 2008 წლის 7 აგვისტოს, სამხრეთი ოსეთის სეპარატისტულ რესპუბლიკაში რამდენიმეკვირიანი, დაბალი ინტენსივობის შეტაკებების შემდეგ პრეზიდენტმა სააკაშვილმა ცხინვალზე იერიშის მიტანა და ქალაქის დაკავება გადაწყვიტა.

რამდენიმე კვირის განმავლობაში რუსები თავიანთ შემადგენლობას, განსაკუთრებით მიკერძოებული მშვიდობისმყოფელების რიგებს ზრდიდნენ და დიდი ალბათობით თავადვე გეგმავდნენ რალაც ოპერაციას. შესაძლოა, სამხრეთი ოსეთის ტერიტორიაზე ალტერნატიული პრო-ქართული ლიდერის დამხობას.

დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ სააკაშვილი ერთდროულად მუქარისა და პროვოკაციის მსხვერპლი გახდა, მაგრამ პირველმა სწორედ მან დაარტყა.

რუსები ცოტა ხნით გაოგნდნენ – ვლადიმირ პუტინი პეკინში ოლიმპიური თამაშების გახსნას ესწრებოდა. სათანადო პასუხის გასაცემად მათ ნახევარი დღე დასჭირდა.

ქართულმა ჯარებმა ცხინვალის უდიდესი ნაწილი დაიკავე და 24 საათის განმავლობაში სააკაშვილი ბევრი ქართველისთვის გმირი იყო. ის და სხვა ქართველი ლიდერები სამხრეთი ოსეთის „განთავისუფლებაზე“ საუბრობდნენ.

მაგრამ ქართული თავდასხმის ოპერაციას მალე პროფესიონალი ჯარისკაცები გამოეღია. რეზერვისტები ბრძოლისთვის მზად არ იყვნენ, ხოლო დამატებითი ძალეები არაყიდნ ჩამოსვლას აგვიანებდნენ.

კრემლი კი მხოლოდ რამდენიმე საათით შეეყოვნა. პუტინს არნახული შესაძლებლობა მიეცა, შური ეძია ლიდერზე, რომელსაც ვერ იტანდა, და საკუთარი ამბიციებისთვის მეტი გასაქანი მიეცა.

რუსულმა თვითმფრინავებმა საქართველოს ტერიტორია დაბომბეს. რუსული სახმელეთო ძალების რიცხოვნობა და ტექნოლოგიური უპირატესობა მალე გამოჩნდა. რუსებმა ქართველები ჯერ ცხინვალიდან განდევნეს და შემდეგ დანარჩენი ქვეყანა მოითარეშეს. ამ ომს ხუთდღიანი ეწოდა, თუმცა ბრძოლები მხოლოდ 2 დღეს გრძელდებოდა.

რა საჭიროა ამ ძველი დეტალების გახსენება? როგორც უინსტონ ჩერჩილმა თქვა, „წარსულის შეცდომებით მიღებული სარგებელია ანწყობი ეფექტური მოქმედებების განხორციელება“. ანუ, მთავარი იდეა აქ ისაა, რომ არსებობს აგვისტოს ომის ორი, ერთმანეთზე გადაჯაჭვული მიზეზი. ერთია პუტინის რუსეთის მიერ მის სამეზობლოში ნეოკოლონიური კუნთების დემონსტრაცია (და საქართველოს ტერიტორიაზე რუსებმა ნამდვილად დიდი სისასტიკე ჩაიდინეს);

და მეორე – პუტინის ქმედებებისთვის კიდევ ერთი სტიმული იყო ის, რომ საქართველოს ხელისუფლებამ კრემლს რეგიონში ტერორისტული მომტების საბაზი მისცა. თბილისი სეპარატისტული საზღვრების მახლობლად საკუთარი ჯარის შემადგენლობას ზრდიდა და მუდმივად ხაზს უსვამდა, რომ ორივე ტერიტორიის დაბრუნება ახლო მომავლის საქმე იყო.

სააკაშვილს ამ ორი ტერიტორიის დაბრუნების იმპულსური მცდელობა ძვირად დაუჯდა. აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში ვითარება ისე დაიძაბა, რომ ომის სუნი ჰაერში უკვე 2008 წლის დასაწყისში ტრიალებდა.

საქართველოს პრეზიდენტმა სამხედრო გზა იმავე ზაფხულს აირჩია.

ვდა. სააკაშვილმა გარისკა.

რაოდენ უცნაურადაც უნდა ჟღერდეს, ამ მხრივ მას ნაკლები ბრალი მიუძღვის, ვიდრე მის დასავლელ მეგობრებს – განსაკუთრებით ვაშინგტონიდან, რომლებსაც უფრო ფართო სურათის და უფრო დიდი საფრთხეების დანახვა შეეძლოთ. თუმცა, მათ ქართველი ლიდერის ყველაზე ცუდი ინსტინქტების მოთოკვა ვერ შეძლეს.

სამხრეთი ოსეთის ადგილობრივი კონფლიქტი გლობალურში გადაიზარდა. ეს ის გაკვეთილია, რომელიც შეერთებულმა შტატებმა კარგად უნდა დაიმახსოვროს, თუ იგი რუსეთის სამეზობლოში კვლავ დააპირებს მოსკოვთან დაპირისპირებას.

სისხლიანი კონფლიქტების დროს ათასობით სამხედრო გაგზავნეს, აფხაზეთში გაერო-მ 100-ზე ოდნავ მეტი შეუიარაღებელი დამკვირვებელი მიავლინა, ხოლო ეუთო-მ სამხრეთ ოსეთში – კიდევ უფრო ნაკლები.

ეს მოკრძალებული ჩარევა იმ არასწორი გათვლებიდან გამომდინარეობს, რომ ეს რეგიონი დასავლეთისთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის არ გახლდათ; გაცილებით უფრო რთული იყო გავლენის მოხდენა 2008 წელს, ვიდრე ეს 1993-ში იქნებოდა შესაძლებელი.

ამის ნაცვლად, რუსეთს გზა გაეხსნა სამშვიდობო ძალების საშუალებით აფხაზეთისა და სამხრეთი ოსეთის ფაქტობრივი ანექსირებისთვის.

მიხეილ სააკაშვილი და ჯორჯ ბუში პარლამენტის ეზოში, თბილისი 2005

რაოდენ უცნაურადაც უნდა ჟღერდეს, ამ მხრივ სააკაშვილს ნაკლები ბრალი მიუძღვის, ვიდრე მის დასავლელ მეგობრებს – განსაკუთრებით ვაშინგტონიდან, რომლებსაც უფრო ფართო სურათის და უფრო დიდი საფრთხეების დანახვა შეეძლოთ. თუმცა, მათ ქართველი ლიდერის ყველაზე ცუდი ინსტინქტების მოთოკვა ვერ შეძლეს.

სავარაუდოდ, მას სჯეროდა, რომ სამხრეთ ოსეთში სწრაფ სამხედრო ოპერაციას 24 საათში ჩაატარებდა. შემდეგ, გამარჯვების აღნიშვნისას იგი მზად იყო, თუნდაც ამერიკის საყვედურები მოესმინა.

სააკაშვილი რთული არჩევანის წინაშე იდგა. იმ საბედისწერო ღამეს მან ძალიან დაძაბულ ვითარებაში, სამხრეთ ოსეთში სავსებით რეალური რუსული საფრთხის ფონზე, უცაბედი გადაწყვეტილება მიიღო. აქ, ამ პატარა მიწის ნაგლეჯზე, სადაც ქართული და ოსური სოფლები ერთმანეთშია გადახლართული, გზის ჩახერგვა ან ახალი საგუშაგო პოსტის გახსნა ერთი ან მეორე თემის ალყაში მოქცევას ან იზოლაციას ნიშნავდა.

თხუთმეტი წლის წინ, ამერიკის მთავარი ცოდვა კავკასიისადმი ზედმეტი ინტერესი კი არა, პირიქით, ინტერესის ნაკლებობა იყო. რონ ასმუსი მართალია, როცა წერს, „თუ საერთაშორისო საზოგადოება კავკასიის რეგიონში ისეთივე პოლიტიკურ ნებას, სტრატეგიულ წარმოსახვას და რესურსებს გამოიყენებდა, როგორც ბალკანეთში, და სტატუსთან დაკავშირებული საკითხების გადასაწყვეტად ისეთივე საერთაშორისო პროცესებს შექმნიდა, მე... მჯერა, რომ პროგრესის მიღწევა (აფხაზეთშიც) შესაძლებელი იყო“.

მე ამ თვალსაზრისს ვიზიარებ. განსხვავებით ბალკანეთისაგან, სადაც დასავლურმა ქვეყნებმა იუგოსლავიის

თუმცა, სწორედ გადაუნწყვეტილი კონფლიქტებისა და ისტორიულად რუსული გავლენის ქვეშ მყოფი ქვეყნის ნატო-ში შეყვანის პროცესი დაიწყეს ასმუსმა და სხვებმა.

მე ეს საკითხი ამ კუთხით შეგონებულად შემოვადრუნე. ბუნებრივია, სააკაშვილსა და მის მეგობრებს ჰქონდათ სურვილი, შეერთებოდნენ დასავლურ ალიანსებს, მაგრამ მათი იმედები ასე გაზვიადებული არ იქნებოდა, რომ არა – ვაშინგტონის მწვანე შუქი.

გაცილებით უკეთესი იქნებოდა, დასავლეთის ლიდერებს საქართველოსთვის ფინური მოდელი შეეთავაზებინათ – ევროპასთან დაახლოება ეკონომიკური

გზით, და არა – სამხედრო ალიანსის სა-
შუალებით.

ქართველებს ეს არ ესაიამოვნებოდათ,
მაგრამ ისინი ამ გზაზე მიიღებდნენ
და საკუთარ გეგმებში შესაბამის ცვლი-
ლებებს შეიტანდნენ.

სააკაშვილის საქართველოს ყველაზე
დიდი მიღწევები ეკონომიკური იყო. მისი
მმართველობის პირველი ორ-ნახევარი
წლის განმავლობაში სახელმწიფო შე-
მოსავლები თითქმის ათჯერ გაიზარდა,
რასაც დიდი ინვესტიციები, საჯარო სე-
ქტორის მასობრივი რეფორმა და კორუ-
ფციის წინააღმდეგ წამოწყებული ბრძო-
ლა განაპირობებდა.

პარადოქსია, მაგრამ რაც უფრო ხში-
რად მოიხსენიებდნენ საქართველოს „დე-
მოკრატიის შუქურად“, მით უფრო შორ-
დებოდა იგი ამ გზას. როგორც თავად
ასმუსი ვარაუდობს, „სააკაშვილი ძალიან
მალე ბუშის ადმინისტრაციის „თავისუ-
ფლების დღის წესრიგის“ და დემოკრა-
ტიის გავრცელების ძალისხმევის სამაგა-
ლითო ბავშვი გახდა“.

სააკაშვილი ბუშის მონათესავე სული
იყო: ახალგაზრდა, ენერგიული, აშშ-ში
განათლებამიღებული ლიდერი, რომელ-
საც ბებერი ევროპის სიფრთხილისთვის
არ ეცალა. სააკაშვილმა ჯარი გაგზავნა
ერაყში და ამერიკული აუდიტორია თა-
ვისი კარგი ინგლისურით მოხიბლა. სხვა
ფერადი რეგულაციების გახსენებასთან
ერთად, სააკაშვილის ქართული ექსპე-
რიმენტი უფრო და უფრო აღიარებული
ხდებოდა, მის უარყოფით მხარეებზე კი
ხშირად თვალს ხუჭავდნენ.

როგორც ქართველმა ანალიტიკოს-
მა ივლიანე ხაინდრავამ აღნიშნა, სა-
აკაშვილს „დღის მთავრობა“ და „ღამის
მთავრობა“ ჰყავდა. ვაშინგტონი და სი-
ენ-ენი-ს აუდიტორია ახალგაზრდა, კარგ
ორატორ, ინგლისურად მოლაპარაკე რე-
ფორმატორებს ხედავდა, მაგრამ მათ არ
უნახავთ, მაგალითად, ვანო მერაბიშვი-
ლი, სააკაშვილის შსს მინისტრი და მთა-
ვარი აღმასრულებელი; ან ნიკა რურუა,
ყოფილი „მხედრიონელი“, და ამჟამად
კულტურის მინისტრი.

სწორედ ეს ადამიანები სხედან გვიან
ღამე მის კაბინეტში და დიდ გადა-
წყვეტილებებს იღებენ. სწორედ ისი-
ნი მეთვალყურეობდნენ სადამსჯელო
ლონისძიებებს ანტისამთავრობო გამოსე-
ლების წინააღმდეგ 2007 წლის ნოემბერ-
ში, როდესაც სპეცდანიშნულების ჯარმა

თბილისის ქუჩები განმინდა და მაშინდე-
ლი ოპოზიციური ტელეარხის „იმედის“
სტუდია დაარბია – და ეს ეპიზოდი ას-
მუსის წიგნში თითქმის არ ფიგურირებს.
მერაბიშვილისა და რურუას მსგავსი ადა-
მიანებისთვის კონტროლი უფრო მნიშ-
ნელოვანია, ვიდრე დემოკრატია.

2009 წლის ნოემბერში „საერთაშორისო
გამჭვირვალობამ“ განაცხადა, რომ „სა-
ქართველოს მედია უფრო ნაკლებად თა-
ვისუფალი და პლურალისტურია, ვიდრე
„ვარდების რევოლუციამდე“ იყო“.

საეჭვო ციფრები ვრცელდებოდა 2008
წლის ომამდე საქართველოს სამხედრო
ძალების გაძლიერებასთან დაკავშირე-
ბით. ასმუსი გულწრფელად აღიარებს,
რომ 2004 წელს სამხრეთ ოსეთში სა-
მხედრო ოპერაციების დაწყების გეგ-
მა არსებობდა, რომელიც ვაშინგტონმა
დაბლოკა. 2008 წლის გაზაფხულზე კი
აფხაზეთში „ქართული პრევენციული
სამხედრო სვლა“ იგეგმებოდა, რადგან
რუსები იქ საკუთარ სამხედრო შემად-
გენლობას ზრდიდნენ.

პრეზიდენტებს – ბუშსა და სააკაშვილს
შორის არასწორად გაგებული საუბრის
შემდეგ ამ უკანასკნელმა, საჯარაუდოდ,
დაიჯერა, რომ სამხედრო მოქმედებების
განხორციელებაზე თანხმობა მიიღო. ამ
შთაბეჭდილების განსაქარვებლად მალა-
ლი რანგის დიპლომატიური ჩარევა გახდა
საჭირო. აშშ-ს მაღალჩინოსნები პირად
საუბრებში იმეორებდნენ, რომ სამხედრო
კამპანიას მხარს არ დაუჭერდნენ, მაგრამ
საჯაროდ ეს ასე დაბეჯითებით არას-
დროს უთქვამთ. სწორედ აქ შეიძლე-
ბა ვეძებოთ მოციმციმე ყვითელი შუქი,
რომელმაც სააკაშვილს აფიქრებინა, რომ
თუ იგი სწრაფ სამხედრო თავდასხმას წა-
მოიწყებდა, მას ეს შერჩებოდა.

ასმუსი დასავლეთის ლიდერებს 2008
წლის აპრილში ნატო-ს ბუქარესტის სა-
მიტზე მტკიცე პოზიციის არქონის გამო
აკრიტიკებს. მაშინ საქართველოს მაჰ-
ი არ მისცეს. თუმცა, ეს რუსებს პრო-
ვოკაციის უკეთეს საშუალებას მისცე-
მდა. ასმუსი დაბეჯითებით ვერ ხსნის,
თუ რატომ უნდა მიეღო მთავარ დასა-
ვლურ სამხედრო ალიანსს თავის რიგებში
ქვეყანა ორი კონფლიქტური ზონით, რო-
მელთა დე ფაქტო მთავრობები რუსეთს
საკუთარი უსაფრთხოების გარანტიად
თვლიან.

ამ საკითხის გატანა დასავლეთის ქვეყ-
ნებისთვის ყოველთვის წამგებიანი თამა-

ში იქნებოდა. როდესაც საქმე გავლენის
სფეროების გადანაწილებას ეხება, რუ-
სეთი სულ უფრო რთულად და ბინძუ-
რად თამაშობს. რუსებმა საქართველოს
მიმართ აფხაზეთისა და ოსების შიში ამ
ტერიტორიებზე საკუთარი დე ფაქტო
კონტროლის გასაძლიერებლად მოხერხე-
ბულად გამოიყენეს.

მერე, როდესაც 7 აგვისტოს სააკაშ-
ვილმა ცხინვალზე იერიში მიიტანა, რუ-
სებმა სხვადასხვა საკითხთან დაკავშირე-
ბით დაგროვილი გაღიზიანება – კოსოვო,
ერაყი, ნატო-ს გაფართოება – საქართვე-
ლოზე გადმონათხიეს.

სააკაშვილს მისი მეორე ვადის კიდევ
სამი წელი აქვს წინ. ეს წელწინადაი შეიძ-
ლება მისთვის ყველაზე რთული აღმოჩნ-
დეს. 2010 წლის დეკემბრისთვის ამერიკის
მიერ ომის შემდეგ საქართველოსთვის
მიცემული ერთმილიარდიანი დახმა-
რება თითქმის ამოიწურება. მომდევნო
წლებში აშშ-ს ფინანსური დახმარება 60
მილიონ დოლარზე ოდნავ მეტი იქნება.
სააკაშვილის ხელისუფლებაში მოსვლი-
სას დაწყებული პრივატიზაციის ტალღა
დასასრულს უახლოვდება, ამიგომ ამ
წყაროდან ახალი შემოსავალი ბევრი არ
იქნება. ამ შემოდგომაზე საქართველოში
მკვეთრი ეკონომიკური კრიზისი მოსა-
ლოდნელი, რაც უკანასკნელი ორი წლის
განმავლობაში მას მთელი ძალით არ შე-
ხებია.

ამას ყველაზე მეტად შეუძლია საფრ-
თხე შუქმნას საქართველოს სტაბილუ-
რობას და სააკაშვილის პრეზიდენტობის
ვადის ხანგრძლივობას.

როგორც არასდროს, სააკაშვილი ყვე-
ლა ალტერნატივას ერთდროულად იყე-
ნებს. აფხაზეთთან და სამხრეთ ოსეთთან
მოლაპარაკებაზე პასუხისმგებელმა მი-
ნისტრმა, თემურ იაკობაშვილმა სეპარა-
ტისტულ რეგიონებთან ურთიერთობის
დახვეწილი სტრატეგია წარმოადგინა,
რომელიც გულისხმობს საქართველოს
მთავრობის იზოლაციის პოლიტიკის
ეკონომიკური თანამშრომლობით ჩანა-
ცვლებას.

როგორც კრიტიკოსები მიუთითებენ,
შეიძლება დაბეჯითებით ითქვას, რომ
ეს უკვე დაგვიანებულია. მაგრამ ამ პო-
ლიტიკის გატარება მაინც ღირს. სხვა
ქართველი მაღალჩინოსნები კორუმპი-
რებული სასამართლო ხელისუფლების

რეფორმას და ნაფიცი მსაჯულების ინსტიტუტის შემოღებას გეგმავენ.

ამავდროულად, სააკაშვილს არ ეშინია საკუთარი ოპონენტების წინააღმდეგ ყველაზე სასტიკი პოლიტიკური ხერხების გამოყენების.

ყველას მზერა თბილისის მერის არჩევნებისკენ არის მიპყრობილი, რადგან ეს არჩევნები საქართველოს პოლიტიკური მომავლის სავარაუდო ინდიკატორი იქნება. საქართველოს მოსახლეობის თითქმის მეოთხედი დედაქალაქში ცხოვრობს და სააკაშვილმა 2008 წლის იანვრის საპრეზიდენტო არჩევნების დროს იქ ხმათა უმრავლესობის ვერმოპოვების შეურაცხყოფა იგემა.

ეს მისთვის საკუთარი ღირსების და-

სამშვიდობო შეთანხმების მიღწევასთან. თუმცა, სააკაშვილმა ის მალევე დაბლოკა და გაერო-ში ელჩად გადაიყვანა. ალასანიას პატრიოტისთვის აუცილებელი მონაცემები აქვს: მამამისი აფხაზეთში 1993 წელს ომის დასასრულს მოკლეს. თუმცა, ოპოზიციაში გადასვლის შემდეგ ალასანიას საკუთარი თავის სახალხო ლიდერად გარდაქმნა უჭირს. იგი კარგი მანერებით გამოირჩევა, დიპლომატიურია და წარმატების მისაღწევად მეტისმეტად ყოყმანობს.

ქართული პოლიტიკის ახლანდელი მუხტის ფონზე, ალასანიას მშვიდმა ხასიათმა შეიძლება მის სასარგებლოდ იმუშაოს და გამარჯვებაში დაეხმაროს. ეს საქართველოს პრეზიდენტის

ტად წარმოჩინება დაიწყოს და ამ პროცესში მფარველისგან საკუთარი თავის გამოჯენა სცადოს. ეს შეიძლება საქართველოში მანიაკალური პოლიტიკური ბრძოლების დასაწყისი გახდეს.

ამ მრავალმხრივი გამოწვევების წინაშე რთულია, განჭვრიტო, რას მოიმოქმედებს საქართველოს არაპროგნოზირებადი პრეზიდენტი? რა ინსტიტუტებს გამოავლენს იგი – კარგს თუ ცუდს?

„იმედის“ ეთერით გასული მოდელირებული სიუჟეტი წინასწარმეტყველებად შეიძლება იქცეს.

კონფლიქტის ზონაში ნებისმიერი მხარის უბრალო პროვოკაცია გაცილებით საშიშ რამეში შეიძლება გადაიზარდოს. საქართველოს ახლა უფრო მეტად, ვი-

ეკონომიკური კრიზისი

■ ეს წელიწადი შეიძლება სააკაშვილისთვის ყველაზე რთული აღმოჩნდეს. 2010 წლის დეკემბრისთვის ამერიკის მიერ ომის შემდეგ საქართველოსთვის მიცემული ერთმილიარდიანი დახმარება თითქმის ამოიწურება... ამ შემოდგომაზე საქართველოში მკვეთრი ეკონომიკური კრიზისია მოსალოდნელი.

ბრუნების შანსია. ამჟამინდელი მერი – გიგი უგულავა, სააკაშვილის ერთ-ერთი ყველაზე დაახლოებული პირი და ფავორიტი. იგი ქალაქში მნიშვნელოვანი პროექტების დაგეგმვითა და შესრულებითაა დაკავებული; მისი სასარგებლო ახალი საარჩევნო კანონიც, რომლის თანახმად, მას მოსაგებად ხმათა 30 პროცენტი ჰყოფნის. მის ხელთაა ასევე ის მძლავრი იარაღი, რასაც ყოფილი საბჭოთა ჩინოვნიკები „ადმინისტრაციულ რესურსს“ უწოდებენ – თანამდებობის გამოყენება ელექტორალური მიზნებისთვის.

უგულავას მთავარი ოპონენტი შთამბეჭდავი ადამიანია. ირაკლი ალასანია – აფხაზეთთან მთავარი მომლაპარაკებელი, თავის დროზე საკმაოდ ახლოს მივიდა

დასასრულის დასაწყისი იქნება. საპირისპიროდ, თუ უგულავა ალასანიას სამართლიანად დაამარცხებს, ეს დაქუცმაცებული ქართული ოპოზიციის დემორალიზაციას გამოიწვევს და სააკაშვილს გააძლიერებს.

რა თქმა უნდა, მერის არჩევნები არ არის ყველაფერი. სააკაშვილის კანდიდატმა სამართლიანადაც რომ გაიმარჯვოს, ეს პრეზიდენტისთვის მიაცდამაინც კარგი ამბავი არ იქნება. სააკაშვილის გუნდი სხვადასხვა, ურთიერთდაპირისპირებულ ფრაქციებადაა გაყოფილი. ტიპური ქართული პოლიტიკის ტენდენციით, დედაქალაქის არჩეულმა მერმა უგულავამ შეიძლება საკუთარი თავის მომავალ პრეზიდენტ-

დრე რამდენიმე წლის წინ, პრამატული დახმარება სჭირდება. დასავლეთის ბევრი ლიდერი, რომელიც თავს საქართველოს მეგობარს უწოდებდა, მას უკანასკნელი წლის განმავლობაში მაინცდამაინც კარგად ვერ ემსახურა. თუ მომდევნო შტორმის დროს გემის გადარჩენის საჭიროება კვლავ დადგება, იმედი ვიქონიოთ, რომ ისინი სხვა მხარეს არ გაიხედავენ. □

თომას დე ვალი - საერთაშორისო მშვიდობისათვის კარნეგის ფონდის კავკასიის პროგრამის უფროსი სპეციალისტი. მისი წიგნი, „კავკასია: შესავალი“ ოქსფორდის უნივერსიტეტის მიერ ამ ზაფხულს გამოიცემა.

სიღარიბის შეფასება საქართველოში

ტრადიციულად, ის ეკონომიკები, რომლებიც ზრდის პროცესში ეფექტურად არ გადაანაწილებენ შემოსავლებს მოსახლეობის ფართო ფენებს შორის, დაუცველ ეკონომიკებად ითვლებიან.

გიორგი ცხადაია

ფოტო: ტინო ბარბაქაძე

სოციალურად დაუცველი ქართული ოჯახი

მსოფლიო ბანკის 2009 წლის აპრილის „სიღარიბის შეფასების რეპორტის“ მიხედვით, საქართველოში 2003 წლიდან 2007 წლამდე დასაქმებულ ადამიანთა რიცხვი შემცირდა, თუმცა დასაქმებულთა შემოსავლები გაიზარდა. მთავრობამ პენსიებისა და მიზნობრივი სოციალური დახმარების პროგრამების მეშვეობით, რომლებიც 2006 წლის მეორე ნახევარში წარადგინა, მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგა. ხელისუფლება გეგმავს სოციალური დახმარების გაუმჯობესებას სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი და უკიდურესად ღარიბი მოსახლეობისთვის.

მსოფლიო ბანკის წარმომადგენელთა აზრით, ეს ქვეყანაში სიღარიბის მაჩვენებლებს საგრძნობლად შეამცირებს. ამიტომ, ხელისუფლებამ სწორედ მსგავსი დრამატული ცვლილებები უნდა განახორციელოს. რეპორტში ასევე საინ-

ტერესო მონაცემებია საქართველოს სოციალური სურათის შესახებ.

2003-2007 წლებში სოციალურად დაუცველი ოჯახების წლიური შემოსავალი გაიზარდა, თუმცა ამ ზრდაში მნიშვნელოვანი კომპონენტი სოციალური დახმარება გახდა.

ღარიბი მოქალაქეების უმეტესი ნაწილი – 60% სოფლად ცხოვრობს. იმის მიზეზი, რომ ღარიბი მოსახლეობის უმეტესობა რეგიონში ცხოვრობს, რამდენიმეა: ა) სოფლის მეურნეობის და სხვა სექტორებში მცირედი ეკონომიკური ზრდა; ბ) სოფლის მეურნეობაში დასაქმება, (რომელიც საერთო დასაქმების 50%-ია) ძირითადად გულისხმობს მხოლოდ საკუთარი თავის და ოჯახის რჩენისთვის საკმარისი პროდუქციის წარმოებას; გ) შემოსავლები სოფლის მეურნეობის სექტორში თითქმის არ გაზრდილა და ის გაცილებით

■ საქართველოს ხელისუფლებამ განსაკუთრებული აქცენტი უნდა გააკეთოს სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ და ზოგადად, რეგიონებში მცხოვრებ მოქალაქეებზე.

უფრო დაბალია ეკონომიკის სხვა სექტორებში.

მიუხედავად იმისა, რომ 2003-2007 წლის პერიოდში საშუალო შემოსავლები გაიზარდა, ამან სიღარიბე ვერ შეამცირა. აღნიშნულის ასახსნელად შემდეგი მიზეზების გათვალისწინებაა მნიშვნელოვანი:

ა) ეკონომიკური და საჯარო სექტორის ყოვლისმომცველმა რეფორმებმა ამ პერიოდში უფრო მეტი ადამიანი დატოვა სამსახურის გარეშე, ვიდრე დაასაქმა; ბ) ის სექტორები, სადაც შემოსავლების ზრდა დაფიქსირდა, მთლიანი დასაქმების ძალიან მცირე ნაწილს წარმოადგენენ. ასეთი სექტორებია, მაგალითად: მშენებლობა, ფინანსური მომსახურება, სამთო მრეწველობა, საჯარო სამსახური.

ამ პერიოდში, მიუხედავად უმუშევრობის რიცხვის გაზრდისა, ეკონომიკა იზრდებოდა წელიწადში 8%-ზე უფრო მეტად. დასაქმებულების რიცხვი კი შემცირდა 178,000-ით. ეს ძირითადად განპირობებული იყო საჯარო სექტორის და სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულთა რიცხვის შემცირებით, თუმცა ყველაზე დიდი წილი მაინც სოფლის მეურნეობაზე მოდიოდა. სოფლის მეურნეობის სექტორში დასაქმებულთა რიცხვი 95,230 ადამიანით შემცირდა, ხოლო საჯარო საქმიანობით დაკავებული ადამიანების რიცხვი – 44,170-ით, საჯარო სექტორი კი – 23 150-ით.

დასაქმებულთა რიცხვის შემცირების მიუხედავად, გაიზარდა საშუალო შემოსავლები, რაც განპირობებული იყო შემდეგ სექტორში დასაქმებულ ადამიანთა შემოსავლების გაზრდით: ჯანდაცვა და განათლება (მთლიანი დასაქმებულების 1.1%), საჯარო სექტორი (5%), საინფორმაციო ტექნოლოგიები (1.5%) და ფინანსური სერვისები (0.8%). ეს ციფრები მონიშნავს, რომ სექტორებში, სადაც შემოსავლები გაიზარდა, დასაქმებულთა მხოლოდ მცირედი ნაწილია ჩაბმული.

მათი ყოველთვიური ხელფასები, ვინც რეფორმების შემდეგ საჯარო სამსახურში ადგილი შეინარჩუნა, თითქმის გაორმაგდა, თუმცა ამავე დროს სოფლის მეურნეობაში დასაქმებული ადამიანების შემოსავლები მხოლოდ 4%-ით გაიზარდა, რაც, ამ სექტორში დასაქმებულთა ისედაც დაბალ შემოსავლებს თუ გავითვალისწინებთ, ძალზე უმნიშვნელო ცვლილებაა.

სოფლის მოსახლეობა ძირითადად საკუთარი მეურნეობიდან წარმოებული პროდუქტების მოხმარებით ირჩენს თავს. ასეთი ადამიანების რიცხვი სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულთა 81.6%-ს შეადგენს.

მსოფლიო ბანკი, აქედან გამომდინარე, საქართველოს მთავრობას სოციალური

დახმარებების გაზრდისკენ მოუწოდებს. სოციალური დახმარებები მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) 4.4%-ს შეადგენს და შემდეგი კომპონენტებისგან შედგება: ა) პენსიები (მშპ-ს 3.5% და მთლიანი სოციალური დახმარებების 80%); ბ) მიზნობრივი სოციალური დახმარებების პროგრამა (მშპ-ს 0.4% და სოციალური დახმარებების 9.4%); გ) იძულებით გადაადგილებულ პირთა სოციალური დახმარებები (მშპ-ს 0.2%); დ) სხვადასხვა სოციალური დახმარებები (მშპ-ს 0.1%).

სიღარიბის შემცირებაზე ყველაზე უკეთ მოქმედებს პენსიები და მიზნობრივი სოციალური დახმარებები. პენსიების გარეშე, სიღარიბის მაჩვენებელი გაიზარდა 23.6%-დან 32.9%-მდე, ხოლო მიზნობრივი სოციალური დახმარებები და სხვა სოციალური სერვისები სიღარიბეს 2%-ით ამცირებს.

მიზნობრივი სოციალური დახმარება კარგად აღწევს ღარიბ მოქალაქეებამდე. ეს პროგრამა ღარიბი ოჯახების შემოსავლებს 72%-ით ზრდის, ხოლო უკიდურესად ღარიბი მოსახლეობის შემოსავლებს – 105%-ით. ამის მიუხედავად, მისი დაფარვის არეალი მცირეა. 2007 წლის მონაცემებით, ეს პროგრამა ღარიბი მოსახლეობის მხოლოდ 19%-ს და უკიდურესად ღარიბი მოსახლეობის 30%-ს ფარავდა. ამავე მონაცემებით, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ მიზნობრივი სოციალური დახმარების მეშვეობით 54 000 ადამიანი თავს აღწევს სიღარიბეს. ამ პროგრამის მიზნობრივი ჯგუფის 66% კი სწორედ სოფლის ღარიბი მოსახლეობაა.

ამ მონაცემებიდან გამომდინარე, მსოფლიო ბანკი თვლის, რომ თუ მიზნობრივი სოციალური დახმარება გასწვდება მთელს ღარიბ და უკიდურესად ღარიბ მოსახლეობას, სიღარიბე თითქმის ორჯერ – 23.6%-დან 12%-მდე შემცირდება, ხოლო უკიდურესი სიღარიბე თითქმის სამჯერ – 9.3%-დან 2.9%-მდე. ბიუჯეტისთვის ეს ნიშნავს, ყველა უკიდურესად ღარიბი მოქალაქის დაფარვის შემთხვევაში, ხარჯების გაზრდას მშპ-ს 0.4%-ით, ხოლო ღარიბი მოქალაქეების დაფარვის შემთხვევაში – მშპ-ს 1.1%-ით.

სოციალური დახმარების გაზრდის გარდა, მსოფლიო ბანკი საქართველოს მთავრობას შემდეგ რეკომენდაციებსაც აძლევს: ა) ინვესტიციების წახალისებას ინფრასტრუქტურაში და ფერმის გარეთ საქმიანობების წახალისება რეგიონებში;

ბ) ჯანდაცვისა და განათლების სექტორებში რეფორმების გაგრძელება.

ზემოთ მოცემული ინფორმაციიდან გამომდინარე, ნათელია, რომ საქართველოს ხელისუფლებამ განსაკუთრებული აქცენტი უნდა გააკეთოს სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ და ზოგადად, რეგიონებში მცხოვრებ მოქალაქეებზე. ამ სექტორში, რასაკვირველია, არსებობს ობიექტური პრობლემები, რომლებიც ხელის ერთი მოსმით ვერ გადაწყდება, თუმცა სოციალური დახმარებების გაგრძელება და გაზრდა აუცილებელია იმისთვის, რომ შემდგომი განვითარება არ შეფერხდეს.

ტრადიციულად, ის ეკონომიკები, რომლებიც ზრდის პროცესში ეფექტურად არ გადაანაწილებენ შემოსავლებს მოსახლეობის ფართო ფენებს შორის, დაუცველ ეკონომიკებად ითვლებიან. მაგალითად, ცნობილი ინდოეთის შემთხვევა, სადაც სოფლად ათობით მილიონი ღარიბი ცხოვრობს. ინდოეთის მსგავსი ქვეყნების პრობლემა ის არის, რომ ისინი არ შეიძლება ჩაითვალოს სტაბილურ ქვეყნებად, რადგან მოსახლეობის არცთუ ისე მცირე ნაწილი სიღარიბესა და გასაჭირში იმყოფება. მსგავსი სიტუაცია მოქმედებს პოლიტიკურ და ეკონომიკურ სტაბილურობაზე. საქართველოს შემთხვევაშიც, 2003 წლის ვარდების რევოლუციის ერთ-ერთი მთავარი სულის ჩამდგმელი სწორედ რეგიონების უკმაყოფილო მოსახლეობა იყო. ამ ხნის განმავლობაში სიღარიბის მაჩვენებელი არანაირ განსაკუთრებულ ცვლილებას, სამწუხაროდ, არ განიცდის. ამიტომ, დესტაბილიზაციის საფრთხე ყოველთვის არსებობს.

საქართველოს მთავრობის ლიბერტარიანული ფრთა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს ბიზნესისთვის სახარბიელო გარემოს შექმნას და ამის მთავარ გარანტიად დაბალ გადასახადებს მიიჩნევს. სინამდვილეში, როგორც ადგილობრივ, ასევე უცხოურ ბიზნესებს აინტერესებთ ქვეყნის გრძელვადიანი პერსპექტივა და სტაბილურობა. მათ შემდარებით მაღალი გადასახადების პირობებშიც არ გაუჭირდებათ მოგების მიღება, თუ დარწმუნებულნი იქნებიან, რომ მათ ბიზნესებს არაფერი დაემუქრება. ღარიბი მოსახლეობის დიდი რიცხვი, იმის გარდა, რომ თავისთავად სამწუხარო ფაქტია, ნიშნავს არასტაბილურ და საშიშ გარემოს ბიზნესებისთვის. ■

ზუბილში ჰოლისიანმა მოქალაქე მოხდა

ზუგდიდში, კომბინატის დასახლებაში პოლიციელის ტაბელური იარაღიდან გასროლილმა ტყვიამ 60 წლის ნუგზარ მანია იმსხვერპლა. შინაგან საქმეთა სამინისტროს ოფიციალური ვერსია მომხდარის შესახებ რადიკალურად განსხვავდება თვითმხილველთა მონათხრობისგან.

პაატა ლაგვილავა, სოფო ხუბულავა, გაზეთი „თავისუფალი სიტყვა“

შინაგან საქმეთა სამინისტროს განცხადებაში, რომელიც „რუსთავი 2“-მა გაავრცელა, ნათქვამია, რომ 2010 წლის 17 აპრილს თამაზ თოლორაიას შვილთან კონფლიქტი მოუვიდა, რის გამოც, მამა-შვილის გასაშველებლად პოლიცია გამოიძახეს. „პოლიციის თანამშრომლები სიტუაციის განმუხტვას ცდილობდნენ, მაგრამ გიორგი და თამაზ თოლორაიებმა მეზობლებთან ერთად პოლიციას წინააღმდეგობა გაუწიეს, შეხლა-შემოხლის დროს პოლიციის უმცროსმა ინსპექტორმა იროდიონ (ირაკლი) შელიამ ტაბელური იარაღიდან გაისროლა, რის შედეგად გიორგი თოლორაიას ერთ-ერთი მეზობელი ნუგზარ მანია გარდაიცვალა“.

თუმცა, მკვლელობის თვითმხილველები რადიკალურად განსხვავებულ ვერსიას ჰყვებიან.

მათი მტკიცებით, მამა-შვილ თოლორაიებს არათუ არ უჩხუბიათ, მეტიც, შვილი ამ პერიოდში სახლშიც არ იმყო-

ვებოდა, ხოლო ნუგზარ მანიას მკვლელობის შესახებ თოლორაიამ მეზობლებისგან შეიტყო.

მკვლელობა კომბინატის დასახლებაში, სპეციალისტების ქუჩაზე, თამარ ქირიას სახლის წინ მოხდა. თვითმხილველი თამარ ქირია ამბობს: „ხმაური შემომესმა, ვილაც იძახდა, – გოგა, რას მიშვები, რატომ მირტყამო, – ეზოდან გამოვედი და ვნახე 2 პოლიციელი ბიჭს სცემდა, ის კიდევ ეხვეწებოდა, – თავი დამანებეთ, ისედაც „პირობითი სასჯელი“ მაქვს და ზედმეტი პრობლემები არ მინდაო; ითხოვდა, – მამაჩემს დაურეკეთ ან ჩემს ადვოკატსო“. მოგვიანებით გავარკვეე, რომ პოლიციელებიდან ერთი გოგა ფარცვანია ყოფილა, მეორე კიდევ იროდიონ შელია.

ამ დროს სახლისკენ ჩვენი მეზობელი ნუგზარ მანია მოდიოდა. ამ ამბავს ისიც შეესწრო და ბიჭს გამოექომაგა, – რას უშვრებით, მხეცები ხომ არ ხართ, რატომ ურტყამით“.

შენს საქმეს მიხედვით, – უკმეხად უპასუხეს მას და ხელი ჰკრეს. ამასობაში ნუგზარის შვილი, ნუკრი მოვარდა და პოლიციელებს წესრიგისკენ მიუთითა. პოლიციელმა ნუგზარს ხელი სახეში გაართყა, მერე იარაღი ამოიღო, მიუშვირა, და პირდაპირ უთხრა, – მოგკლავო. შემდეგ მართლა დაუმიზნა. ნუგზარი ჩაეჭიდა და ჩხუბი დაიწყო. ამ დროს შელიამ გაისროლა და ეს კაცი ჩაიკეცა. ტყვია მუცელში მოხვდა. ამის შემდეგ პოლიციელები უცებ ჩასხდნენ მანქანაში და სწრაფად მოწყდნენ აქაურობას. ეს კაცი მინაზე დაჭრილი ეგდო. პოლიციელებს ვილაც გამვლელმა მიაძახა: კაცი მოკალით, და ახლა საავადმყოფოში წაყვანაც არ გინდათო? შემოაბრუნეს მანქანა და ნუგზარი მანქანაში ჩაასვენეს. ნუგზარის შვილი ნუკრიც მამას გაჰყვა და წავიდნენ. მომეჩვენა, რომ პოლიციელი ნასვამი იყო“.

თამარ ქირიამ presa.ge-ს ეს ამბავი მკვლელობის დღესვე უამბო. ამის შემდეგ ის ჟურნალისტებს აღარ ესაუბრება.

მოკლული ნუგზარ მანიას მეზობელმა, ვინაობის დაუსახელებლად, გვითხრა, – „იმავე საღამოს სამეზობლოში პოლიციელებმა ჩამოიარეს და ხალხი გააფრთხილეს, – არ გაბედოთ და ჟურნალისტებს მომხდარი არ მოუყვით, შვილები ყველას გყავთ და იცოდეთ, სამაგიეროს აუცილებლად გადაგისხდითო. ჩვენ რომ ავლაპარაკდეთ, ამით მკვდარს აღარაფერი ეშველება და ამის გამო ჩვენს შვილებს რამე რომ ჩაუდონ, არკვიე მერე შენ სამართალი“.

მონმეების მსგავსად, კომენტარს არ აკეთებენ მოკლულ თამაზ მანიას ოჯახშიც. მისი უმცროსი ვაჟი ნუკრი მანია მკვლელობის უშუალო მონმეა, მაგრამ ის ჩვენთან ერთადერთი მიზეზით არ

საუბრობს, – „რასაც თქვენ გეტყვით, დოკუმენტია, და სასამართლოშიც ეგ უნდა ვთქვა. არ მანყობს, გთხოვთ დატოვოთ ჩემი სახლი, არანაირი აზრი არა აქვს, რას ვიტყვით, ფაქტია, რომ მამაჩემი ჩემ თვალწინ მოკლეს. ამ საქმესაც, როგორც თვითონ უნდათ, ისე ჩაფარცხავენ“, – განგვიცხადა მოკლულის შვილმა. ნუკრი მანიას მსგავსად, კომენტარზე უარს აცხადებენ სხვა ჭირისუფლები.

შსს-ს გავრცელებული ინფორმაციით კი, მკვლელობა თოლორაიების ოჯახურ კონფლიქტს მოჰყვა. ოჯახის უფროსმა ვეფხვი თოლორაიამ გვითხრა: „იმ დღეს სახლში საერთოდ არ ყოფილვარ, ან რა მქონდა ჩემ შვილთან საჩუბარი?! საიდან მოიგონეს ეს ამბავი? 17 აპრილს 2 ადგილას ვიყავი სამძიმარზე, ჩემი მეზობლებიც მანდ იყვნენ. სახლში რომ მოვედი, დაღლილი ვიყავი და ჩამეძინა. ჩემი შვილი გიორგი ბებიამისთან იყო წასული. მეზობელი მალვიძებს, – სროლის ხმა იყო, და რამდენადაც ვიცი, გიორგის აპატიმრებენო. როცა ადგილზე მივედი, დაჭრილი ნუგზარი საავადმყოფოში ჰყავდათ წაყვანილი, ხოლო ჩემი შვილი ნაცემი და გასისხლიანებული მეზობელთან დამხვდა. პოლიციელებს გიორგი უცემიათ, ნუგზარი მას გამოსარჩლებია, რაც სიცოცხლის ფასად დაუჯდა“.

„გიორგი 20 დღის წინ საპროცესო გარიგებით გამოუშვეს ციხიდან. „პლანის“ გამო იყო დაჭერილი. ახლა ქალაქიდან გაუსვლელობა აქვს მისჯილი. ის მეტადონის პროგრამაშია ჩართული, ამ დღეებში ცოლის მოყვანასაც აპირებდა. პოლიცია კი არ ეშვება, ყოველ ფეხის ნაბიჯზე დასდევდნენ. ახალი ჩამოსული ვარ რუსეთიდან და ჰგონიათ, მილიონები მაქვს. ნახეს, სახლი გაავრემონტე. ალბათ, გიორგის დაჭერა და ფულის შეწერა უნდათ“, – ამბობს მისი მამა.

გიორგიმ მომხდარი მას შემდეგნაირად მოუთხრო: როდესაც ბებიის სახლიდან სახლში ფეხით ბრუნდებოდა, შეამჩნია, რომ პოლიციის თანამშრომელი გიორგი ფარცვანია უთვალთვალებდა. პოლიციელი მას მანქანით დაენია და უთხრა, რომ მანქანაში ჩამჯდარიყო, რაზეც გიორგიმ უარით უპასუხა: თუ რამე საქმე გაქვს, დამიბარე და პოლიციის განყოფილებაში ადვოკატთან ერთად გამოვცხადდებიო.

ფარცვანია უკან გაბრუნებულა, პოლიციის განყოფილებიდან იროდიონ შელია წამოუყვანია და გიორგის დასდევნებთან. ამ დროს ჩემი შვილი სამ მეგობართან ერთად ქუჩის თავში ქირიების სახლთან მოდიოდა. პოლიციელებს მანქანა გაუჩერებიათ და ისევ ჩაჯდომა მოუთხოვიათ. გიორგიმ თქვა, – მეშინოდა რამე არ „ჩაედოთ“ და გავეუმეორე, – ჩემი ფეხით წამოვალეო. ამ დროს ეს პოლიციელები მანქანიდან გადმოხტნენ და ცემა დაუწყეს.

ამ დროს გამოიარა საწყალმა ნუგზარმაც. გამოქომაგებია, – რა გინდათ, რატომ კლავთ ამ ბიჭსო; თუ რამე დაშავა, პოლიციაში წაიყვანეთ, ნუ მოკლავთო. შემდეგ რაც მოხდა, მთელმა ქვეყანამ გაიგო, პოლიციელმა შელიამ ნუგზარი მოკლა. ახლა ყველას აშინებენ, რომ სიმართლე არ გაირკვეს. ჩემი შვილის მეგობრებიც, რომლებიც ამ ამბავს შესწნენ, ვერაფერს ამბობენ, მაგრამ მათი მესმის, მათაც დაჭერის ეშინიათ და რა ქნან?“

გიორგისთან გასაუბრებაც ვცადეთ, მაგრამ შეუძლებელი აღმოჩნდა. ის ჯერაც შოკშია. „ვიცი, გიორგის დაიჭერენ, დაგვეშუქრენ, ყოველ წუთს ველოდები მის დაკავებას, ან სახლში დაგვიდებენ რამეს ან თავად ჩაუდებენ რამეს. არ ვიცი, ვის მიემართო დახმარებისთვის. თუ რამე უნდოდათ, გამოეძახებინათ თვითონ მივიდოდა ადვოკატთან ერთად, ყოველკვირა მაინც კი დადის ხელის მოსაწერად“, – ამბობს ვეფხვია თოლორაია.

17 აპრილს, თოლორაიების სახლში კონფლიქტი რომ არ ყოფილა, მეზობელი, გულნაზ სართანაც ადასტურებს, – „არც იმ დღეს და არც არასდროს ვეფხვიას და გიორგის სახლში კონფლიქტზე არაფერი მსმენია. კარის მეზობელი ვარ და რამე რომ ყოფილიყო, არ გავიგებდი? აქ არც პოლიცია მოსულა. როცა ტელევიზიით გავიგეთ, – თოლორაიებთან კონფლიქტის გამო მეზობლებმა პოლიცია გამოიძახეს და ამ დროს მოხდა მანიას მკვლელობაო, – გავოგნდით. საიდან შეთხზეს ეს ისტორია? ტელევიზიით ვეფხვიას სახელიც დაამახინჯეს და თამაზ თოლორაია თქვეს. ეტყობა ემა გოგობიას („რუსთავი 2“-ის კორესპონდენტი ავტ.) სცენარში ეს შეცდომა გაეპარა. კაცი მოკლეს და ახლა რაღაცებს იგონებენ, თავი რომ გაიმართლონ“.

ამასთან, არც მკვლელობა მომხდარა თოლორაიების სახლთან. შემთხვევის ადგილი სხვა ქუჩაზე, მათი სახლიდან დაახლოებით 300 მეტრშია.

რა შემთხვევაში აქვს იარაღის გამოყენების უფლება პოლიციელს, და იყო თუ არა კონკრეტულ ვითარებაში იარაღის გამოყენება კანონით განსაზღვრული, ამის გარკვევას იურისტი გოჩა ხეცურიანთან შევეცადეთ. მისი თქმით, „პოლიციელს იარაღის გამოყენების უფლება აქვს, როცა თავს ესხმინან, ან როდესაც კანონსაწინააღმდეგო დარღვევასთან გვაქვს საქმე, ან თუ პიროვნება წინააღმდეგობას უწევს, არ ემორჩილება და საფრთხეს უქმნის პოლიციელის ჯანმრთელობას და სიცოცხლეს. მაგრამ ვიდრე გამოიყენებს, უნდა მოხდეს მონინალმდეგის გაფრთხილება, რომ აპირებს იარაღის გამოყენებას, ან გაფრთხილების მიზნით, ჰაერში უნდა ისროლოს“.

იროდიონ შელიას ამჟამად ორთვიანი პატიმრობა შეუფარდეს. საქმე საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 116-ე მუხლითაა აღძრული, რომელიც სიცოცხლის გაუფრთხილებლობით მოსპობას გულისხმობს და მას ზუგდიდის რაიონული პროკურატურა იძიებს. ეს მუხლი 5 წლამდე პატიმრობას ითვალისწინებს.

იურისტი გოჩა ხეცურიანი ამბობს, რომ ეს საქმე – არა 116-ე მუხლით, არამედ 109-ე მუხლით უნდა აღძრულიყო: „თუ შელიამ მოქალაქე მანიას უთხრა, – მოგკლავო, – საქმე გვაქვს არა სიცოცხლის გაუფრთხილებლობით მოსპობასთან, არამედ განზრახ მკვლელობასთან. პოლიციელმა წესრიგის დამრღვევი უნდა გააფრთხილოს, რომ თუ წინააღმდეგობას გაუწევს, იგი თავის დასაცავად გამოიყენებს იარაღს. თუნდაც პოლიციელისთვის წინააღმდეგობა გაენია მოქალაქე მანიას, შელიას, გაფრთხილების გარეშე, სროლის უფლება არ ჰქონდა. როდესაც პოლიციელი განზრახ მკვლელობას ჩაიდენს, საქმე უნდა აღიძრას 109-ე მუხლით, რომელიც განზრახ მკვლელობას ეხება და ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთას ვადით 16-დან 20 წლამდე, ან უვადო თავისუფლების აღკვეთას“, – ამბობს გოჩა ხეცურიანი.

იროდიონ შელიას ადვოკატთან გასაუბრება ვერ მოვახერხეთ, რადგან შელიას ოჯახი მედიასთან ურთიერთობაზე უარს აცხადებს. ■

შამბას ციხეხაიში

მომავალში აფხაზეთის პრეზიდენტობის ერთ-ერთმა შესაძლო კანდიდატმა წარმატების საიდუმლოს მიაგნო.

ინალ ხაშიგი, სოხუმი

პრემიერ-მინისტრმა შამბამ ერთ-ერთ პრესკონფერენციაზე ჟურნალისტების წინაშე დადებული პირობა შეასრულა. ამიერიდან დამოუკიდებელი საინფორმაციო საშუალებების წარმომადგენლებს ნებას დართავენ, მთავრობის სხდომებს დაესწრონ.

აქამდე, ჯერ კიდევ შორეულ 2004 წელს მიღებული კანონის მიუხედავად, რომლის თანახმადაც, ქვეყანაში დარეგისტრირებული ყველა მასობრივი საინფორმაციო საშუალება თანაბრად ფლობდა უფლებას და მოვალე იყო, გაეშუქებინა მინისტრთა კაბინეტის სხდომები, ამას მხოლოდ რჩეულებს ანდობდნენ – სახელმწიფო მასობრივ საინფორმაციო საშუალებებს.

დამოუკიდებელი ჟურნალისტებისთვის მთავრობის სხდომებისკენ გზა დაკეტილი იყო.

ექს-პრემიერმა, დღეს კი რესპუბლიკის ვიცე-პრეზიდენტმა ალექსანდრ ანჭავაძემ თავის დროზე ღიად მიუთითა, რომ თავად ჟურნალისტებს შეუძლიათ თავიანთი პროფესიული საქმიანობის არეალის განსაზღვრა: „ჟურნალისტებმა რეპორტაჟები ისე უნდა წერონ, რომ ეს ჩინოვნიკებსაც მოეწონოთ. თუ ჟურნალისტი კარგად წერს, ესე იგი მზადაა გააშუქოს მთავრობის საქმიანობა და რაღაც სისუფლებებს არ შეთხზავს“.

ალექსანდრ ანჭავაძის მიერ შეთავაზებულ კრიტერიუმებს ვერც ერთი დამოუკიდებელი ჟურნალისტი ვერ მოერგო, და მთავრობის სხდომებს მხოლოდ სახელისუფლებო პრესა აშუქებდა. თუმცა, საპრეზიდენტო არჩევნების შემდეგ, ჭირვეული ალექსანდრ ზოლოტინსკოვიჩის ნაცვლად, მთავრობის მეთაური სერგეი შამბა გახდა. საბოლოოდ, როგორც იქნა, მოგვარდა დამოუკიდებელი ჟურნალისტების სამთავრობო სხდომებზე დაშვების, ამასთან ერთად კი არსებული კანონის დაცვის მრავალწლიანი პრობლემაც.

თამაშის წლობით დამკვიდრებულ წესებს რომ ცვლიდა, შამბა, ბუნებრივია, შორს იყო იმ ილუზიისგან, რომ დამოუკიდებელი და ოპოზიციური საინფორმაციო საშუალებები მთავრობის სხდომების გაშუქებასთან ერთად მისი წინამორბედის მიერ შეთავაზებულ წესებსაც მიიღებდნენ, – „კარგად წერასთან“ დაკავშირებით.

მთავრობის მეთაურის ამ ნაბიჯს თუ გავაანალიზებთ, დავინახავთ, რომ ამ ტაბუს მოხსნა მხოლოდ ჟურნალისტებს კი არა, პირველ რიგში თავად სერგეი მირონოვიჩს სჭირდება.

შამბას, რომელიც 13 წლის განმავლობაში საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელობდა, აქამდე ყველაზე გახსნილ აფხაზ პოლიტიკოსად მიიჩნევდნენ, რომელსაც ევროპული აუღელვებლობით შეუძლია მიიღოს მისი მისამართით გამოთქმული ნებისმიერი მკაცრი კრიტიკა.

სერგეი შამბას ოპონენტებთან ურთიერთობის უნარს მისი ყველაზე მკაცრი კრიტიკოსებიც კი ყოველთვის აფასებდნენ. ამ კონტექსტშიც, ჟურნალისტების დაშვების პრობლემის მოხსნით, შამბამ ისევე გაიმყარა ლიბერალის რენომე, და ამით მიანიშნა, რომ ახალ თანამდებობაზეც ისეთივე ღია იქნება ჟურნალისტებისთვის, როგორც საგარეო უწყების ხელმძღვანელობის დროს იყო.

მართალია, საპრეზიდენტო არჩევნები აფხაზეთში რამდენიმე თვის წინ იყო, მაგრამ მიუხედავად ამისა, შემდგომი ხუთწლიდისთვის მზადება უკვე დაწყებულია. საქმე ისაა, რომ მწირი პოლიტიკური ელიტის პირობებში, მომავალში პრეზიდენტის საგარეო დაკავების მთავარი კონკურენტების ვინაობა უკვე გამოკვეთილია. ესენი არიან – ალექსანდრ ანჭავაძი და სერგეი შამბა.

ამ ხუთი წლის მანძილზე საზოგადოება

ასე თუ ისე მუდამ ერთმანეთს შეადარებს ამ ორ ფიგურას, დაწვრილებით განიხილავს მათ ყველა ნაკლსა და ღირსებას. და ეს პროცესი უკვე დაწყებულია.

ახლანდელი პრემიერი მშვენივრად აცნობიერებს, რომ, თავისი კონკურენტი ანჭავაძისგან განსხვავებით, მეურნე კაცის როლს ვერ მოირგებს – ყოველდღიურად თავზე ვერ დაადგება ყველა „რუსულ“ მშენებლობას, ფილარმონიის შენობისთვის – საგარდლებისა და სოხუმის ტროტუარების მოსაპირკეთებელი ფილების შერჩევას უბრალოდ ვერ შეძლებს.

ეს მისი ძლიერი მხარე არ არის. აშკარაა, შამბას სათანადო სამეურნეო მმართველობის გამოცდილება არ აქვს.

სამაგიეროდ მას შეუძლია თავი ისეთი ლიბერალურ პოლიტიკოსად წარმოაჩინოს, რომელიც საკუთარი ნებით განიკურნა აფხაზურ პოლიტიკაში გავრცელებული სენისგან – პოლიტიკური ოპონენტებისთვის სამაგიეროს გადახდისგან. შამბას, ალექსანდრ ანჭავაძისგან განსხვავებით, ძალუქს საარჩევნო ტექნოლოგიებით გახლენილი საზოგადოების გამთლიანება სცადოს.

თუმცა, შამბა ამ კონტექსტშიც იძულებული იქნება შესაბამისი კრიტერიუმები დააკმაყოფილოს, რადგან ლიბერალიზმი მისთვის წარმატების ერთადერთი გზაა. **▣**

სტატიაში გამოყენებული ტერმინოლოგია ეკუთვნის ავტორს და არა „ლიბერალს“.

სტატია მომზადებულია ჰაინრიხ ბოლის ფონდის მხარდაჭერით. ამ პუბლიკაციაში გამოთქმული შეხედულებები და მოსაზრებები არ არის აუცილებელი, გამოხატავდეს ჰაინრიხ ბოლის ფონდის შეხედულებებს.

მშვიდობის ფასადს მიღმა

ერთი წელი გავიდა მეორე ჩეჩნური ომის ოფიციალური დასრულებიდან. ამ თარიღს გროზნო დროშებით, კონცერტებითა და მყიფე მშვიდობით ხვდება.

ლაურა ხასანოვა

უმარ ისაევი ურუს-მარტანის განაპირას ცხოვრობს. რამდენიმე წლის წინ მის ერთ-სართულიან სახლში სიცოცხლე დულდა. ახლა 63 წლის კაცი სულ მარტოა.

2002 წელს მისი ორივე ვაჟი რუსმა ფედერალეებმა სახლიდან წაიყვანეს. დღემდე არავინ იცის, რა ბედი ეწია მათ. არც ის უთქვამს ვინმეს, რა დააშავეს.

უმარის ცოლმა შვილების უბედურებას ვერ გაუძლო – ინფარქტით გარდაიცვალა.

დამტვერილ თაროებზე შვილების და მეუღლის სურათებია ჩამწკრივებული – ერთადერთი, რაც მისი ოჯახისგან დარჩა.

აპრილში ურუს-მარტანი, ისევე როგორც ჩეჩნეთის სხვა რაიონები, მშვიდობიანი ცხოვრების დასაწყისს აღნიშნავს.

ყველგან ჩეჩნეთისა და რუსეთის დროშებია გამოფენილი. ენობა კონცერტები, სახალხო სეირნობები, სხვადასხვა რიტუალი სრულდება მეჩეთებში.

უკვე ერთი წელია, ჩეჩნეთის რესპუბლიკა ათწლიანი სისხლისღვრის შემდეგ ოფიციალურად მშვიდობიანი ცხოვრების კანონებით ცხოვრობს.

16 აპრილის 00 საათის შემდეგ გაუქმდა ბრძანება, რომელიც ჩეჩნეთს კონტრტერორისტული ოპერაციის ზონად აცხადებდა.

ამ დღეს ოფიციალურად დასრულდა ჩეჩნეთის მეორე მსოფლიო ომი.

კრემლის ერთგულმა ჩეჩნეთის პრეზიდენტმა, რამზან კადიროვმა ამ დღეს „მშვიდობის დღე“ უწოდა, უქმედ გამოაცხადა და საკუთარ ხალხს მიმართა:

„ერთი წლის წინ ქვეყნის ხელისუფლებამ კონტრტერორისტული ოპერაციის გაუქმების გადაწყვეტილება მიიღო. ეს იყო იმის ფაქტობრივი აღიარება, რომ ჩეჩენმა ხალხმა დაამარცხა ტერორიზმი, ვაჰაბიზმი და ექსტრემიზმი. დიდმა აჰმად ჰაჯი კადიროვმა ფეხზე დააყენა თავის ხალხი. ჩვენ ერთად შევძელით მისი საქმის გაგრძელება და გავწმინდეთ ჩეჩნეთის მიწა ბანდიტებისგან“.

გროზნო მართლაც აღარ არის ის ნანგრევებად ქცეული ქალაქი, როგორც 10 წლის წინ იყო. ბევრი რამ შეიცვალა. აღდგა დანგრეული სახლები, გზები. ელექტრიფიკაციამ და გაზიფიკაციამ მთიან რაიონებამდეც მიიღწია.

თუმცა, ადგილობრივი მოსახლეობა, ადამიანის უფლებათა დამცველები და ექსპერტები ამბობენ, რომ ეს მხოლოდ ფასადია, რომლის უკან საშინელი ისტორიები იმალება – ტერორის, ადამიანთა გატაცებებისა და მკვლელობების. რამდენად მყარია მშვი-

დობა რესპუბლიკაში, რომელიც არ ეფუძნება კანონებს? – კითხულობენ ისინი.

ისევ ისმის აფეთქებების ხმები გროზნოში, მოსკოვში, ნაზრანში და სხვაგან. ისევ მიდინან მთებში ახალგაზრდა ჩეჩენი ბიჭები, გოგონები კი თვითმკვლელები ხდებიან.

2010 წლის დასაწყისიდან ჩეჩნეთში მიმდინარეობს სპეცოპერაცია, რომელშიც ყველა მთიანი და მთებთან ახლოს მყოფი რაიონია ჩართული. ამ ოპერაციის მიზანია კავკასიის იმარატის ლიდერის – დოკუ უმაროვისა და მისი გარემოცვის ფიზიკური ლიკვიდაცია.

1 აპრილს დოკუ უმაროვმა აიღო პასუხისმგებლობა ტერაქტებზე მოსკოვის მეტროში, ანუ – ჩეჩნეთში იატაქვეშეთი ისევ არსებობს, თან მძლავრდება.

ჯერ კიდევ ერთი წლის წინ, 2009 წლის აპრილში ბოევიკების მხარდამჭერი საიტების მეშვეობით დოკუ უმაროვმა გაავრცელა მიმართვა, სადაც ამბობდა, რომ თვითმკვლელთა ცნობილი ბატალიონი „რიად ას-სალიჰინი“ კვლავ აღორძინებულია.

მოსკოვსა და ჩრდილოეთ კავკასიაში მომხდარი ტერაქტების შემდეგ კრემლმა გადაწყვიტა, ჩრდილოეთ კავკასიაში სპეცოპერაციები კიდევ უფრო გაამკაცროს. მოსკოვი გამუდმებით ხან ანესებს, ხანაც ხსნის კონტრტერორისტული ოპერაციების რეჟიმს კავკასიის ამა თუ იმ რესპუბლიკასა თუ რაიონში.

ექსპერტები ვარაუდობენ, რომ ჩრდილოეთ კავკასიაში სიტუაცია უკეთესობისკენ არ შეიცვლება.

„ჩრდილოეთი კავკასიის ბოლო 15 წლის ისტორია ადასტურებს, რომ რუსეთის ცენტრალურ ქალაქებში განხორციელებული ტერაქტების შემდეგ ფედერალური ხელისუფლება ტერორისტებისა და სუბარატისტების მიმართ ბრძოლის მეთოდებს ამკაცრებს. იგივე 15-წლიანი პრაქტიკა აჩვენებს, რომ ამ ბრძოლას ყველაზე მეტად მშვიდობიანი მოსახლეობა ეწირება. ახლაც ასე იქნება“, – ამბობს პრადის უნივერსიტე-

ტის რუსეთისა და აღმოსავლეთ ევროპულ კვლევათა კათედრის დოქტორი, ემილ სულეიმანოვი.

თავის მხრივ, ჩრდილოეთი კავკასიის მოსახლეობა საპროტესტო აქციებსა და მიტინგებს მართავს ტერორიზმის წინააღმდეგ. სულიერი ლიდერები აქტიურად გამოდიან მეჩეთებში და ახალგაზრდებს მოუწოდებენ, „არ მოტყუდნენ, და მთებში არ გაიხიზნონ“.

ჩრდილო კავკასიის რამდენიმე რესპუბლიკაში ამჟამად ნდობის ტელეფონები, რომლებითაც მოქალაქეს შეუძლია სამართალდამცავ ორგანოებს დაუკავშირდეს, თუკი რაიმე საფრთხე ემუქრება ან საინტერესო ინფორმაციას ფლობს.

ჩეჩნეთში სკოლის დირექტორებს თანამდებობიდან ხსნიან, თუკი მათი მოსწავლეები დაუმორჩილებლობის რიგებში ჩაენერებოდნენ.

ჩეჩნეთის განათლების სამინისტრომ მოუწოდა სკოლებს, შემოიღონ კედლის გაზეთები, რომლებშიც დაღუპული ტერორისტების ფოტოები დაიბეჭდება. ასევე, სამსახურებიდან ითხოვენ მებრძოლების მშობლებს.

„მეტრო „ლუბიანკასა“ და „პარკ კულტურისთან“ მომხდარმა აფეთქებებმა შოკი მოგვგვარა, მაგრამ ჩვენ უკვე მივეჩვიეთ ამ აფეთქებებს, ყოველდღიურ მკვლელობებს, სროლებს, უკვე აღარც ვრეაგირებთ იმაზე, რომ სადღაც „კტო“-ს რეჟიმი შემოიღეს, ან გააუქმეს. ეს არაფერს ცვლის. ისევ მიმდინარეობს გამოუცხადებელი, თუმცა სრულიად რეალური ომი“, – ამბობს დაღესტნის მცხოვრები აბდურახმან იუნუსოვი.

29 მარტს მოსკოვის მეტროში თავი დაღესტნელმა თვითმკვლელებმა აიფეთქეს, ამიტომ ამჯერად დაღესტანს ყველაზე მეტად შეეხო სპეცოპერაციების ტალღა. ტერაქტებიდან ორ დღეში სამართალდამცავებმა ალყაში მოაქციეს ის დასახლებული პუნქტები, საიდანაც ტერორისტი ქალები იყვნენ წარმოშობით.

დაღესტნელები სხვა სადამსჯელო ღონისძიებებსაც ელიან. არსებობს იმის შიში, რომ ასეთი მარტის ტერაქტების შემდეგ მოსკოვსა და რუსეთის სხვა ქალაქებში მცხოვრები დაღესტნელებისადმი დამოკიდებულება კიდევ უფრო გაუარესდება. „ნახევარი დაღესტანი დღეს მოსკოვშია ლუკმა პურის საშოვნელად წასული. მათ

სამართალდამცავი ორგანოების ზენოლის ემინიათ“, – ჰყვება დაღესტნელი დამოუკიდებელი ჟურნალისტი ამინა ახმედოვა.

ოფიციალური მონაცემებით, მოსკოვში ტერაქტების შემდეგ რამდენიმე დღეში სასტიკად სცემეს ორ ხიჯაბიან ქალსა და ორ კავკასიელ მამაკაცს.

16 აპრილს, „მშვიდობის დღეს“ საკუთარი ხალხისადმი მიმართვაში რამზან კადიროვმა აღნიშნა, რომ კონტრტერორისტული ოპერაციის გაუქმება გამართლებული იყო, რადგან ჩეჩნეთმა უკვე დაძლია ტერორიზმი. მან თქვა, რომ ჩეჩნეთი მზადაა, მეზობელ რესპუბლიკებსაც გაუზიაროს თავისი გამოცდილება.

რუსი პოლიტიკური კომენტატორები ამბობენ, რომ ერთადერთი ადამიანი, ვინც ამ კონტრტერორისტული ოპერაციიდან გამარჯვებული გამოვიდა, რამზან კადიროვა – ჩეჩნეთის სრულუფლებიანი, აბსოლუტური უფლებების მქონე მმართველი, რომელიც ახლა უკვე მთელს კავკასიაში იგივე ავტორიტეტის მოპოვებას შეეცდება.

„გამარჯვებული მხოლოდ კადიროვა. მისი ხელისუფლება არაფრითაა შეზღუდული – არც რუსული კანონმდებლობით არც, ცხადია, ჩეჩნურით. ასე რომ, დუდაევთან და მასხადოვთან ელცინი-პუტინი-მედევედვის ბრძოლაში კადიროვმა გაიმარჯვა“, – ამბობს პოლიტიკური კომენტატორი ლეონიდ რადზიხოსკი.

საზოგადოება „მემორიალის“ მმართველობის ნევრის ალექსანდრ ჩერკასოვის აზრით, რამზან კადიროვს დღეს უფრო მეტი ძალაუფლება და ეკონომიკური უფლებამოსილებები აქვს, უფრო ძლიერი შეიარაღებული ფორმირებები ჰყავს, „ვიდრე დუდაევსა და მასხადოვს ერთად ჰქონდათ“.

„აღარ არიან ძველი სეპარატისტები. აღარ არის პრეზიდენტი ასლან მასხადოვი. იჩკერიაც აღარ არის. მაგრამ, ნაცვლად ამისა, არის ემირატი. საერთოკავკასიური, კონსპირაციული, მძლავრი, ფუნდამენტური იატაკქვეშეთი, რომელიც ღიად, ტერორით ებრძვის როგორც კავკასიელ ხალხს, ისე მთელ დანარჩენ რუსეთს. ამ ტერორისტული იატაკქვეშეთის შექმნა ამ 10-წლიანი ოპერაციის მთავარი შედეგია“, – ამბობს ჩერკასოვი.

კონტრტერორისტული ოპერაციის დასრულებით კრემლმა კავკასიაში თავისი მოღვაწეობის ერთი პერიოდი დაასრულა და სხვა დაიწყო. მაგრამ არის კი ეს სხვა პერიოდი – მშვიდობა? **□**

ხომსიხტაჰოხისტაქი ოპაქასიის ბაქაქების შედეგები:

კტო-ს გაუქმების შემდეგ გროზნის აეროპორტს საერთაშორისო აეროპორტის სტატუსი მიენიჭა. რესპუბლიკაში გაიხსნა საკუთარი საბაჟო, გაიზარდა ინვესტიციები, დაიწყო მუშაობა ნაფიც მსახულთა სასამართლომ. თუმცა, კტო-ს გაუქმების მთავარი მიზანი – სტაბილურობა რესპუბლიკაში, მიღწეული არ არის. კტო-ს გაუქმება ჩეჩნეთიდან რუსეთის შს-ს შინაგანი ჯარის 20 ათასი სამხედრო მოსამსახურის გაყვანასაც ნიშნავდა. თუმცა, ეს გადაწყვეტილება არ შეეხო 42-ე მოტომსროლელ დივიზიას და 46-ე ოპერატიული დანიშნულების ბრიგადას, რომლებიც ჩეჩნეთში მუდმივად დარჩებიან. კონტრტერორისტული ოპერაციის გაუქმებიდან ერთ წელიწადში ჩეჩნეთში 97

სამართალდამცავი მოკლეს და 185 დაჭრეს. მანამდე, დროის იგივე მონაკვეთში ეს მაჩვენებელი იყო – 52 და 150, შესაბამისად. კტო-ს გაუქმების შემდეგ რესპუბლიკაში 133 ორმხრივი სროლა, სპეცოპერაცია დაფიქსირებული, რაც ბევრად მეტია ვიდრე კონტრტერორისტული ოპერაციის დასრულებამდე ერთი წლის მანძილზე. მაშინ ეს მაჩვენებელი 86 იყო. უფრო მეტყველია ტერაქტების რაოდენობა. კტო-ს გაუქმებამდე ერთი წლის მანძილზე ჩეჩნეთში 59 ტერაქტი მოხდა, აქედან მხოლოდ ერთ შემთხვევაში თავი აიფეთქა ტერორისტმა-თვითმკვლელმა. კტო-ს გაუქმების შემდეგ, ერთი წლის განმავლობაში 63 ტერაქტი მოხდა, აქედან 9 შემთხვევაში თავი ტერორისტმა-თვითმკვლელმა

აიფეთქა. კტო-ს გაუქმების შემდეგ მსხვერპლი გაიზარდა მშვიდობიან მოსახლეობაშიც. კტო-ს გაუქმების შემდეგ რესპუბლიკაში მინიმუმ 20 ადამიანი მოკლეს, 34 დაჭრეს და 36 გაიტაცეს. მანამდე ეს რიცხვები უფრო ნაკლები იყო: 18 მკვლელობა და 16 გატაცება. კტო-ს გაუქმების შემდეგ ძალზე გართულდა ჩეჩნეთში ადამიანის უფლებათა დამცველების მუშაობაც. ამ ერთწლიანი პერიოდის განმავლობაში რესპუბლიკაში მოკლეს ადამიანის უფლებათა დამცველი ცენტრის – „მემორიალის“ თანამშრომელი ნატალია ესტემიროვა, საზოგადოებრივი ორგანიზაციის „გადავარჩინოთ თაობა“ ხელმძღვანელი ზარემა სადულაევა და მისი მეუღლე ალიჯე ბიბრაილოვი.

თვალსაზრისი

ჩეჩენების ბენოსიდი

ჩერქეზების გენოციდის აღიარება: რუსეთის გაღიზიანება, თუ „ძმური“ მოლაპარაკება?

ვალერი ძუცევი

ჩერქეზი ხალხის გენოციდის საკითხის წამოწევა რუსეთისთვის და განსაკუთრებით კავკასიის რეგიონისთვის დიდ მნიშვნელობას იძენს 2014 წელს სოჭში დაგეგმილი ოლიმპიადის გამო.

საქართველოს ხელისუფლებისთვის კი ეს კარგი მიზეზია კავკასიაში რუსეთის კოლონიზატორული პოლიტიკის გამოსააშკარავებლად და ამ ყველაფრის საკუთარი მიზნებისთვის გამოსაყენებლად.

აშკარაა, რომ სოჭის ოლიმპიადის რუსეთის ძღვევამოსილი პოლიტიკოსის, პრემიერ-მინისტრ პუტინის პირადი პროექტია. ამდენად, თუკი საქართველო ოლიმპიადის ჩატარებას რაიმე სახით ეჭვქვეშ დააყენებს და რუსეთს ოლიმპიადის ჩაშლით დაემუქრება, ეს პირადად პრემიერ-მინისტრის პატივმოყვარეობას შეეხება.

მარტში თბილისში ჩატარდა კონფერენცია „გამქრალი ერები – დაუსრულებელი დანაშაულებანი: ჩერქეზები და ჩრდილოეთი კავკასიის ხალხები წარსულსა და აწმყოს შორის“. ამ ღონისძიების მხოლოდ სათაურმა დიდი გამომხაურება გამოიწვია რუსი პოლიტიკოსების, ექსპერტებისა და პრესის წარმომადგენლების წრეებში. ზოგიერთი რუსი დამკვირვებელი წინასწარმეტყველებდა, რომ კონფერენცია შეიძლება იმით დასრულდებოდა, რომ საქართველოს ოფიციალურად ელიარებინა მე-19 საუკუნეში რუსეთის იმპერიის მიერ ჩერქეზი ხალხის გენოციდი.

მანამდე, თებერვალში საქართველოს პარლამენტში შეიქმნა ჩრდილოეთ კავკასიასთან მეგობრულ ურთიერთობათა მხარდაჭერი საგანგებო ჯგუფი. მოსკოვში ამ ინიციატივასაც მწვავე რეაქცია მოჰყვა. რუსეთის სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატებმა გაზეთ „კომერსანტთან“ საუბარში ქართველი კოლეგების ინიციატივა „სეპარატიზმის მხარდაჭერად“ შეაფასეს. დეპუტატმა

სერგეი აბელცევა კი განაცხადა, რომ „ეს არის კავკასიაში ვითარების დესტაბილიზაციის მცდელობა“.

ისტორიული ცნობებით, 1864 წელს, სავარაუდოდ, სწორედ იმ რაიონში, სადაც ოლიმპიადის ჩატარებაა დაგეგმილი, რუსეთის იმპერიის პოლიტიკას, რაც ამ მხარეში ეთნოგრაფიის ძალადობრივად შეცვლას გულისხმობდა, ასობით ათასი ჩერქეზი ემსხვერპლა. ანუ 2014 წელს, როცა სოჭში მთელი მსოფლიო ახალ ოლიმპიადას იზეიმებს, ზუსტად 150 წელი იქნება გასული იმ სამწუხარო მოვლენებიდან. ჩერქეზი აქტივისტები ამ გარემოებას სოჭის ოლიმპიადის გადადების საბაზად მიიჩნევენ, ან, ალტერნატივის სახით, რუსეთის მიერ გენოციდის ფაქტის აღიარებას და მისი შედეგების აღსაკვეთად ზომების მიღებას მოითხოვენ; კერძოდ – მრავალრიცხოვანი ჩერქეზული დიასპორის (6-7 მილიონი) ისტორიულ სამშობლოში დაბრუნებაში დახმარებას.

ამჟამად ჩრდილოეთ კავკასიაში, საკუთარ ისტორიულ სამშობლოში მხოლოდ

700 ათასამდე ჩერქეზი ცხოვრობს, 10-ჯერ ნაკლები, ვიდრე – საზღვარგარეთ. სწორედ დიდი ჩერქეზული დიასპორის უცხოეთში არსებობა უშლის რუსეთს ხელს, რომ ეს საკითხი გააკონტროლოს და ჩერქეზ აქტივისტებს საშუალება არ მისცეს, მსოფლიოს საზოგადოების ყურადღება ამ საკითხისკენ მიაპყრონ.

მეორე მხრივ, თანამედროვე რუსეთის რეჟიმი, ისევე როგორც ნებისმიერი სხვა რეჟიმი, რომლითაც ის შეიძლება უახლოეს მომავალში შეიცვალოს, მთელი რიგი მიზეზების გამო, არ ცნობს ჩერქეზების გენოციდს. მით უმეტეს, კრემლი არანაირად ხელს არ შეუწყობს ჩრდილოეთ კავკასიაში ჩერქეზი ლტოლვილების შთამომავალთა მასობრივ ჩამოსახლებას.

ჩერქეზი ხალხი აფხაზებს ენათესავება. ცნობილია, რომ 1990 წლების დასაწყისში აფხაზეთში ბევრი ჩერქეზი იბრძოდა. ამიტომაც, თბილისის მიერ ჩერქეზების გენოციდის აღიარების კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი შედეგი იქნებოდა ის, რომ თბილისი საკუთარ

გავლენას გაიფართოვებდა ჩრდილო კავკასიურ წრეებში და მათი მეშვეობით, შესაძლოა, აფხაზეთშიც.

მე-19 საუკუნეში ჩრდილო-დასავლეთ და ცენტრალურ კავკასიაში რუსეთის ქმედებებს მკვეთრად გამობატული კოლონიური ხასიათი რომ ჰქონდა, ამას თავად რუსი მეცნიერებიც არ უარყოფენ. იმდროინდელი რუსი გენერლებისა და ოფიცრების მრავალრიცხოვან ჩვენებებში ლაპარაკია ადგილობრივი მოსახლეობის რეგულარულ, მასობრივ მკვლელობებზე და რეგიონის მოსახლეობის უდიდესი ნაწილის ფაქტობრივ დეპორტაციაზე. მაშინ, რუსეთის იმპერიის ოფიციალური პოზიცია კი ის იყო, რომ ჩერქეზებმა ნებაყოფლობით გადაწყვიტეს ოსმალეთის იმპერიაში გადასახლება.

ბრიტანელმა ჟურნალისტმა, ექსპერტმა ჩრდილოეთ კავკასიის საკითხებში ოლივერ ბულოუმ ამ ისტორიულ

მხრეთი ოსეთიდან გასვლა? ცხადია, არა.

დავუშვათ, საქართველომ აღიარა ჩერქეზების გენოციდი. შეძლებდა კი ეს სოჭში 2014 წელს ოლიმპიადის ჩაშლას? ესეც ნაკლებად სავარაუდოა.

მაშ, რა დივიდენდებს მოუტანდა ეს ქართველებს და ასევე ჩრდილოკავკასიელ ჩერქეზებს? სავარაუდოა, ერთადერთი დივიდენდი იქნებოდა – „ღრმა კმაყოფილების გრძნობა“. თავად ჩერქეზებისთვის კი ეს დამატებით, ძალიან სერიოზულ პრობლემებს შექმნიდა. კრემლი მათ ამას არასოდეს აპატიებდა.

ერთ-ერთ თავის სტატიაში, რუსი პოლიტოლოგი ანდრეი ეპიფანცევი რამდენიმე დაუფარავ საფრთხეს შორის მოსკოვის შესაძლო რეაქციის პროგნოზსაც აკეთებს: „რუსეთის ხელისუფლება გარკვეულ რეპრესიებს განახორციელებს ადილუური ნაციონალური მოძრაობების წინააღმდეგ.

სრულიად ცალსახად შეიძლება ითქვას, რომ ეს ასე არ გახლავთ. ჩრდილოეთი კავკასია დღეს მდორედ მიმდინარე სამოქალაქო ომის ვითარებაში იმყოფება, ირგვლივ საინფორმაციო ბლოკადაა, ხოლო მოსკოვისა და რეგიონის ინტერესებსა და ხედვას შორის უზარმაზარი უფსკრულია.

პირადი თავისუფლების დონე რეგიონში დღეს უფრო დაბალია, ვიდრე საბჭოთა ტოტალიტარიზმის დროს. ამ პირობებში საქართველო ჩრდილოეთ კავკასიაში ბევრისთვის ერთგვარი „ამოსუნთქვის“ საშუალებად აღიქმება, „ევროპაში ფანჯარად“. ამიტომ საქართველოს საუკეთესო შანსები აქვს ამ რეგიონში თავის გავლენის გასაძლიერებლად.

იმის გათვალისწინებით, რომ საფრთხის საშიშროება სულ უფრო იზრდება რეგიონში, რომელიც უშუალოდ ესაზღვრება საქართველოს, უფრო

■ რეგიონში, რომელიც უშუალოდ ესაზღვრება საქართველოს, საფრთხის საშიშროება იზრდება. ამიტომ აქტიური ჩრდილოკავკასიური პოლიტიკის გატარება მხოლოდ საქართველოს მთავრობის არჩევანი კი არა, ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველყოფის საკითხიცაა.

ლი პერიოდის შესახებ წიგნი დაწერა და ჩერქეზების განადგურებას „ევროპის თანამედროვე ისტორიის პირველი გენოციდი“ უწოდა.

ერთადერთი, რაც საქართველოს ჩერქეზების გენოციდის აღიარებაში დააბრკოლებს, ეს არის კრემლის რეაქცია.

თუმცა, სამხრეთი ოსეთისა და აფხაზეთის ფაქტობრივი ანექსიის, საქართველოსთვის დაწესებული სავაჭრო ემბარგოსა და სატრანსპორტო ბლოკადის შემდეგ რუსეთს საქართველოს დასასჯელად ბერკეტები თითქმის აღარ დარჩა. ერთადერთია სამხედრო აგრესია. მაგრამ, მსოფლიო ვერ გაიგებს, თუკი რუსეთი საქართველოს მიერ ჩერქეზების გენოციდის აღიარებას სამხედრო აგრესიით უპასუხებს.

და მაინც, საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე ნამდვილად ღირს საკითხის უფრო ღრმად შესწავლა. რა შეიძლება შესთავაზოს რუსეთმა საქართველოს ჩერქეზების გენოციდის არაღიარებისა და ამ საკითხის დახურვის სანაცვლოდ? აფხაზეთიდან და სა-

ამასთან, ამ რეპრესიებში უდავოდ მოყვებიან ის ორგანიზაციები და ის ლიდერები, რომლებსაც რაიმე კავშირი აქვთ ამ აღიარებასთან, ან ეთანხმებიან მას; თუმცა, უნდა ვივარაუდოთ, რომ სახელმწიფოს მანქანა სხვებსაც გადაუვლის“.

რუსეთში ჩერქეზების მცირერიცხოვნების გათვალისწინებით, ეპიფანცევმა ასევე ივარაუდა: „რუსული საზოგადოებრივი აზრი ამ აღიარებისადმი [ჩერქეზების გენოციდის] უაღრესად ნეგატიურად განეწყობა და ჩერქეზების მიმართ დამოკიდებულება გაუარესდება, რასაც შესაძლოა, ნაციონალურ ნიადაგზე კონფლიქტები და შეხლა-შემოხლა მოჰყვეს“.

გამოდის, რომ ჩერქეზების გენოციდის აღიარება განსაკუთრებულ დივიდენდებს არ უქადის არც საქართველოს და არც – ჩრდილოკავკასიელ ჩერქეზებს. ნიშნავს თუ არა ეს იმას, რომ ჩრდილოეთი კავკასიის მიმართულებით საქართველოს მთელი აქტივობაცაა ამოა, და მარცხისთვისაა განწირული?

აქტიური ჩრდილოკავკასიური პოლიტიკის გატარება მხოლოდ საქართველოს მთავრობის არჩევანი კი არა, ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველყოფის საკითხიცაა. ჩერქეზების გენოციდის აღიარება კარგად ჯდება ჩრდილოეთ კავკასიაში საქართველოს პოლიტიკის გააქტიურების ჩარჩოებში. თუმცა, ეს არ უნდა იყოს მოკლევადიანი აქცია, რომლისგანაც ქართველები მყისიერი დადებითი შედეგის მიღებას შეეცდებიან.

აქ საუბარია თანმიმდევრულ პოლიტიკაზე ჩრდილოეთ კავკასიასთან მიმართებაში. ეს ურთიერთობები მეტნაკლებად მკაფიოდ გამოხატულ ინტერესებსა და პრინციპებს უნდა დაეფუძნოს; ასევე ევროსაბჭოსთან, აშშ-სთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობას და, შეძლებისდაგვარად, რუსეთთან ურთიერთობასაც. ჩრდილოეთ კავკასია, რუსული და ქართული განვითარების მოდელებს შორის თანამშრომლობის თუ არა, სულ ცოტა, „მშვიდობიანი შეჯიბრის“ ადგილად შეიძლება იქცეს. ■

პოლონეთი ახალი პრეზიდენტის მოლოდინში

ლეს კაჩინსკის გარდაცვალების შემდეგ პოლონეთი ახალი რეალობის წინაშე აღმოჩნდა.

თამარ კაკაბაძე

20 ივნისს პოლონეთი ახალ პრეზიდენტს აირჩევს. ეს თარიღი უკვე ოფიციალურად დანიშნა პრეზიდენტის მოვალეობის შემსრულებელმა ბრონისლავ კომოროვსკიმ. სავარაუდოდ, სწორედ კომოროვსკი გახდება პოლონეთის მეცხრე პრეზიდენტი, რადგან მას კონკურენტი პრაქტიკულად არ ჰყავს.

ლეს კაჩინსკის თვითმფრინავის ჩამოვარდნის შემდეგ ნაპოვნი სამივე შავი ყუთი უკვე გაშიფრულია, თუმცა პოლონური მხარე მათი შინაარსის გამოქვეყნებას არ ჩქარობს.

როგორც მსგავსი მასშტაბის ტრაგედიას შეეფერება, ინტერნეტში ავიაკატასტროფის შესახებ ერთმანეთზე უფრო დაუჯერებელი ინფორმაციები ვრცელდება. იგვიანებს მხოლოდ ოფიციალური ვერსია მომხდართან დაკავშირებით.

თუმცა, გასულ კვირას პოლონეთი სხვა – გეოპოლიტიკური დასკვნების გამოტანით იყო დაკავებული.

18 აპრილს კრაკოვში, ვაველის სასახლეში ლეს და მარია კაჩინსკები დაასაფლავეს. ეს ტრაგიკული დღე აღმოსავლეთევროპელი ლიდერების სოლიდარობისა და პოლონურ-რუსული ურთიერთობების ისტორიაში ახალი პარაგრაფის დასაწყისად იქცა.

კაჩინსკის დაკრძალვაზე, სადაც ისლანდიური ვულკანის ფერფლის გამო, მხოლოდ რამდენიმე აღმოსავლეთევროპელი ლიდერი ჩავიდა, რუსეთის პრეზიდენტი დმიტრი მედვედევი განსაკუთრებული სტუმარი იყო.

მეორე დღეს ევროპული პრესის მთავარ თემად პრეზიდენტის დაკრ-

■ **ვაცლავ კლაუსი: „არანაირი გამართლება არ აქვთ ევროპელ ლიდერებს, რომლებიც აქ არ არიან. სად იყვნენ ბრიუსელის წარმომადგენლები? ეს მხოლოდ ერთ რამეს ამტკიცებს: საუბრები ევროპულ ერთიანობაზე – ცარიელი სიტყვებია“.**

ძალაზე ჩასული სტუმრების სიის განხილვა და მედვედევის პოლონური ტრიუმფი გახდა.

დაკრძალვას, რომელიც ისტორიული უნდა ყოფილიყო, შეზღუდული ავიაიმოსვლის გამო, დასავლეთი ევროპის არც ერთი ლიდერი არ დასწრებია.

დაკრძალვას მხოლოდ რუსეთის, ჩეხეთის, ლიგვის, საქართველოს და უკრაინის პრეზიდენტები ესწრებოდნენ. გერმანიას კრაკოვეში ასევე პრეზიდენტი წარმოადგენდა, მაგრამ ამან ვერ გადაფარა ის უკმაყოფილება, რომელიც პოლონელებმა კანცლერის – ანგელა მერკელის ჩაუსვლელობის გამო გამოხატეს.

კრაკოვეში არ ჩასულან – ბარაკ ობამა, ნიკოლა სარკოზი, სილვიო ბერლუსკონი.

Washington Times წერდა, რომ ბარაკ ობამა ლუხ კაჩინსკის დაკრძალვის დღეს გოლფის სათამაშოდ წავიდა. ექს-პრეზიდენტმა ბუშმა ობამას ამ გადაწყვეტილებას „არასწორი სიგნალი“ უწოდა.

ყველაზე კატეგორიული ჩეხეთის პრეზიდენტი ვაცლავ კლაუსი იყო: „მე მესმის, რატომ ვერ ჩამოვიდა კანადის პრემიერ-მინისტრი და ავსტრალიის გენერალ-გუბერნატორი. მაგრამ ვთვლი, რომ არანაირი გამართლება არ აქვთ ევროპულ ლიდერებს, რომლებიც აქ არ არიან. სად იყვნენ ბრიუსელის წარმომადგენლები? ეს მხოლოდ ერთ რამეს ამტკიცებს: საუბრები ევროპულ ერთიანობაზე – ცარიელი სიტყვებია“.

ჩეხური გაზეთი Lidove noviny კი წერდა: „იყვნენ გმირებიც. მედვედევი, კიდევ რუმინეთის პრეზიდენტი, რომელიც პოლონეთამდე, სლოვაკეთის გავლით, მანქანით ჩავიდა. ვაცლავ კლაუსი, რომელიც კრაკოვეში მატარებლით ჩავიდა. დაბოლოს, პოლონელებისთვის დღის გმირად იქცა მიხეილ სააკაშვილი. მან იქირავა ამერიკაში პატარა თვითმფრინავი, ჩავიდა რომში, საიდანაც მისი გაშვება არ სურდათ, ვინ იცის – იქნებ კრემლის ბრძანებით. და იმ დროს, როცა მედვედევმა დატოვა კრაკოვი, სააკაშვილი ვაველში გამოჩნდა. ნამდვილი მეგობრები ყოველთვის პოულობენ გზას, რომ გაჭირვების დროს გვერდში დაგიდგენ“.

მოსკოვში გამგზავრებამდე მედვედევი პოლონეთის პრეზიდენტის მოვალეობის შემსრულებელს ბრონისლავ კომოროვსკის შეხვდა. რუსეთის პრეზიდენტმა კომოროვსკი მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების 65-ე წლისთავისადმი მიძღვნილ ღონისძიებებზე დასასწრებად მოსკოვში დაპატიჟა. სიმბოლურია, რომ ეს მიწვევა სწორედ ლუხ კაჩინსკის დაკრძალვის დღეს მოხდა. თავისი პრეზიდენტობის მანძილზე კაჩინსკი არასდროს ყოფილა მიწვეული მოსკოვში.

სიმბოლურია ისიც, რომ კომოროვსკისთან ძალზე ხანმოკლე შეხვედრისას მედვედევი მას შეჰპირდა, რომ პირად კონტროლზე აიყვანს კაჩინის ტრაგედიის მსხვერპლთა რეაბილიტაციის საკითხს.

1940 წელს დახვერტილი 21 ათასი პოლონელი ოფიცრის საქმის გამოძიება, რომელსაც რუსეთის პროკურატურა აწარმოებდა, 2004 წელს შეწყდა. დაღუპულთა ნათესავების არაერთი მცდელობა, ეს გადაწყვეტილება რუსულ სასამართლოებში გაე-საჩივრებინათ, უშედეგოდ სრულდებოდა. ბოლოს, 2009 წლის იანვარში რუსეთის უზენაესმა სასამართლომ ძიების შეწყვეტის შესახებ გადაწყვეტილება ძალაში დატოვა. ამ საქმეში დაღუპულთა ნათესავებს პირადად პრეზიდენტი კაჩინსკი ეხმარებოდა.

ლუხ კაჩინსკის დაკრძალვამ ბევრ პოლონელს საბჭოთა დრო გაახსენა – როცა ეს ქვეყანა მთელი მსოფლიოს მიერ მიტოვებული იყო. მეორე მხრივ, ბევრი მიიჩნევს, რომ პოლონეთის ისტორიაში ახალი ეტაპი იწყება – პირველ რიგში, ეს რუსეთ-პოლონეთის ურთიერთობების აღდგენას ეხება. პოლონეთი ის ქვეყანაა, რომელიც სხვებზე მეტად იმსახურებს ისტორიულ უსამართლობაზე საუბარს, თუმცა შესაძლოა, სწორედ ახლაა შესაფერისი მომენტი, ეს ქვეყანა მსხვერპლის როლიდან გამოვიდეს.

მეორე საკითხია, რას ელის პოლონეთისგან რუსეთი სმოლენსკის ტრაგედიის დროს გამოჩენილი განსაკუთრებული ყურადღების სანაცვლოდ? აღმოსავლეთ პარტნიორობის შეზღუდვას? როცა გლოვის დღეები გაივლის, ეს ძალიან მალე გამოჩნდება. **■**

პირობითი

ხიზისი ყიზიბი

სისხლიანი გადატრიალებიდან

მესამე კვირის თავზე ყირგიზეთი კვლავ ქუჩიდან იმართება.

თამარ კაკაბაძე

ყირგიზეთში განუკითხაობა ყველა დონეზე გრძელდება.

კურმანბეკ ბაკიევი, რომელმაც ბიშკეკში მომხდარი სისხლიანი გადატრიალების შემდეგ გადადგომის შესახებ განცხადება დაწერა, ახლა ამბობს, რომ არ გადამდგარა და კვლავ ყირგიზეთის პრეზიდენტი.

დევნილი ბაკიევი პრეზიდენტ ლუკაშენკოს პირადი მიწვევით ამჟამად ბელარუსში იმყოფება და მინსკიდან აკეთებს პოლიტიკურ განცხადებებს.

ყირგიზეთის ამჟამინდელი ხელისუფლება, რომელმაც ქვეყნის სადავეები სისხლიანი გადატრიალების შემდეგ ჩაიბარა, ბაკიევის ექსტრადირებას ითხოვს. ბაკიევს, რომელიც ყირგიზეთის პრეზიდენტი 2005 წელს, ე.წ. „ტიტების რევოლუციის“ შედეგად გახდა, ავტორიტარულ, კორუფციულ და კლანურ მმართველობაში ადანაშაულებენ.

არავინ იცის, რამდენ ხანს დარჩება ბაკიევი ბელარუსში. მისმა სტუმრობამ, შესაძლოა, ლუკაშენკოს იმიჯი კიდევ უფრო გააფუჭოს. გარდა ამისა, ლუკაშენკოს ეს გადაწყვეტილება მოსკოვის წინააღმდეგ ნაბიჯად აღიქმება.

ის, რომ რუსეთმა დროებითი მთავრობა გადატრიალებიდან რამდენიმე საათში აღიარა, ხოლო აშშ და ევროკავშირი ამის გაკეთებას ჯერ არ ჩქარობენ, კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რომ კრემლს ყირგიზულ მოვლენებში მნიშვნელოვანი წვლილი მიუძღვის.

მიუხედავად იმისა, რომ ავტორიტარი მმართველი ბაკიევი უკვე აღარ არის ყირგიზეთში, ცენტრალური აზიის ამ ღარიბ ქვეყანაში კვლავ გრძელდება სისხლისმღვრელი შეტაკებები, ანგარიშსწორებები ყოფით თუ პოლიტიკურ დონეზე. ქვეყანაში სრული განუკითხაობა სუფევს. ამკარაა, რომ ბაკიევი ყირგიზეთის ერთ-ერთი და არა ერთადერთი პრობლემა ყოფილა.

გასულ კვირას საინფორმაციო საშუალებები ყირგიზეთიდან ერთმანეთზე უფრო შე-

მამფოთებელ ამბებს გადმოსცემდნენ: „სოფლებში ლენინსკოე და მავეკა ხელკეტებით შეიარაღებულმა ხალხმა 700 ჰექტარი მიწის ფართობის დაკავება სცადა. მილიციამ და ადგილობრივმა მოსახლეობამ მათ წინააღმდეგობა გაუწიეს, რის შემდეგაც ქვებით, ხელკეტებით და არმატურის ნაჭრებით შეიარაღებული განრისხებული ბრბო ბიშკეკის ცენტრისკენ დაიძრა. დაიღუპა 5 ადამიანი“; „აბოზოქრებული ხალხი რუსულენოვან მოსახლეობას უფარდება სახლებში“; „ყირგიზეთის დედაქალაქში ცენტრალური აზიის უმსხვილესი სავაჭრო ბაზრობის „დორდოს“ დარბევა დაიწყო. რამდენიმე ასეულმა ადამიანმა გაარღვია დაცვა და ყველანი ბაზრობის გასაძარცვად და დასარბევად დაიძრნენ“; „ბიშკეკში ადამიანთა ჯგუფმა, რომელთაც თვითნებურად დაიტაცეს მიწის ნაკვეთები, დააკავა და არ უშვებს ბიშკეკის მერის მოვალეობის შემსრულებელს ისა ომურკულოვს. ისინი მისგან მიწის პრობლემის მოგვარებას ითხოვენ“.

მრავალეთნიკურ ფერგანას ველზე, არასტაბილური პოლიტიკური ვითარების ფონზე, ეთნიკური შუღლიც გამწვავდა. უზბეკებს, რომლებიც რეგიონის მოსახლეობის თითქმის ნახევარს შეადგენენ, ქალაქებში ოშში და ჯალალ-აბადში ადგილობრივი მოსახლეობა ავიწროებს.

გასულ სამშაბათს სოფელ მავეკაში ასობით ყირგიზი ანგრევდა კიდევ ერთი ეთნიკური უმცირესობის – მესხების სახლებს. ეს ის ხალხია, რომელიც მე-20 საუკუნის დასაწყისში სტალინმა საქართველოდან ცენტრალურ აზიაში გადასახლა. დარბევას ვერ გადაურჩა ქვეყნის რუსულენოვანი მოსახლეობაც.

ყირგიზეთისთვის ამ რთულ დროს ადა-

მიანებმა გადაწყვიტეს ეთნიკური უმცირესობების შევიწროების გზით საკუთარი სახნავ-სათესი მიწები გაიფართოონ. ასე იყო 5 წლის წინაც, ე.წ. „ტიტების რევოლუციის“ დროს. მაშინ პოლიციამ ძალის გამოყენებით გაიყვანა მაროდორები ბიშკეკის ერთ-ერთი პარკიდან.

თუმცა, ამჯერად ხელისუფლება უფრო ფრთხილად მოქმედებს. ივლისში ახალი კონსტიტუციის მისაღებად ემზადებან. შემდეგ დაინიშნება არჩევნები და ხელისუფლებას არ უნდა, რომ ხალხი არჩევნებამდე გაანაწყინოს.

ყირგიზეთის ახალი ლიდერი, პრემიერ-მინისტრი როზა ოტუნბაევა ამბობს, რომ ყირგიზეთისგან საპარლამენტო რესპუბლიკას შექმნის და დემოკრატიულ არჩევნებს ჩაატარებს. თუმცა, ეყოფა კი მას ავტორიტეტი, რომ გამძვინვარებული ხალხი დაამშვიდოს და სამოქალაქო ომი, რომლის საფრთხე დღესაც რეალურია, თავიდან აიცილოს? ამ მოვლენების დასაწყისიდანვე ხალხმა აიღო სიტუაციაზე კონტროლი და ქუჩა თავად ჰკარნახობდა პოლიტიკოსებს თამაშის წესებს. ოტუნბაევამ ჯერ ვერ შეძლო ამ რეალობის შეცვლა.

ბიშკეკიდან გავრცელებულ ინფორმაციებზე დაყრდნობით, ადვილად შეიძლება იმ სურათის წარმოდგენა, რა შეიძლება მოხდეს თუ ხელისუფლება მომავალშიც თვითღინებაზე მიუშვებს მოვლენებს.

ამასთან, გასული კვირა ახალ ხელისუფლებასთან ურთიერთობების გარკვევის შესაფერის დროდ მიიჩნიეს ბიშკეკელმა მილიციელებმა და მიტინგი მოაწყვეს, სადაც ხელფასების მომატებას ითხოვდნენ, წინააღმდეგ შემთხვევაში – გაფიცვით იმუქრებოდნენ. ამ ეტაპზე სამართალდამცავი ორგანი-

ების ბუნტის თავიდან აცილება მოხერხდა, თუმცა – ალბათ მხოლოდ დროებით. მილიციის მთავარი მოთხოვნა, რომელსაც ის ჯერ კიდევ ბაკიევის წინაშე აყენებდა, არავის გაუთუვალისწინებია. ფული არც დროებით მთავრობას აქვს.

მიუხედავად ამისა, ყირგიზეთის ახალი პრემიერ-მინისტრი როზა ოტუნბაევა ამბობს, რომ სიტუაცია კონტროლს ექვემდებარება და არეულობაში ბაკიევის გარემოცვას ადანაშაულებს.

ყირგიზეთის მოვლენებს ყურადღებით ადევნებენ თვალს მოსკოვიდან და ვაშინგტონიდანაც.

კრემლი, რომელიც ყველანაირად ებრძვის პროდემოკრატიულ მოძრაობებსა და რევოლუციებს პოსტსაბჭოთა სივრცეში, ამჯერად ყირგიზეთში ავტორიტარული რეჟიმის წინააღმდეგ ხალხის ბრძოლის მთავარ მხარდამჭერად და მფარველად მოგვევლინა. რუსეთი შეეცადა, გაემორბინა ის ტაქტიკა, რომელსაც აშშ იყენებს იმ ქვეყნებში, სადაც დემოკრატიის გავრცელება სურს. თუმცა, რუსული რევოლუცია „ხავერდოვანი“ ვერ გამოდგა.

როგორ განვითარდება მოვლენები ყირგიზეთში, ამას დიდი მნიშვნელობა აქვს ვაშინგტონისთვისაც. მართალია, ყირგიზეთის მთავრობა არწმუნებს თეთრ სახლს, რომ მანასში განთავსებულ ამერიკულ ავიაბაზას არაფერი ემუქრება და იჯარის თაობაზე შეთანხმება კვლავ ძალაში დარჩება, მაგრამ ვაშინგტონს ამის არავითარი გარანტია არ აქვს. არავინ იცის, რა გუნებაზე იქნება რუსეთის მიერ უკვე აღიარებული ყირგიზეთის ახალი მთავრობა ივლისში, როცა ამერიკული ბაზისთვის იჯარის ვადის გაგრძელების დრო დადგება.

„საითაც წავა ყირგიზეთი, ისეთი იქნება ამერიკის პოზიცია პოსტსაბჭოთა სივრცეში. „ტიტების რევოლუციიდან“ გასული 5 წლის განმავლობაში ფორტუნამ ზურგი აქცია აშშ-ს. ეკონომიკური და პოლიტიკური მანიპულაციების წყალობით, მოსკოვმა ნელ-ნელა, მაგრამ დამაჯერებლად შეცვალა სტატუს-კო რეგიონში თავის სასარგებლოდ. ყირგიზეთის გადატრიალება – ეს მხოლოდ მორიგი კომპონენტია რუსულ-ამერიკული შეჯიბრებისა ამ ენერგომატარებლებით მდიდარ და სტრატეგიულად მნიშვნელოვან რეგიონში, რომელიც ახლო აღმოსავლეთის, ევროპისა და აზიის გზაგასაყარზე მდებარეობს“, – მიიჩნევს ამერიკელი ექსპერტი ილან ბერმანი, საგარეო პოლიტიკის ამერიკული საბჭოს ვიცე-პრეზიდენტი. **▲**

მასობრივი არეულობები გრძელდება, ყირგიზეთი, ბიშკეკი, აპრილი 2010

საზოგადოება

ახრეჰანის ბაიეშა

სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფ მოსახლეობას სამი წლის განმავლობაში სადაზღვევო კომპანიის არჩევის უფლება აღარ ექნება.

ნინო გოგუა

სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი ოჯახების რაოდენობით ქვემო ქართლი რეგიონი მეოთხე რეგიონია. აქ ამ კატეგორიის 20,372 ოჯახი და 65,201 ადამიანი ცხოვრობს. სოფელ ნორიოს მაცხოვრებელი 60 წლის ნაზი კანდელაკი ერთ-ერთი მათგანია. აგურით აშენებულ ძველ სახლში ახლა მარტო ცხოვრობს. ჯანმრთელობის დაზღვევას მისთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობა აქვს.

შარშან ზამთარში, როცა ავად გახდა, სოფლის ექიმმა გამოკვლევისთვის საცხოვრებელი ადგილისგან მოშორებით, მისი სადაზღვევო კომპანიის კუთვნილ საავადმყოფოში გააგზავნა. ჯანმრთელობის მძიმე მდგომარეობის მიუხედავად, ნავიდა თბილისში. საავადმყოფოში მისულს ფილტვებში წყალი აღმოუჩინეს. სადაზღვევო ვაუჩერის შესაბამისად, უფასოდ უმკურნალეს, თუმცა, როგორც ამბობს, მაინც გაანგაღეს და როცა უკან, ნორიოში დაბრუნდა, მუნიციპალიტეტში სადაზღვევო კომპანიის შეცვლის განცხადება დატოვა.

2011 წლიდან ქალბატონ ნაზის და მარნეულის მთელ მოსახლეობას გარდაბანში 25-სანოლიანი ახალაშენებული საავადმყოფო მოემსახურება. სანაცვლოდ, 3 წლის განმავლობაში სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფ მოსახლეობას არ ექნება უფლება, სასურველი სადაზღვევო კომპანია აირჩიოს. ვინ სად უნდა დაეზღვიოს, სახელმწიფომ მოქალაქეების მაგივრად უკვე გადაწყვიტა.

მთავრობის დადგენილებით, თითო რეგიონში მხოლოდ ერთი სადაზღვევო კომპანია იმუშავებს, რომელიც, პარალელურად, „100 ახალი საავადმყოფოს“ ფარგლებში, რეგიონში ახალ ამბულატორიებსაც ააშენებს.

გამარჯვებული კომპანიების გამოსავლენად, დადგენილების მიხედვით, 6 აპრილს დანიშნულ კონკურსში უპირატესობა მიენიჭებოდა იმ კომპანიებს, ვინც უფრო ნაკლებ პრემიუმს მოითხოვდა სახელმწიფოსგან – ანუ ფულს, რომელსაც სახელმწიფო თითოეულ დაზღვეულში უხდის სადაზღვევო კომპანიას.

აქამდე, თითო დაზღვევის პაკეტის საფასურად, ბიუჯეტიდან 15 ლარი იყო განსაზღვრული. სწორედ ეს თანხა დაასახელეს კონკურსში მონაწილე კომპანიებმა სანყის ფასად. 7-საათიანი ვაჭრობის შემდეგ კომპანიების ნაწილმა 1-1,5 ლარით გააიფა მომსახურება, მხარეები შეთანხმდნენ და კომისია დაიშალა.

მეორე დღეს მოულოდნელად გაიგეს, რომ ჩატარებული კონკურსის შედეგები გაუქმდა: „იყო საფუძვლიანი ეჭვი, რომ ზეპირი ვაჭრობის მონაწილე პრეტენდენტებს შორის არსებობდა წინასწარი შეთანხმება ფასთან დაკავშირებით“, – აცხადებს ჯანდაცვის სამინისტროს სოციალური მომსახურების სააგენტოს მედიასთან ურთიერთობის სამსახურის უფროსი ეკა ალავიძე, თუმცა რა კონკრეტულ გარემოებებს ემყარებოდა ეს ეჭვი, არ აკონკრეტებს.

„ფასზე არანაირი გარიგება არ ყოფილა!“ – ამბობს სადაზღვევო ასოციაციის პრეზიდენტი დევი ხეჩინაშვილი, – უბრალოდ, არ აწყობდათ ის ფასი, რომელიც სადაზღვევო კომპანიებმა წარუდგინეს“.

ამიტომ 20 აპრილს, მეორედ გამართულ ტენდერზე სახელმწიფომ სადაზღვევო კომპანიებს შორის კონკურენციისგან დამოუკიდებლად, თავად განსაზღვრა ვაუჩერის ღირებულების მაქსიმალური ფასი – 12 ლარი. ამით 808,874 მოქალაქის ჯანმრთელობის დაზღვევისთვის

ბიუჯეტიდან გამოსაყოფი თანხა და, შესაბამისად, კერძო სექტორის შემოსავალი 12 მილიონიდან 9 მილიონამდე შემცირდა. ამ დასკვნის საფუძველს სუბსიდიების სააგენტოს ვებგვერდზე გამოქვეყნებული სტატისტიკური მონაცემები იძლევა.

თუ პირველი კონკურსის ჩაშლის შემდეგ სადაზღვევოები ფასის 14 ლარზე ქვემოთ დანევას წარმოუდგენლად მიიჩნევდნენ, 20 აპრილს მეორედ გამართულ კონკურსზე კომპანიები 10, 11, 12 ლარზეც დათანხმდნენ. ამასთან, აიღეს ვალდებულება, რომ 2 წლის ვადაში დამოუკიდებლად დაასრულებენ საავადმყოფოს.

„თუ უარს ვიტყვით ტენდერში მონაწილეობაზე, გამოდის, რომ სამი წლით საერთოდ თამაშგარე მდგომარეობაში დავრჩებოდით. ეს სოციალური პროექტია და დიდ ფინანსურ მოგებას არც ველოთ. მხოლოდ გრძელვადიან პერსპექტივაში შეიძლება ჰქონდეს სადაზღვევებისთვის ეფექტი. ამ ფასზე დათანხმება მთლიანად რეგიონების დაკარგვას ჯობდა“, – აცხა-

დებს სადაზღვევო კომპანია „იმედი ელ“ ის წარმომადგენელი ნიკა ჩიხლაძე.

ჯანდაცვის ექსპერტ ვახტანგ მეგრელიშვილის განცხადებით, სადაზღვევოები 10-12 ლარზე ნაკლებ ფასზეც დათანხმდებოდნენ, რადგან, რეალურად, კერძო კომპანიები სახელმწიფო ბიუჯეტის ფულით არსებობს და „იოლი ფულის“ წყაროს არ მოსცილდებიან. „ფაქტობრივად, სახელმწიფო სუბსიდირებით კომპანიები „შესვებს ნემსზე“ და „შემჯდარ ხალხს“ რა პირობასაც წაუყენებენ, ყველაფერზე თანახმა იქნებიან. კერძო კომპანიებისთვის სახელმწიფო პროგრამები უფრო მნიშვნელოვანი გახდა, ვიდრე ინდივიდუალურ დაზღვევაზე მუშაობა, რასაც მეტი შრომა სჭირდება. ამიტომ დაემორჩილებიან სახელმწიფოს მხრიდან ყველა მანიპულაციას. ეს სადაზღვევო კომპანიები ისევე ცხვრებივით არიან მიბმულები მთავრობას, როგორც რეგიონების მიხედვით მათ მიაბარეს მოქალაქეები“, – აცხადებს მეგრელიშვილი.

■ „მთავრობისთვის პრიორიტეტული მხოლოდ ახალი, მზონავი საავადმყოფოების აშენებაა. ამისთვის იყენებს კერძო სექტორს, რომელიც ფინანსურად მხოლოდ მასზეა დამოკიდებული“, – ამბობს ვახტანგ მეგრელიშვილი.

როცა 2010 წლის თებერვალში მთავრობამ სადაზღვევო კომპანიებს „100 ახალი საავადმყოფოს“ პროექტში მონაწილეობისკენ მოუწოდა, ჯანდაცვის სამინისტროს განმარტებით, ეს ნებაყოფლობით უნდა ყოფილიყო. კომპანიებს კონკრეტული პროექტების მოსამზადებლად 3-თვიანი ვადა მისცეს, მაგრამ ამ პერიოდის გასვლის შემდეგ სადაზღვევოებისთვის არჩევანის შესაძლებლობა მხოლოდ სიმბოლური აღმოჩნდა – მთავრობამ დაზღვევისა და საავადმყოფოების კომპონენტი კონკურსზე ერთ ლოტში გააერთიანა. თუ რომელიმე სადაზღვევო კომპანია საავადმყოფოს აშენებას არ მოინდომებდა, მაშინ საქართველოს რეგიონებში სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობის დაზღვევაზე მთლიანად უნდა ეთქვა უარი.

სადაზღვევო ასოციაციის მონაცემებით, ფინანსური რესურსი, რასაც სახელმწიფო პროგრამებით კომპანიები იღებენ, მათი წლიური შემოსავლის – 40-60, ზოგან 80%-ს შეადგენს. შედეგად, ბოლო ერთი წლის

განმავლობაში სადაზღვევო კომპანიებს 50-40%-იანი მოგება ჰქონდათ.

ამ მაჩვენებელმა შემცირება მას შემდეგ დაიწყო, რაც 2009 წლის იანვარში სადაზღვევო პაკეტში წამლების კომპონენტი გაჩნდა. მოგვიანებით, სადაზღვევოებს საავადმყოფოების აშენების ვალდებულება დაეკისრათ, რაც მათ ხარჯებს ზრდის. 20 აპრილს ჩატარებული კონკურსის შემდეგ ვაუჩერის ღირებულებამაც მნიშვნელოვნად დაიკლო. „15 ლარი, რაც აქამდე ღირდა ვაუჩერი, ბევრია. ამ კვლევაზე სამინისტროს აქტუართა ჯგუფი მუშაობდა. დღევანდელი 11-12 ლარიც, არა მგონია, საკმარისი აღმოჩნდეს. დარწმუნებული ვარ, მომავალ წელს ეს მაჩვენებელი გადაიხედება და გაიზრდება“.

ვახტანგ მეგრელიშვილის აზრით, რაც უფრო შემცირდება კომპანიების მოგება, მით უფრო იზრდება ალბათობა, რომ სადაზღვევოები მოსახლეობისთვის ხარისხიანი სერვისის შეთავაზებას ვერ

შეძლებენ: „რეგიონის ჩვეულებრივი მოსახლისთვის გაძვირდება ახალაშენებულ საავადმყოფოში მკურნალობა. კონკურენციის არარსებობის გამო, ფასიც არ დაიწვეს. შედეგად, ისე არავინ არ იზარალებს, როგორც მომხმარებელი“.

სადაზღვევო კომპანიებს დანაკარგს შეუმცირებს ის გარემოება, რომ ჯანმრთელობის ვაუჩერები სამწლიანი გახდა. ეს ყოველ წელს ბენეფიციარების მოსაზიდად მარკეტინგის ხარჯებისგან ათავისუფლებს კომპანიებს. რამდენად იქნება ასეთი შედეგით კონკურსით აღებული ვალდებულებების შესასრულებლად საკმარისი, სადაზღვევოებმა ზუსტად ჯერ არ იციან.

„ჯი პი აი ჰოლდინგის“ საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახურის უფროსი თინა სტამბოლიშვილი ამბობს, რომ მისი კომპანია დაახლოებით 15 მილიონი ლარის ინვესტირებას გეგმავს 16 რაიონში. მიუხედავად იმისა, რომ ამ შედეგით იგი დომინანტ სადაზღვევო კომპანიებს შორისაა,

ბენეფიციარის არჩევანის თავისუფლების შეზღუდვას უარყოფითად აფასებს: „კონკურენციის პირობებში სადაზღვევოებს მეტი სტიმული ჰქონდათ ეწარმოებინათ აქტიური კამპანიები და კლიენტებისთვის დამატებით შეეთავაზებინათ სამედიცინო სერვისები. თუმცა, ჩვენი მოსახლეობა ვერ ერკვევა დაზღვევის საკითხებში“, – აცხადებს თინა სტამბოლიშვილი.

„მთავრობისთვის პრიორიტეტული მხოლოდ ახალი, მზონავი საავადმყოფოების აშენებაა, იმიტომ, რომ „100 ახალი საავადმყოფოს“ პროექტი პოლიტიზირებულია და უნდა დასრულდეს. ამისთვის იყენებს კერძო სექტორს, რომელიც ფინანსურად მხოლოდ მასზეა დამოკიდებული“, – ამბობს ვახტანგ მეგრელიშვილი.

ჯანდაცვის ექსპერტის გიორგი ხეჩინაშვილის განცხადებით, ბენეფიციარების პასიურობა გარემო ფაქტორებთანაც იყო დაკავშირებული: „სადაზღვევოები რეგიონებში პოლიკლინიკების ექიმებს, ფოსტალიონებს, სკოლის დირექტორებს ურიგდებოდნენ. ასეთი ადამიანები ბენეფიციარს დაუკითხავად არეგისტრირებდნენ რომელიმე სადაზღვევო კომპანიაში, ან სარეკლამო აგენტებისგან გადამირებაზე მუშაობდნენ“.

რამდენიმე თვის წინ გარდაბნის რაიონის მუნიციპალიტეტის წვერი შორენა განჯიაშვილი სწორედ სადაზღვევო კომპანიებთან თანამშრომლობის საბაბით გაათავისუფლეს. როგორც „ლიბერალს“ განუმარტეს: „შორენა სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობისთვის ვაუჩერების დარიგების პროცესში უცნობ პირებთან ერთად იყო ჩაბმული“, – აცხადებენ გარდაბნის მუნიციპალიტეტში.

2010 წლის 10 აპრილის ბრძანებულებით, სადაზღვევო კომპანიების მონაწილეობით, საქართველოს 46 რეგიონში ახალი, მაღალკვალიფიციური და ხელმისაწვდომი საავადმყოფოები უნდა შეიქმნას. ამისთვის სადაზღვევო კომპანიებს 2 წლის ვადა აქვთ მიცემული. რამდენად შეძლებენ ფინანსური და საკადრო რესურსის მოზიდვას, მნიშვნელოვანია არა მარტო კომპანიებისთვის, არამედ – სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მილიონამდე მოქალაქისთვის. არჩევანის გარეშე, ისინი იღბლის იმედად რჩებიან. თუ არ გაუმართლებთ და რეგიონში გამარჯვებული კომპანია მათთვის მომსახურებას ვერ უზრუნველყოფს, სამი წლის განმავლობაში ველარაფერს შეცვლიან. ■

ახალი მედია და პოლიტიკა

ბლოგები პოლიტიკოსები

ინტერნეტი ქართველ პოლიტიკოსებს უფრო მეტ შესაძლებლობებს სთავაზობს, ვიდრე მათ წარმოუდგენიათ.

ანიტა თვაური

„ჩვენ უფრო მეტნი ვართ, ვიდრე დუმაში დეპუტატებიო, – მომწერა ერთ-ერთმა მომხმარებელმა ჩემს ბლოგზე და ვერც შევედავები. დუმაში 450 დეპუტატია, ჩემი ბლოგის მომხმარებელთა რიცხვმა კი ოცი ათასს გადააჭარბა“, – ამ სიტყვებს რუსეთის პრეზიდენტი, დიმიტრი მედვედევი თავის ვიდეობლოგის გახსნიდან ერთი წლის თავზე ამბობს და რეგულარულად ეცნობა ინტერნეტ-მომხმარებლების კომენტარებს, რომელთა რიცხვიც თითო გამოქვეყნებულ ვიდეოზე ზოგჯერ ხუთასსაც კი აღწევს.

რუსეთის პრეზიდენტი ვირტუალურ სივრცეში პირველად 2008 წლის 7 ოქტომბერს გამოჩნდა და კრემლის ოფიციალურ ვებგვერდს პირადი ვიდეობლოგი დაუმატა. უკვე ერთი წლის თავზე თავის ერთ-ერთ ვიდეოში მან ბლოგინგის საჭიროება ასე ახსნა: „კვლევებმა აჩვენეს, რომ, გასულ წელთან შედარებით, ბლოგერთა რაოდენობა რუსეთში გაორმაგდა და 7,4 მილიონს მიაღწია“. საკუთარი ვიდეობლოგის დარეგისტრირების შედეგად კი რუსეთის პრეზიდენტი თავისი ქვეყნის სწორედ 7.4 მილიონი მოქალაქის „ენაზე ალაპარაკდა“.

ბლოგინგი, ვებგვერდზე კომენტარების განყოფილება და ფორუმი – ეს ის ვებ-კომპონენტებია, რაც დღეს ნებისმიერ მთავრობას ამომრჩეველთან უშუალო ურთიერთობის საშუალებას აძლევს. მედვედევი ახალ მედიას უშუალო და ახალგაზრდა პრეზიდენტის იმიჯის შესაქმნელად იყენებს. 2010 წლის 2 თებერვალს დადებულ ვიდეობლოგში ის ჰყვება, თუ როგორ იყო გატაცებული ფოტოგრაფიით ჯერ კიდევ პიონერობისას. „ფოტოგრაფიის მთავარ არსს მე ვხედავ იმაში, რომ მას შეუძლია, დაიჭიროს წამი და მისი განუმეორებლობის სევდიანი განცდა მოგგვაროს“, – მაღალფარდოვნად წერს ბლოგერი პრეზიდენტი.

„რადგან წინასწარჩვენი კამპანია დაიწყო, ბლოგებს დროებით ვერ დავწერ. დიდი მადლობა თქვენი კომენტარებისთვის

და ვიდეოებზე, რომ მალე კვლავ განვაგრძობთ საუბარს“, – წერს ბრიტანეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი, დევიდ მილიბენდი 6 აპრილს ბრიტანეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ბლოგის განყოფილებაში, რომელსაც 37 ბლოგერი ჰყავს, მათ შორის – ელჩები, საერთაშორისო მისიების წარმომადგენლები და სხვა უწყებების მინისტრებიც კი. ბრიტანეთის საგარეო საქმეთა სამინისტრო დარეგისტრირებულია სოციალურ ქსელ Twitter-ზე, youtube-სა და Flickr-ზე და გამომხაურებებს მოქალაქეებისგან ამ ქსელების საშუალებითაც იღებს. მათ ოფიციალურ ვებგვერდზე კი წერია: „გვინდა, რომ ჩვენი ბლოგები იყოს პირადული, ანმყო დროში, გვსურს, ვწეროთ ისე, რომ გავითვალისწინოთ ბლოგის გამომხაურებები, შინაარსი კი მივაბათ ჩვენს საქმიანობას“.

სოციალური მედიის ბლოგის socialnoms-ის 6 თვის წინანდელ მონაცემებზე დაყრდნობით, მსოფლიოში ორასი მილიონი ბლოგერია. ქართველი პოლიტიკოსი კი ამ ბლოგერებში – არც ერთი.

საქართველოში დარეგისტრირებული 600 ბლოგიდან სახელმწიფო სტრუქტურას ერთადერთი ეკუთვნის. ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს, კავშირგაბმულობისა და საინფორმაციო ტექნოლოგიების დეპარტამენტმა ვებგვერდს ბლოგი დაახლოებით ერთი თვის წინ დაურთო. ერთ-ერთი ბოლო „პოსტი“ ეხებოდა 15 აპრილს ეკონომიკური განვითარების მინისტრის შეხვედრას ქართველ ბლოგერებთან. სამინისტრომ იმ დღეს ერთად შეკრიბა ყველა აქტიური ქართველი ბლოგერი, რათა ემსჯელათ, როგორ შეიძლება განვითარდეს ქართული ბლოგოსფერო. საინფორმაციო ტექნოლოგიების დეპარტამენტის უფროსის ირაკლი ქაშიბაძის აზრით, სოციალური ქსელებისა და ახალი მედიის ათვისება გარდაუვალი პროცესია.

თუმცა, „გარდაუვალ პროცესში“ ჩართვას აგვიანებს მმართველი პოლიტიკუ-

რი პარტია. „ნაციონალური მოძრაობის“ ოფიციალური ვებგვერდი, დანარჩენი პარტიების ვებგვერდების მსგავსად, ახალი ამბების მონიტორინგ ბიულეტენს უფრო ჰგავს და არა ვირტუალურ ინტერაქციულ პლატფორმას ამომრჩეველთან კავშირის დასამყარებლად. მაგალითად, 6 დღის წინ გამოქვეყნებული ბოლო ახალი ამბავი ვებგვერდზე წარმოადგენს ოფიციალურ სამძიმრის წერილს პოლონელი ხალხის მიმართ. არადა, პარტიის ლიდერს, პრეზიდენტ სააკაშვილს შეეძლო თავის ბლოგზე პირადი და უშუალო განცდები გაეზიარებინა მკითხველებისთვის, თავისი მეგობრის ლეს კაჩინსკის შესახებ.

პრეზიდენტის პრესსპიკერის მანანა მანჯგალაძის თქმით, მიხეილ სააკაშვილს მოსწონს ახალ მედიაზე საუბარი. ამას პრეზიდენტი საჯარო გამოსვლებშიც ხშირად აღნიშნავს ხოლმე. თუმცა, მისი ვებგვერდი ნოვაციებისგან აბსოლუტურად დაცილია, სტანდარტული რუბრიკები მის ვებგვერდზე: პრეს-რელიზები, ბრიფინგები, გამოსვლები, ვიზიტები, ინიციატივები და წლიური ანგარიში – მოქალაქეებთან ონლაინ ინტერაქციისთვის შანსს არ ტოვებს.

„სამწუხაროდ, დროის სიმცირის გამო, ნაკლებად მოვახერხებ ბლოგის წერას, თუმცა ვფიქრობ, რომ სამომავლოდ ეს შეიძლება ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო საშუალება იყოს პოზიციის დაფიქსირებისთვის“, – ამბობს „ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენელი პავლე კუბლაშვილი, რომელსაც თავისი გვერდი აქვს სოციალურ ქსელ facebook-ზე.

ინტერნეტზე ხელი საქართველოში დღეს მილიონამდე მოქალაქეს მიუწვდება. პოლიტიკოსებს ურჩევნიათ, ტელევიზორებისთვის „იმუშაონ“, მოსახლეობასთან კი, ვირტუალურის ნაცვლად, პირდაპირი კავშირი დაამყარონ – სადარბაზოებთან, სკვერებსა თუ ჭადრაკისა და სპორტის სასახლეში დაგვემილი შეხვედრებით, რომლებიც ტელევიზორშიც აუცილებლად მოხვდება.

„რაც შეიძლება მეტი დრო უნდა დავუთმო ხალხთან შეხვედრას ქუჩაში. იმიტომ, რომ სწორედ ამ კუთხით ვარ მასასთან და იმ ადამიანებთან შეხებაში, ვისაც არ აქვს შესაძლებლობა ამ მედიის საშუალებით გვეკონტაქტოს“, – ამბობს ირაკლი ალასანია, რომელმაც საკუთარი პროფილი იუთუბზე ერთი თვის წინ შექმნა და ამ მცირე

ხნის მანძილზე 34 ვიდეოს ატვირთვა მოახერხა.

თუმცა, თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ხუთი წლის წინათ, ინფორმაციას ინტერნეტით თბილისელების მხოლოდ 2-3 პროცენტი იღებდა, გამოდის, ახალი მედიის მომხმარებელთა რიცხვი წლიდან წლამდე ჩვენთან მაინც იზრდება. ქართველი პოლიტიკოსების უმრავლესობა ხვდება, რომ ეს ამომრჩეველთან ურთიერთობის მოხერხებელი საშუალებაა, თუმცა ჩანს, რომ ბლოგის შექმნა იმაზე უფრო რთული ჰგონიათ, ვიდრე ეს სინამდვილეშია.

„დევიდ მილიბენდი ინგლისში გაიზარდა, ჩვენი პოლიტიკოსების უმრავლესობა კი – საბჭოთა სკოლებში, ამიტომ ძალით ვერავის დასვამ და ბლოგებს ვერ დაანერჩნებ.

როდესაც მოვა ახალი თაობა, ის დაწერს ბლოგებს“, – ამბობს კონსერვატიული პარტიის ერთ-ერთი ლიდერი კახა კუკავა.

385 კომენტარი – ეს ჯერჯერობით ქართული პოლიტიკური ვებსივრცის ერთგვარი რეკორდია. რესპუბლიკური პარტიის ვებგვერდი ყველაზე ინტერაქტიულიც ჩანს. ამომრჩეველს აქ ფორუმში მონაწილეობის მიღებაც შეუძლია, კითხვა-პასუხის განყოფილებაში ცალკეული კითხვების დასმა და, რაც მთავარია, პარტიის წევრების ბლოგების წაკითხვაც. ბლოგის განყოფილება დამუშავების პროცესშია და ნაკლიც ბევრი აქვს – ტექსტების უმრავლესობა, ბლოგის ნაცვლად, სამეცნიერო ლიტერატურას უფრო ჰგავს.

რესპუბლიკური პარტიის წარმომადგენელი დავით ზურაბიშვილი ამბობს, რომ ახალი მედიის ათვისებაში ინოვაციური სახელმწიფო იყო. „არაპირდაპირი გზებით, მაგრამ მაგალითად თავისუფლების ინსტიტუტის წარმომადგენელთა მეშვეობით ისინი წინ წამოსწევდნენ ისეთ საკითხებს, რომლებიც სჭირდებოდათ“, – ამბობს დავით ზურაბიშვილი.

პოლიტიკურმა გაერთიანებამ „ეროვნულმა ფორუმმა“ ვებგვერდი, დაახლოებით ორი თვეა, რაც აამუშავა. ამ ხნის მანძილზე ავტორებმა აღმოაჩინეს, რომ ვებგვერდის მომხმარებელთა დიდი ნაწილი გვერდზე ფეისბუქიდან გადადიოდა. სწორედ ამიტომ პარტიაში გადაწყვიტეს, რომ საკუთარი გვერდი ფეისბუქზეც შეექმნათ. ფეისბუქის სივრცე ათვისა თითქმის ყველა პარტიამ. ქრისტიან-დემოკრატების, ალიანსი საქართველოსთვის, რესპუბლიკელებისა და „ნაციონალური მოძრაობის“ ჯგუფები ფეისბუქში აერთიანებენ თავიანთ კანდიდატებს ადგილობრივი არჩევნებისთვის.

ლეიბორისტული პარტიის პრესსამსახურის ცნობით, შალვა ნათელაშვილი „არ თვლის ამ საკითხს იმდენად მნიშვნელოვნად, რომ კომენტარი გააკეთოს“. საკუთარი მოსაზრებების გასაფრცვლებლად ის ვებგვერდისა და ტელევიზიების არსებობას საკმარისად მიიჩნევს. ვებგვერდზე მწირი მასალაა, თუმცა გაცილებით უფრო ინტერაქტიულია, ვიდრე სხვა პოლიტიკური პარტიების ვებგვერდები. ერთ-ერთმა მომხმარებელმა ლეიბორისტების ვებგვერდზე ასეთ კომენტარსაც კი დატოვა: „ეს საიტი მართლა მისახედა. შთაბეჭდილებას შლის უფრო, ვიდრე ახდენს. ზოგს დაეხადება ლოგიკური აზრი: თავისი თავისთვის ვერ მოუვლიათ და ჩვენ როგორ მოგვხედავენო? ძალიან გთხოვთ, დაგვანახეთ „გული“, უგულოდ გაკეთებული ამ სამყაროში არაფერი ვარგა“.

ვებგვერდი „ობამა ამერიკისთვის“ – ამერიკის ბოლო პრეზიდენტის ისტორიული საარჩევნო კამპანიის შეუცვლელი ნაწილი გახდა. ამ საიტის მეშვეობით ობამა ყველგან იყო. facebook, myspace, youtube, twitter, Flickr და სხვა ქსელებში მილიონამდე მოხალისე დღე და ღამე პასუხობდა მისთვის დასმულ კითხვებს. პოლიტიკოსებს შორის ბარაკ ობამამ ყველაზე მოხერხებულად გამოიყენა ახალი მედია თავისი მიზნების მისაღწევად. [1]

SOCIALNOMICS-ის 6 თვის წინანდელი მონაცემები:

- ▶ სოციალურმა მედიამ პოპულარობით პორნო გვერდებს გადაუსწრო.
- ▶ ამერიკის შეერთებულ შტატებში გასულ წელს ყოველი 8 წყვილიდან ერთმა სოციალურ ქსელში გაიცნო ერთმანეთი.
- ▶ 50 მილიონი მომხმარებლის შესაკრებად რადიოს 38 წელი დასჭირდა, ტელევიზიას – 13, ინტერნეტს – 4, აიპოდს – 3 წელი. 9 თვეზე ნაკლებ დროში ფეისბუქზე დარეგისტრირდა 100 მილიონი მომხმარებელი.
- ▶ ფეისბუქი რომ სახელმწიფო ყოფილიყო, სიდიდით მსოფლიოში მეოთხე ადგილზე იქნებოდა, ჩინეთის, ინდოეთისა და აშშ-ს შემდეგ.
- ▶ ფეისბუქში ყველაზე სწრაფად მზარდი სემანტი 55-65 წლის ქალებია.
- ▶ იუთუბი არის სიდიდით მეორე საძიებო სისტემა მსოფლიოში, მასში ატვირთულია 100,000,000 ვიდეო.
- ▶ ვიკიპედიაზე 13 მილიონზე მეტი სტატია დევს.
- ▶ 200, 000, 000 ბლოგი არსებობს და მათი 54 % „პოსტავს“ ან „თვითავს“ ყოველდღიურად.
- ▶ მსოფლიოს 20 უდიდესი ბრენდის საძიებო სისტემიდან 25 % მომხმარებელთა „პოსტებს“ შეადგენს. მომხმარებელთა 78 %-ს პოსტების სჯერა, 14 %-ს კი – რეკლამის.

დედამიწის დღის მე-40 წლისთავის ბაჟი

დღეს ჩვენს პლანეტას საერთაშორისო პასუხისმგებლობა და თავდადებული სამსახური სჭირდება.

ჯონ ბასი, აშშ-ს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში

დედამიწის დღე პირველად 1970 წელს ამერიკის შეერთებულ შტატებში აღნიშნეს. მაშინ, გარემოს და ბინძურებისა და განადგურების გამო პროტესტი დაახლოებით 20-მა მილიონმა ამერიკელმა გამოხატა. იმ ღონისძიებამ საფუძველი ჩაუყარა მოძრაობას გარემოს დასაცავად. ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობამ 1970-იანი წლების მიწურულს გარემოს დაცვის სააგენტო ჩამოაყალიბა და ახალი კანონმდებლობა მიიღო: 1970 წელს – კანონი სუფთა ჰაერის შესახებ, ხოლო 1972 წელს – კანონი სუფთა წყლის შესახებ.

პრეზიდენტი ობამას ხელმძღვანელობით, აშშ-მ მომწამვლელი გამონახოლქვის შესამცირებლად ბევრად მეტი რამ გააკეთა, ვიდრე ოდესმე. პრეზიდენტი ობამას ადმინისტრაციამ შეიმუშავა ახალი საშინაო პოლიტიკა, რომელიც ითვალისწინებს სუფთა ენერჯის განვითარებას და ხელს უწყობს უსაფრთხო კლიმატს. პრეზიდენტი ობამა აქტიურად ჩაერთო მოლაპარაკებებში კლიმატის ცვლილების პრობლემასთან დაკავშირებით. გასული წლის დეკემბერში, კოპენჰაგენის სამიტზე მსოფლიოს ლიდერებმა ხელი მოაწერეს ე.წ. „კოპენჰაგენის შეთანხმებას“, რომელიც უმსხვილესი ეკონომიკის ქვეყნებისაგან ითხოვს ზომების მიღებას, რათა შემცირდეს კლიმატური ცვლილებები. „კოპენჰაგენის შეთანხმება“ გულისხმობს გლობალურ ძალისხმევას სახსრების მობილიზებისთვის, რათა ღარიბ ქვეყნებს კლიმატურ ცვლილებებთან ადაპტაციაში დაეხმაროს.

აშშ ისწრაფვის, გააუმჯობესოს სუფთა წყლის ხელმისაწვდომობა.

2005 წელს ამერიკის კონგრესმა გამოსცა „პოლ საიმონის აქტი – წყალი ღარიბებისათვის“, რომელიც განვითარებადი ქვეყნებისთვის უსაფრთხო წყლისა და უკეთესი სანიტარული პირობების ხელშეწყობას ითვალისწინებს. ამ ამოცანის გადაჭრა ამერიკის საგარეო დახმარების პროგრამების ერთ-ერთი უმთავრესი ამოცანაა. მსოფლიო წყლის დღეს, ზუსტად ერთი თვის წინ სახელმწიფო მდივანმა, კლინტონმა განაცხადა: „არც ისე ბევრია საკითხი, როდესაც ეფექტური დიპლომატიის დახმარებით შესაძლებელია, გადავარჩინოთ მილიონობით სიცოცხლე, დავაპუროთ მშვივრები, გავზარდოთ ქალთა უფლებები, წინ წამოვწიოთ ჩვენი ეროვნული უსაფრთხოების ინტერესები, დავიცვათ გარემო და ვაჩვენოთ მილიარდობით ადამიანს, რომ ამერიკის შეერთებუ-

■ პრეზიდენტი ობამას ხელმძღვანელობით, აშშ-მ მომწამვლელი გამონახოლქვის შესამცირებლად ბევრად მეტი რამ გააკეთა, ვიდრე ოდესმე.

ლი შტატები ზრუნავს მათ კეთილდღეობაზე. წყალი სწორედ ასეთი საკითხია“. მიზნის მისაღწევად აშშ-ს განზრახული აქვს, აამაღლოს განვითარებადი ქვეყნების ქმედითუნარიანობა, მოახდინოს ინვესტირება ინფრასტრუქტურის გასავითარებლად, აგრეთვე – გააძლიეროს მეცნიერებისა და ტექნიკის როლი.

ნელს მსოფლიო ბიომრავალფეროვნების საერთაშორისო წელიწადს აღნიშნავს. ამერიკის შეერთებული შტატებისთვის უცხო არ არის ბიომრავალფეროვნების დეგრადაციით გამოწვეული საფრთხეები. 1960-იან წლებში ჩვენი ეროვნული სიმბოლო, ამერიკული თეთრთავა არწივი, გადაშენების პირას აღმოჩნდა. 2007 წელს კი ეს ფრინველი წითელ წიგნში შეტანილი სახეობების სიიდან ამოიღეს. მიზეზი გადაშენების პირას მყოფი სახეობების შესახებ 1973 წელს მიღებული კანონი გახლდათ, რომლითაც კონსერვაციის ღონისძიებები განისაზღვრა და აიკრძალა მავნე შამპიმიკატები. აშშ-ს მინის ფართობის 27%-ზე მეტი, ამა თუ იმ ფორმით, სახელმწიფოს დაცვის ქვეშ იმყოფება.

აშშ-ს მთავრობა დიდი ხანია, ზრუნავს საქართველოს გარემოს დაცვაზე, მისი სისუფთავისა და სიმწვანის შენარჩუნებაზე. 2009 წელს, დედამიწის დღის აღნიშვნის შემდეგ USAID-ის გარემოს დაცვისა და ენერჯეტიკის ოფისმა გამოაქვეყნა ანგარიში საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესახებ; ვაშლოვნის ნაკრძალში ჩამოიყვანა შეყვლიანი ქურციკები; ორადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციას გადასცა 750,000 აშშ დოლარი ყველაზე დაუცველ რეგიონებში სამუშაოდ; გაიხსნა შვიდი მცირე პიდროელექტროსადგური, რომლებიც სუფთა და განახლებად ენერჯიას აწვდის საქართველოს. აშშ-ს გარემოს დაცვის დეპარტამენტსა და საქართველოს დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან თანამშრომლობით შემუშავდა საქართველოს ეროვნული პარკების მართვისა და დაცვის სისტემა.

დღეს ჩვენს პლანეტას სჭირდება საერთაშორისო პასუხისმგებლობა და თავდადებული სამსახური დედამიწის რესურსების – ჰაერის, წყლის, მცენარეებისა თუ ცხოველების დასაცავად. როდესაც მიღწევებს ვაფასებთ, არ უნდა დავივიწყოთ ჩვენ წინაშე არსებული გამოწვევები და უნდა გავაგრძელოთ წინსვლა ორმოცი წლის წინ დაწყებული გარემოს დაცვის მოძრაობის სულისკვეთებით. **■**

კულტურა

სიხვიდის ხოხვა

როგორ შევექმნათ რიტუალის თეატრი ისე, რომ არ დავასახიჩროთ ვაჟას პოეზია.

დავით ბუხრიკიძე

კლასიკოსი მწერლებისა და პოეტების საიუბილეო თარიღები ხშირად მათთან „სცენური გაბაასების“ კარგი მიზეზია. გამონაკლისი არც ვაჟა-ფშაველას პოეზია აღმოჩნდა, რომლის დაბადებიდან 150 წლის აღსანიშნავად რუსთაველის თეატრის მცირე სცენაზე „სტუმარ-მასპინძელი“ დაიდგა. რეჟისორმა ვალერიან გორგოშიძემ ამავე თეატრის ექსპერიმენტულ სცენაზე უკვე მოახერხა მრავალტანჯულ და ცოცხალი სამიშ პერსონას, ზიგმუნდ ფროიდს თითქმის ირონიით ჩაღრმავებოდა (ერიკ-ემანუელ შმიდტის პიესა „სტუმარი“), ამჯერად კი ყურადღება ვაჟას არანაკლებ რთულად მოსათვინიერებელ „სტუმარ-მასპინძელზე“ შეაჩერა. ლამის ეროვნულ არქეტიპად ქცეული ამ პოემის სცენურად „თარგმნას“, გაბედულებისა და თავისუფლების გარდა, ცოცხალი თავხედობაც სჭირდება.

გზა „სტუმრიდან“ „სტუმარ-მასპინძლამდე“ ახალგაზრდა რეჟისორისათვის ეკლიანი ნამდვილად არ ყოფილა. თუმცა წინა სპექტაკლს მაინც დაჰკრავდა ოდნავი ქედმაღლობისა და მსუბუქი ინტელექტუალურობის პრეტენზია, ვაჟას ეპიკურ პოეზიაში ამოკითხულმა ვნებებმა უფრო აბსტრაქტული სცენური

განზოგადებისა და წმინდა რიტუალური თეატრისთვის დამახასიათებელი ფორმა შეიძინა. როგორც თავად რეჟისორი ამბობს, ინსპირაციის წყარო მისთვის პაზოლინის ცნობილი ფილმი „მედეა“ გახდა, რომელმაც სპექტაკლს მსახვრალი, მაგრამ სასარგებლო კვალი დაამჩნია.

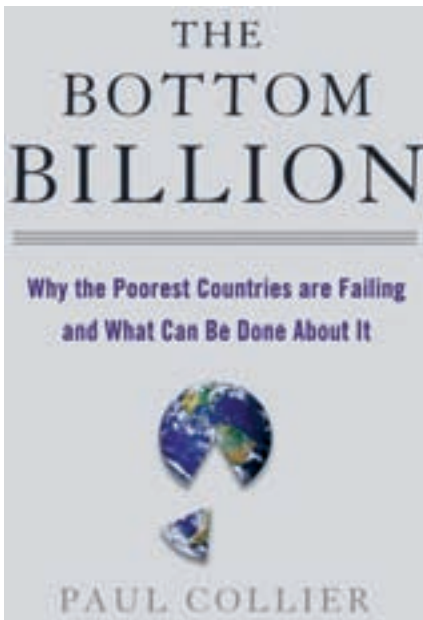
ვისაც „რიტუალის თეატრით“ შთაგონებული, ეს მოკრძალებული გამონათება ქართულ თეატრში კეთილის მათუწყებელ ამბად მიაჩნია, ალბათ ეამება საათნახევრიანი წარმოდგენა. ხოლო ვისაც სტურუას საფირმო „კარნავალის თეატრი“, ან თუმანიშვილის ფსიქოლოგიური ნიაღვრეები ისევ ერთადერთ სამუზეუმო თუ საარსებო გარემოდ ესახება, გაღიზიანებული შეხვდება ქვებით, ცეცხლით, რკინის ჯაჭვებითა და რკინის ნაჭრებით გაფორმებულ სანახაობას. ეჭვნარევი სკეპტიციზმით აღიქვამს ოდნავ რეფლექსურ, თუ შენელებული რეაქციების მქონე ჯოჯოლასა (ბაჩო ჩაჩიბაია) და ხალისიანი, უდარდელი ზვიადაურის (ლევან ხურცია) არასინქრონულ როკვა-პაექრობას. ან ფაქიზი, ვნებიანი და მუდამ აფორიაქებული ალაზას (ია სუხიტაშვილი) ვითომ ფარულ, სინამდვილეში კი გაცხადებულ ლტოლვას უცხო მამაკაცის მიმართ.

ჩამორჩენილი მილიარდი:

ჩაბო ვაი შაბნან ულიბაი სახაბნიფოაბი და ხობოხი უნა მოაპოსა აბას

ოქსფორდის უნივერსიტეტის ეკონომიკის პროფესორი და აბავე უნივერსიტეტის აფრიკული კვლევების ცენტრის დირექტორი, პოლ კოლიე ლარიბი ქვეყნების პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და განვითარების საკითხებს იკვლევს. მისი ნიგნი „ჩამორჩენილი მილიარდი“ ჩვენი დროის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პუბლიკაციაა.

ირაკლი ვაჭარაძე, ნიუ-ორკის უნივერსიტეტი

პოლ კოლიე „ჩამორჩენილი მილიარდი“ Paul Collier "The Bottom Billion"

კოლიე განვითარებადი ქვეყნებისთვის ოთხ მთავარ საფრთხეს გამოყოფს:

1. კონფლიქტის მახე
2. ბუნებრივი რესურსების მახე
3. ცუდი მუშობლების მახე
4. პატარა ქვეყანაში ცუდი მმართველობის მახე

ავტორი ამტკიცებს, რომ დამოუკიდებლად არსებობის განმავლობაში, მრავალი ობიექტური ფაქტორისა თუ

უბედობის გამო, განვითარებადი ქვეყნების უმრავლესობა ამ ოთხიდან ერთ ან ერთდროულად რამდენიმე მახეში იმყოფება. ამჟამად მსოფლიოს მოსახლეობის დაახლოებით ერთი მეხუთედი, 50-მდე მცირე სახელმწიფოს მოქალაქე ერთი მილიარდი ადამიანი იტანჯება უკიდურესი სიღარიბით – უმთავრესად, მაგრამ არა ექსკლუზიურად, აფრიკასა და ცენტრალურ აზიაში. კოლიეს გათვლებით, ამ მახეებიდან თავის დასაღწევად საშუალოდ 60 მშვიდობიანი წელია საჭირო. თუ სამოქალაქო ომი, გადატრიალება ან ეკონომიკის რღვევა მოხდა, ათვლა თავიდან დაიწყება.

1. კონფლიქტების მახე

ხელისუფლების ძალადობრივი ცვლა, ხანგრძლივი სამოქალაქო ომები, სახელმწიფო გადატრიალებები, სეპარატიზმი და აჯანყებები ძვირად უჯდება ქვეყანას და მას სიღარიბის მსხვერპლად აქცევს. მმართველობის მოშლილი სისტემა, დევნილთა უსასრულო ნაკადები, გაოხრებული ტერიტორიები, დანგრეული საგზაო ინფრასტრუქტურა, ფინანსური და საინვესტიციო კრიზისი, დანგრეული შენობა-ნაგებობები კონფლიქტის თანამდევნი შედეგებია.

როგორც წესი, კონფლიქტის მიზეზი ხდება უსამართლობა, ექსპლოატაცია, ჩაგვრა და გარიყულობა. თუმცა ავტორი ეჭვობს, რომ კონფლიქტის მხარეებისთვის ეს ფაქტორები უფრო საკუ-

„რიტუალის თეატრის“ ასატანი სიძიმე და პირქუში განცდების არითია არცთუ ცუდად შეთხზულ, თითქოს გაყინულ, შენელებულ და „დანმენდილ“ მიზანსცენებშიც იგრძნობა. ტეხილ, ზოგჯერ შესანიშნავ და ზოგჯერ გაუმართლებლად შენელებულ ტემპში; მუსას მოულოდნელ პლასტიკასა და სახასიათო მოძრაობაში (უცნაური, ტრაგიკომიკული განცდების ნაზავს ქმნის ამ როლში გოგა გველესიანი). შავებით შემოსილი, მინავლებული, მაგრამ ფეთქებადი სიკვდილის ნიღბები ისე როკავენ, თითქოს ანტიკური თეატრის ნანგრევებში მოულოდნელად ფლეგმატურმა სტრინდბერგმა თავისი პიესით („სიკვდილის როკვა“) ჩამოიარა.

გოგი ალექსი-მესხიშვილის უდავოდ ხარისხიან მხატვრობას, სცენოგრაფიასა და კოსტიუმებში სტურუას „ლამარასეულ“ აჩრდილებს ამოიკითხავთ. კოტე ფურცელაძის ქორეოგრაფიულ ნახაზს ეთნოგრაფიულის გარდა, „თანამედროვე ცეკვის“ ძნელად გასარკვევი სურნელიც დაჰკრავს. ხმების, ყვირილის და აბსტრაქტული მუსიკის შთამბეჭდავ პარტიტურაში (მუსიკალური გაფორმება ია საკანდელიძე) ქისტებისა და ხევსურების ურთიერთობის გარკვევას ამაოდ შეეცდებით, რადგან ეს რეჟისორის მიზანი არც ყოფილა. მოვლენების თანმიმდევრულ თხრობაში, ან პერსონაჟთა ურთიერთობებში ჩვეული ფსიქოლოგიური სვლებისა და ლოგიკის კვალის აღმოჩენა, ასევე, განწირულია მარცხისათვის. და ვფიქრობთ, რადიკალური შეფასებები და მიდგომა – გულწრფელი აღფრთოვანებიდან სრულ მიუღებლობამდე, სწორედ სპექტაკლის ენისა და სტილისტური გადანყევტის ორიგინალობამ და თავისებურებებმა განაპირობეს.

ცხადია, ვაჟას „სტუმარ-მასპინძელში“ ისეთი სილაღე, სიცხადე და ბრწყინვალეობა, ხოლო პერსონაჟთა საქციელი იმდენად ზუსტი და მოტივირებული, რომ გორგოშიძის სპექტაკლის შემდეგ (რომელშიც პიროვნების, სექსის, ოჯახისა თუ თემისადმი გაუცხოება უფრო მეტია) მაყურებელს პოემის „დაცვის“ სურვილი უჩნდება. თუმცა ესეც გასაგები და ლამის მარადიული დრამაა, რომლის მიზეზი თეატრისა და ლიტერატურის ენის მუდმივი დაპირისპირებაა. ანუ, ეს სხეულისა და სულის დაუსრულებელი დუელია. **■**

თარ მიზნებზე მორგებული საბაზია. ობიექტურად კი, სოციალური, პოლიტიკური, გეოგრაფიული და ეკონომიკური ფაქტორებია ყველაზე მნიშვნელოვანი.

2. ბუნებრივი რესურსების მახე

დემოკრატიულად და ეკონომიკურად განუვითარებელ ქვეყნებში ბუნებრივი რესურსები არა სიკეთეს, არამედ საფრთხეს წარმოადგენენ. იქ, სადაც ნავთობის, ძვირფასი ქვებისა და სხვა რესურსების საბადოები აღმოაჩინეს, კეთილდღეობის ნაცვლად, სიღარიბემ და ჩამორჩენილობამ დაისადგურა.

ბუნებრივი რესურსების სიჭარბეზე დამოკიდებულ სახელმწიფოში გადასახადები მცირდება. მოქალაქეებს ხელისუფლების გაკონტროლების სურვილი არ უჩნდებათ. ხელისუფლებაში მყოფი ადამიანები კი უზარმაზარი რესურსების ექსპლოატაციიდან მიღებულ შემოსავალს უკანონოდ ითვისებენ. ხელისუფლება აღარ არის მოქალაქეთა გადასახადებით დაფინანსებული საჯარო მოხელეების გუნდი, არამედ კლანური ჯგუფია. მათ ვერაფერი გადართმევენ და გააკონტროლებს იქ, სადაც დემოკრატიული კონტროლის მექანიზმები – არჩევნები და საგადასახადო სისტემა მოიშალა ან უზურპირებულია. დემოკრატიული სახელმწიფო გადასახადებზე დაფუძნებული, ავტოკრატიული – რესურსების გაყიდვაზე. ბუნებრივი რესურსებით „დანაყვლილი“ ქვეყანა შედეგად იღებს „გადასახადების გარეშე წარმომადგენლობას“.

3. ცუდი მეზობლე

„სამწუხაროდ, ქვეყნები მეზობლებს ვერ ირჩევენ. სამწუხაროდ იმიტომ, რომ ხშირად ქვეყანას უბრალოდ არ უმართლებს“, – ამბობს კოლიე. რადგან ის აფრიკულ ქვეყნების მაგალითს ეყრდნობა, მე შევეცდები კავკასიის კონტექსტში წარმოვჩინო ეს მახე. დღეს სომხეთი მთლიანად საქართველოზე დამოკიდებულია. იგი არ აწარმოებს ძვირფას საექსპორტო პროდუქციას, რაც საჰაერო გადაზიდვის ხარჯებს გაამართლებდა. ისტორიის გამო, მისი რჩეული სავაჭრო პარტნიორი რუსეთია და არა – ირანი. სომხეთს ზღვაზე გასასვლელი არ აქვს და, თურქეთთან ცუდი პოლიტიკური ურთიერთობის გამო, დამოკიდებულია

საქართველოს საგზაო და საზღვაო ინფრასტრუქტურაზე. საქართველო კი მისთვის ცუდი მეზობელია: ცუდი გზებით, კონფლიქტებით, მაღალი სატრანსპორტო და საკომუნიკაციო ხარჯებით, ზოგადად არასტაბილური ეკონომიკითა და პოლიტიკური სისტემით. ეს სომხეთის განვითარებას აფერხებს, რადგან მისი იმპორტ-ექსპორტის ხარჯები ასმაგდება. სომხეთის სტრატეგიული ინტერესია საქართველოს განვითარება, რადგან ისიც მოგებული დარჩება. საქართველოს ინტერესებშია, მუდმივად მომხიზვლელი დარჩეს სომხეთისთვის, რომ შემოვლითი გზების მოძებნა არ აიძულოს, თუნდაც ისტორიულად მოსისხლე მტრებთან დაახლოების გზით.

კოლიე ამბობს, რომ, მაგალითად შვეიცარიამ, რომელსაც ასევე არ აქვს საზღვაო გასასვლელი, მოახერხა მეზობლები, სატრანსპორტო დერეფნების მაგივრად, ბაზრებად გადაქცია: შვეიცარიამ ეკონომიკა აესტრიას, გერმანიას, საფრანგეთსა და იტალიასთან ვაჭრობაზე დაამყარა. სომხეთს და საქართველოს კი არ გაუმართლათ, რადგან მათი მეზობლები პოლიტიკურად არასტაბილური, სამხედრო აგრესიაზე ორიენტირებული, ერთმანეთთან ხანგრძლივ კონფლიქტში მყოფი და ეკონომიკურად განუვითარებელი სახელმწიფოებია.

ამ მახისთვის თავის დასაღწევად თითოეულმა მეზობელმა უნდა გაითავისოს, რომ სხვისი გაძლიერება მასაც არგებს. კოლიეს კვლევებით, ერთი მეზობლის ეკონომიკის 1 პროცენტით გაზრდა მეორე მეზობლის ეკონომიკას 0.7-პროცენტთან სარგებელს აძლევს.

4. ცუდი მმართველობა პატარა ქვეყანაში

„კარგი მმართველობის როლი მნიშვნელოვანია, მაგრამ არა – აბსოლუტური“, – ამბობს კოლიე. საუკეთესო მმართველობა და სწორი პოლიტიკა ეკონომიკის 10%-იან ზრდაზე მეტს ვერ უზრუნველყოფს. სამაგიეროდ, ცუდი მმართველობა და პოლიტიკა ეკონომიკას სწრაფად ანგრევს. მაგალითად, პრეზიდენტ მუგაბეს მოსვლის შემდეგ, 1998 წელს ზიმბაბვეს ეკონომიკა ჩამოიშალა და ინფლაციის წლიურმა მაჩვენებელმა 1000%-ს მიაღწია. ამ ასიმეტრიულობის გამო, კოლიე ამბობს,

რომ ხელისუფლებაზე კონტროლის განხორციელება ეფექტური მმართველობის იდეის ადვოკატირებაზე უფრო მნიშვნელოვანია.

ცუდ მმართველობას თავისი ნიშნები აქვს. ერთი ასეთი ნიშანია მმართველობის ხანგრძლივობა. ცუდი მმართველობა მოკლე ვადაში ნაკლებად დამანგრეველია. მაგალითად, 1964-68 წლებში, ნავთობის ბუმის დროს ნიგერია გადარჩა. ამავე ტალღებზე დაცურავს უფო ჩავესის ვენესუელაც. მაგრამ, როგორც კი ნავთობის ფასი დაეცა, 1980 წელს, მყისვე გამოჩნდა ცუდი მმართველობის შედეგები და ნიგერია არნახულმა ეკონომიკურმა და პოლიტიკურმა კრიზისმა მოიცვა.

რატომ ვერ ახერხებენ სხვა ლარიები ქვეყნები ამ საფანჯისგან თავის დაღწევას? კოლიე ამბობს, რომ ადგილობრივი უმდიდრესი ელიტების ინტერესში შედის მოსახლეობის გაუნათლებლობა. ელიტები ეკონომიკის განვითარებას აფერხებენ, რადგან მათი შემოსავალი ეკონომიკის განვითარებაზე კი არა რესურსების მითვისებაზეა დამოკიდებული. პოლიტიკური ნების არარსებობის გარდა, მეორე პრობლემაა ემიგრაციის გარდა, მცირე რაოდენობის ადამიანი ტოვებს ასეთ ქვეყანას და უკეთესი შემოსავლის და ბედნიერების ძიებაში განვითარებულ ქვეყნებში მიემგზავრება. დასკვნა შემდეგია: ამ ელიტებს, საერთაშორისო საზოგადოების ჩარევის გარეშე, გაღარიბებული და გაუნათლებელი მოსახლეობა თავიდან ვერ მოიშორებს და მსოფლიოს ერთი მეხუთედი მუდმივი სიღარიბისთვის განწირული რჩება.

მთავარი დასკვნა, რომელიც ავტორს გამოაქვს, ერთდროულად სევდიანიცაა და იმედის მომცემიც: ქვეყნის განვითარების ერთადერთი სარწმუნო ფაქტორია განათლებულ ადამიანთა რაოდენობა და მედიის თავისუფლების ინდექსი. მედიის თავისუფლების ხარისხი სხვა დანარჩენი ფაქტორების მდგომარეობას ასახავს. მახეებისგან თავის დასაღწევად მეორე უმთავრესი პირობა კი განათლებულ ადამიანთა კრიტიკული მასაა. ასეთ საზოგადოებას შესაძლებლობა ეძლევა, ცუდ მეზობლებთან თანაარსებობის ნაკლოვანება გადალახოს და კონფლიქტის, ბუნებრივ რესურსებზე დამოკიდებულების და ცუდი მმართველობის მახეები დაძლიოს.

წყანი და ბანანი

ოთხშაბათს კვლავაც დიდი თამაშია „კამპ ნოუზე“, სადაც ჩემპიონთა ლიგის საპასუხო ნახევარფინალში „ბარსელონა“ „ინტერს“ მასპინძლობს და იმ ორბურთიანი სხვაობის ამოღებას შეეცდება, წინა კვირაში სან სიროზე 1-3 დამარცხების შემდეგ რომ აწევს კისერზე. გიო ახვლედიანი, ლონდონი

„ინტერის“ მთავარი მწვრთნელი ჟოზე მალურინიო

ეს საკმაოდ გამართული რეპორტიორული წინადადება სრულიადც ვერ გამოხატავს იმ მოვლენათა არსს, რომელსაც მაყურებელი და მედია მოელის ამ თამაშისგან.

ამ საქმის მთავარი პერსონაჟები ან მსოფლიოს საუკეთესო ფეხბურთელად მიჩნეული „ბარსას“ მთავარმეგობლე ლეო მესი და „ინტერის“ სახელგანთქმული მწვრთნელი ჟოზე მალურინიო გახლავან.

ფეხბურთი ისეთ რამედ შეიქნა დღევანდელ მსოფლიოში, რომ ზოგჯერ საკუთრივ თამაში ცოტა უკან დაინევს ხოლმე და წინ კი სიტყვებს, მოქმედებებს და ადამიანებს გამოუ-

შეებს. მესის, რომელსაც მარადონას ადარებენ, და ერთი-ორმა უკვე კიდევ თქვა, – მარადონაზე უკეთესიცააო, – ჯერჯერობით მეტად მშვიდი სახე აქვს იმისთვის, რომ მარადონაზე მაგარი იყოს, თუმცა რაღა თქმა უნდა, ფეხბურთელად დიდია. მაურინიო კი... აბა როგორ ვთქვა, ეს კაცი ძველი დროის ლიტერატურულ პერსონაჟებს უფრო ჰგავს, ფეხბურთის ერთგვარი ჯონ სილვერია.

მაურინიოს ხელში ვერ დანყნარდები, ვერც მესის ხელში. ეს უკანასკნელი, თუ თამაში მიუდის, უზომო სიხარულს ანიჭებს მაცქერალს, ის უკანასკნელი კი თავისი ნახელავით ეგებ ალფრთოვანებას არ ინვევდეს, მაგრამ გათქმევიანებს, – რა მაგარია, ეს ოხერიო.

„ბარსა“-„ინტერის“ ერთ-ერთი ხლართი ის არის, რომ მაურინიოს „ბარსაშიც“ უმუშავია, ჯერ ცხონებული სერ ბობი რობსონის თარჯიმან-ასისტენტად, მერე კი ლუის ვან გაალის თანაშემწედ. ლუის ვან გაალი ახლა თავისი „ბაიერნით“ მიიწევს ფინალისკენ და მოკლედ, ამ საქმეში დიდი ამბებია ჩადებული.

მაურინიო ადრეც შეხვედრია მესის და „ბარსელონას“, ოლონდ – როგორც ჩელსის მწვრთნელი. აბა, ამბები იქ იყო თუ იყო. მაგრამ იქაური წყლის ამბავი ახლაც წამოტივტივდა. რას ნიშნავს ესა, აუცილებლად აგიხსნით.

„ბარსას“ ფილოსოფია ცნობილია: ხალხი არა მარტო უნდა გაახარო, არამედ ასიამოვნო კიდევ. შენც უნდა ისიამოვნო და სხვაც უნდა ასიამოვნო. „ბარსას“ ფეხბურთელობა ყოველთვის ერთი დიდი კაიფია: ბურთის ლამაზი გორება და სივრცეების აღმოჩენა.

ვან გაალიც ასეთი მწვრთნელია. სწორედ ამას წინათ თქვა: მაურინიო დიდი კაცია, ოლონდაც მე ფეხბურთში სანახაობა მგონია მთავარი, მას კი ეგ არ აინტერესებს, რახან მთავარ რამედ მოგება მიაჩნია, მცველების უფრო სჯერა, ვიდრე თავდამსხმელებისაო.

ესე იგი, „ბარსაში“ რამდენიმეწლიანმა მუშაობამ სრულიადაც ვერ შეცვალა მაშინ მთლად ახალგაზრდა მაურინიოს შეხედულებები და მეტიც, „ბარსა“ მის ერთ-ერთ ფილოსოფიურ მტრადაც იქცა.

ჰოდა, ბედიც ისეთი გამოდგა, რომ დიდი დრო არ გაივლის, სადმე ამ „ბარსას“ არ გადაეყაროს. არი ერთი ჭიდაობა და ამბავი. ჰოდა, მაურინიო მთლად ვერ უგებს, მაგრამ მთლად არც აგებს.

აქ კიდევ დგას წყლის საკითხი. მინდორი და წყალი.

ერთიც, „ჩელსი“ რომ „ბარსელონას“ ხედებოდა, ამბავი ატყდა, – მაურინიომ „სტემფორდ ბრიჯის“ იმგვარად მორწყვა ბრძანა, ბურთს რომ კარგად ვერ ეგორავა და ტექნიკურ კატალონიელებს რომ გასჭირვებოდათო.

ინგლისური ბალახის თავისებურებებში გაერკვე, ძნელია. აქაურ სტადიონებზე გაზონის კულტია. ინგლისელებმა ასე იციან, თუ უცხოეთში თამაში წააგეს, ხშირად ბალახზე ინყებენ ლაპარაკს, – ეგ რა გაზონი იყო, ჰაკნი მარშებზე უკეთესი ბალახიაო. ჰაკნი მარშები აღმოსავლეთ ლონდონს შერჩენილი ნაჭაობარი მინდორია, ან მჭიდროდ დასახლებული ადგილი. დაახლოებით ისა, მმიგნავი ჯეკი რომ ქალებს ხოცავდა.

ახლაც, ახალ „უემბლიზე“ გაზონს ინუნებენ და არის ერთი ამბავი. მოკლედ, მაშინ სკანდალი იყო, – დატბორა მაურინიომ ყველაფერიო.

ჰოდა, წინა კვირაში, „ინტერმა“ რომ „ბარსას“ მოუგო, პეპ გვარდიოლამ, „ბარსას“ მწვრთნელმა, მეტად კეთილგანწყობილმა და, მაურინიოსგან განსხვავებით, ამპარტავნებისგან თავისუფალმა ადამიანმა თქვა, – ნავაგეთ, ეგ არაფერი, „სან სიროზე“ ბალახი არ მოგვირწყეს, რომ ბურთს კარგად არ ესრიალა, ახლა „კამპ ნოუს“ კარგად დავასველებთ და ნახავთ, როგორც ვითამაშებთო.

მე კი ცოტა დავიბენი, რახან ფრენკ რაიკაარდის მწვრთნელობისას „ბარსას“ სველი მინდორი არ მოსწონდა, ახლა კი – მშრალი, მაგრამ აბა ფეხს და გაზონს რას გაუგებს, მით უმეტეს ბურთს და მით უმეტეს – ჟოზე მაურინიოს.

ჰოდა, იმის თქმა მინდოდა, რომ ზეგ დიდი თამაშია. სველი თუ მშრალი, კარგი იქნება. მაურინიოსთვის კი ეს ძალიან, ძალიან სხვა თამაშია, ეგებ ასჯერ უფრო სხვა, ვიდრე – „ბარსას-თვის“.

ლიბერალი

იკითხეთ
ლიბერალის
პორტალზე
www.liberali.ge

ბლოგი: ნინო ჟიჟიაშვილი
ბანაჩანი 15 ნაშვი

ვერაფრით მიხვდებით, რა ძალა აჩერებთ ამ დასახლებაში ადამიანებს. 2001 წლის შემდეგ სამხრეთ ისრაელში მდებარე პატარა ქალაქი სდეროტი ღაზას სექტორიდან მომართული 8000-მდე რაკეტით დაიბომბა. ეს ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის მონაცემებია. რაკეტა პალესტინიდან სდეროტამდე ზუსტად 15 წამში აღწევს.

ბლოგი: ნინო გოგუა
რეპორტაჟი
სასამართლო დარბაზიდან

„არ გაძლევთ სასამართლო პროცესის აუდიოჩანაწერის გაკეთების უფლებას“. – მითხრა მკაცრი ხმით სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლე დიტო ჭედლიშვილმა და მანდატურს ჩემთვის დიქტოფონის ჩამორთმევის ბრძანება მისცა.

ყოველკვირულად
მენიამონისოიჩინის
აჰოლენოზიჩივი ჰეჯევის შედეგები

სომ ახ ბვეჩხუბა?

მიმაჩნია, რომ დღეს შეურაცხყოფაზე უიარალო ადამიანის (რამდენადაც დიდი შეურაცხყოფა უნდა მოგაყენოს მან) ადგილზევე მიხვრეტა ან გამოწევა გ ა მ ო ს ი რ ე ბ უ ლ ე ბ ი ს ხვედრია!

კახა თოლორდავა

„ლიბერალის“ მეშვეობით ორი ინიციატივა შევთავაზე თბილისელე-ბს – პირველი იყო თამაში, სახელწოდებით „თბილისელი სამურაი“, მეორე კი პროექტი – „დუნგჩენები მტკვარზე“. კიდევ ერთი კარგი აზრი მომივიდა თავში და თქვენზე უკეთეს ვის უნდა გაუზიარო? მომისმინეთ, თუ შეიძლება...

ეზოებში ჩადგმული ფეხბურთის მოედნები დიდებული რამაა. სა-დაც უნდა ჩავიარო, მოედნებზე სულ ვილაცაა. ფაქტია, რომ თბილი-სელმა მოზარდებმა სიამოვნებით მიიღეს საჩუქარი და ეს ცუდი არაა. ჩემი კითხვა: კიდევ ერთი საჩუქარი ხომ არ გაგვეკეთებინა მათთვის, შესაბამისად ჩვენთვისაც? „რა საჩუქარი?“ – იკითხავთ თქვენ. გი-პასუხებით: ბოქსის რინგები. „რატომ?“ – შემეკითხებით სრულიად სამართლიანად. ამაზეც გიპასუხებით: „ოდნავ სახეცვლილი დუელის ტრადიციის დასანერგად“. უფრო დანერვილებით მოგასხენებით: არ ვიცი, დამეთანხმებით თუ არა, მაგრამ დღემდე მგონია, რომ დუელი სამართლიანი და სწორი გზა იყო ადამიანებს შორის კონფლიქტების მოსაგვარებლად. შეურაცხყოფაზე პასუხი ადგილზევე დახვრეტა ან დაკვლა კი არ იყო, არამედ ხელთათმანი სახეში, რაც იმას ნიშნავდა, რომ შეურაცხყოფილი ადამიანი აღიარებდა, რომ მას შეურაცხყოფა მიაყენეს და თანაბარ ორთაბრძოლაში იწვევდა შეურაცხყოფელს. ამას დღემდე კაცობას ვუნდობ!

გავაგრძელებ... მიმაჩნია, რომ დღეს შეურაცხყოფაზე უიარალო ადამიანის (რამდენადაც დიდი შეურაცხყოფა უნდა მოგაყენოს მან) ადგილზევე მიხვრეტა ან გამოწევა გ ა მ ო ს ი რ ე ბ უ ლ ე ბ ი ს ხვედრია! Sorry, guys! ასე ოცდაჩვიდმეტში უსწორდებოდნენ ადამიანებს! თუ ამაში მეთანხმებით, მაშინ გეკითხებით: ვინაიდან ადამიანები ისევ და ისევ აყენებენ ერთმანეთს შეურაცხყოფას და ამასობაში ჩვენ უკვე ოცდამეერთე საუკუნეში ვცხოვრობთ, ხომ არ შეიძლება ერთხელ მაინც გავებდეთ, შევიშალოთ ჩვენი, თბილისური ორთაბრძოლის ფორმატი და ასე გადავწყვიტოთ თუნდაც მინორული პრობლემები, რომ გარჩევების შემდეგ ასფალტზე გვამი არ დარჩეს? აი, სწორედ აქ შეიძლება გამოვიყენოთ ბოქსის რინგები! მაშ ასე, ვილაც ვიგინდარა შეურაცხყოფას მაცენებს, მე კი მას დუელში ვინვევ, ოღონდ არა – მოსაკლავად, არამედ მისაწყევლად. ეს საკმარისი უნდა იყოს. სეკუნდანტების პოვნა თბილისში არ უნდა გაჭირდეს. მათი ფუნქცია, მე მგონი, კარგადაა გასაგები. ჩვენ წინასწარ ვთანხმდებით ორთაბრძოლის დღეზე და დათქმულ დროს ორივესთვის მოსახერხებელი სიხლოვის ნებისმიერ ეზოში ჩადგმულ რინგზე ვხვდებით ერთმანეთს. წონითი კატეგორიების განსაზღვრა საჭირო არაა, რადგანაც, შეურაცხყოფის შემთხვევაში, ეჩხუბობთ ყველა – მძიმე თუ მსუბუქი, მოკლე თუ გრძელი, დაბალი თუ მაღალი. ამ გზით ჩხუბსაც ვსწავლობთ, პატივსაც და კაცობასაც. მოდი აქ დეტალურად ნუ განვიხილავთ რაუნდების რაოდენობას და დანარჩენ ტექნიკურ საკითხებს. კეთილი ნების შე-

მთხვევაში, ამას მოველბა და იმედი მაქვს, თბილისური საჯარო ჩხუ-ბები დამატებით პენს შესძენს ქალაქს და მის მაცხოვრებლებს...

კიდევ ერთ რამეს გეტყვით: საჯარო კრივის მატჩების მეშვეობით, როგორც იქნა, პოლიტიკოსებსაც მიეცემთ საშუალება, სამართლიანად გაუსწორდნენ ერთმანეთს იმ შემთხვევაში, თუ თავს შეურაცხყოფილად იგრძნობენ. წარმოიდგინეთ: რომელიმე თოქ-შოუზე, ან პარლამენტში ან კიდევ სადმე სხვაგან ერთი პოლიტიკური მოთამაშე შეურაცხყოფას აყენებს მეორეს (კომბინაციები თქვენ თვითონ წარ-მოიდგინეთ, გეთაყვა, ანუ როგორც ფრენქ ზაპა იტყოდა: „Just use your imagination, ladies and gentlemen!“). შეურაცხყოფილი პო-ლიტიკოსი იქვე, ადგილზევე იწვევს შეურაცხყოფელს კრივის დუელ-ში და იქვე დგინდება ბრძოლის ადგილი და დრო. გულზე ხელის და-დებით მიპასუხეთ, რომელი პრემიერ ლიგის თამაში შეედრება ამას? ასეთ შემთხვევებში, მატჩზე დასწრების უფლება ყველას ეძლევა – პლუს, მწესუმწირის და ნაყინის გამყიდველები და ა.შ. ჩემი ვარაუდით და, რამდენადაც ქართველ პოლიტიკოსებს ვიცნობ, აბსოლუტურად შესაძლებელია, რომ რამდენიმე მატჩი ერთდროულად გაიმართოს. ამ შემთხვევაში, უკვე ჩვენზე იქნება, თუ რომელ მატჩს დავესწრებით. მატჩის დასრულების შემდეგ, არა აქვს მნიშვნელობა თუ ვინ გაიმარ-ჯვებს, მონიშნაღმდეგეები ხელს ართმევენ ერთმანეთს და საქეიფოდ მიდიან. თუ ყველაფერი ამის შემდეგ დამარცხებული მაინც ჩაუსა-ფრდება გამარჯვებულს და მოაკლევინებს, საქართველოს კანონმდე-ბლობის მიხედვით, იმ დაქლიავებულს უნდა მიესაჯოს ორმოცი წლით პატიმრობა, მერე კი ადგილზევე დაიხვრიტოს...

მესმის, რომ ყველაფერ ამას ხუმრობად აღიქვამთ, მაგრამ მე ნამდ-ვილად არ ვხუმრობ. თბილისის ეზოებში ჩადგმულმა რინგებმა შეიძ-ლება მართლაც გვასწავლოს ერთმანეთის დაფასება, პატივისცემა, ერთმანეთთან საუბარი და დაგვიბრუნოს ის კაცობა, რომელსაც ასე წარუმატებლად დავეძებთ სადღეგრძელოებში...

რადიო „ნაცნობი“ გევატიშებათ
კლუბი „ნაცნობი“

- ტრადიციული ქართული საზარაულო
- სოცხალი მუსიკა

WWW.LIBERALI.GE

